

Uluslararası ve ulusal çapta «sınıflarüstü» birleşme sorunu üzerine

Ezekias Papaioannou

*Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)
Genel Sekreteri*

Günümüzde bütün halkları ilgilendiren ve tüm dünyayı düşündüren geniş kapsamlı sorunlar ortaya çıkmıştır ve bunlar zamanla daha da keskinleşmektedirler. Bunlar her şeyden önce silâhlanma yarışı ve uluslararası gerginliğin artması gibi savaş tehlikesini arttıran sorunlardır. Bunların yanısıra insanlığın sosyal bakımdan, ve toplumsal düzen bakımından, ekonomik gelişme bakımından ileri gelen farklarla, ayrı ayrı düzenlerle yönetilen devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının, yeni uluslararası ekonomik düzenin vb. gerektirdiği isteklerle ilgili sorunlar vardır. Ve ensonunda bu sorunlar genel demokratik ödevler (faşist rejimlerin, ırkçılığın, ayrımcılığın ortadan kaldırılması) ve insanla doğa arasındaki ilişkilerde beliren çelişkiler (çevrenin kirlenmesi, enerji ve hammadde kaynaklarının tükenmesi tehlikesi) ile ilgilidir.

Bugün bütün sınıflar ve toplumsal katmanlar, partiler ve yığınsal hareketler bu gibi global sorunlar karşısında tutumunu saptamak zorundadır. Somut sorunlar karşısında politik konumların birbirine uyması çoğu kez, değişik sınıflardan gelen ve değişik görüşleri olan insanları, yani komünistleri ve burjuva demokratlarını, enternasyonalistleri ve ilerici milliyetçileri, ateistleri ve dine bağlı olanları, çeşitli politik ve ideolojik görüşlerin temsilcilerini ilgilendirmektedir.

Böylelikle çağdaş dünyada çeşitli politik güçlerin ortak eylemlerde bulunmaları için nesnel temellere dayanan bir eğilim biçimlenmektedir. Komünistler bunu barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşımın başarısı için zorunlu bir koşul saymaktadırlar. Nitekim

Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nde böyle bir işbirliği çağırısı yer almıştır. (1) Bu ilkesel politika çeşitli kardeş partilerin kongrelerinde bir kez daha kesin çizgilerle vurgulanmıştır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 26. Kongresi'nde L. İ. Brejnev şunları belirtmiştir: «... Biz, barış ve demokrasi davasına yararlı olan her adımı aktif biçimde desteklemeye devam edeceğiz. Uluslararası durumun daha da karmaşıklaştığı günümüz koşullarında savaş tehlikesini ortadan kaldırma ve barışı güçlendirme sorunlarında sosyal-demokratlarla, sendikalarla, dinsel çevrelerle, tüm demokratik ve barışsever güçlerle işbirliği yapmak bizce önemli ve gereklidir.» (2)

Böyle bir ortak eylem anlayışının önemini birçok politik çevreler kabul etmektedir. Ne var ki, bu tür ilişkilerin hangi koşullar altında gelişeceği konusunda bir görüş birliği yoktur. AKEL, diğer kardeş partiler gibi, sınıfsal konumunu sürdürmek ve Marksist-Leninist öğretinin ilkelerinden ve devrimci uygulamaların deneyimlerinden vazgeçmemek koşuluyla bütün demokratik ve ilerici hareketlerle işbirliğine hazırdır.

Geniş demokratik hareketlere katılmada biriktirilen deneyimleri genelleştirirsek, bunun sadece ülkemiz bakımından önem taşımadığı ortaya çıkar. Elbette ki AKEL yüz binlerce, hattâ milyonlarca üyesi olan partilere kıyasla küçük bir partidir. Ama, onu Kıbrıs'ın tüm nüfusu ve diğer ulusal politik örgütlerle kıyaslayacak olursak, partimizin bir hayli büyük ve etkili bir politik örgüt olduğu görülür. Bu nedenle bizim deneyimlerimizden, başarılarımızın sonuçlarının analizinden, kanımıza göre, diğer partiler de yarar sağlayabilir.

Bu derslerden biri, komünistlerin işbirliğiyle ilgili koşulları üstüne görüşlerinin her zaman anlayışla karşılanmadığıdır. Birçok anti-empyralist çevreler, reformist burjuva ideolojisinin etkisi altındadırlar. Bu ideolojiye bağlı olanlar bizim ortak eylemlerdeki amaç ve ödevlerimize karşı güvensizlik yaratmaktadırlar. Bu ise ideolojik savaşta daha aktif olmamızı, yığınlara, birbirinden farklı güçlerin ortak konulara nasıl varabileceklerini, ortak çıkarları nasıl sezinleyeceklerini daha iyi anlatmamızı gerektirmektedir. Bunun yanısıra komünistlerin, ortak eylemlerin toplumsal anlamı, bunların olanakları ve tarihsel sınırlar konusundaki görüşlerini tersyüz eden veya yanlış yorumlayan kimselere zamanında karşı koyması da gereklidir.

Burjuva reformizmi sahteciliğine başvuranların başlıca tezi, bizim bağlaşıklarımızdan programlarından vazgeçmelerini ve bizim programımızı kabul etmelerini istediğimiz noktada toplanıyor. Bunlar Marksizm-Leninizm'i bazan karmaşık ve çokyanlı toplumsal olgu, süreç ve sorunları basitleştiren, tüm bunları mekanik olarak işçi sınıfı ile burjuvazi arasında uzlaşmaz çelişkiler gibi gösteren bir «sınıfsal redüksiyonizm» olarak yorumluyorlar. Bu gibi

(1) Bak: «Yeni Çağ», Sayı 8, 1976.

(2) L. İ. Brejnev, SBKP Merkez Komitesi'nin 26. Kongreye sunduğu çalışma raporu. 1981, sayfa 18.

«aydınlatmalar» ardına gizlenen burjuva propagandası, proletarya partisinden amaç ve inanç bakımından çok uzakta oldukları halde anti-empyralist savaşıma katılan insanları veya güçleri «kızıl» diye göstermektedir.

Bu anlayışla yürütülen propaganda etkinliğinin herhangi bir rol oynamadığını söylemek hiç de doğru olmaz. Kıbrıs'ta ulusal-yurtsever güçlerin eylem-birliği çerçevesi içinde komünistlere karşı sempati besleyen bazı kimseler bile, politik metodolojimizin sınıfsal etmenlere çok büyük önem vermesinin, halk güçlerini sınıflaşma sürecine çekme denemelerimizin, proletaryanın, dünya devrimci hareketinin ve reel sosyalizmin çıkarlarını korumamızın haklı sayılamayacağını ileri sürmektedirler. Bu arada, AKEL'in ardıcıl olarak savunduğu görüşlere karşı açık saldırılarda bulunulduğuna, ilkelerimizden vazgeçmemizi amaçlayan zorlama denemelerine, burjuva politik sistemini «benimsememiz», işçi sınıfına ulusal ve uluslararası sermayeye boyun eğme yolunu gösteren bir organa dönüşmemiz isteklerine tanık olmaktadır.

Biz, proletaryanın çıkar ve amaçlarını savunurken, bunları işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınlarının desteklenmesini sağlamak için çabalar harcarken, hiç kimseye görüşlerimizi dayatmak istemiyoruz. Bu konumun temelini Marksizm-Leninizm'in ortaya koyduğu sınıfsal bağlaşıklıklar, anlaşmalar ve ulusal çıkarları dile getiren ortak eylemlerle ilgili karmaşık diyalektik oluşturuyor.

Komünistler sınıfsal açıdan yaklaşım konusu üzerinde dururken her şeyden önce partilerin şu veya bu sorunla ilgili politik platformlarını gözönüne almaktadırlar. Bu platformların somutluğu, çeşitli güçlerin ne uğurda savaşım yürüttüklerinin anlaşılmasına olanak sağlıyor. Ne var ki bu, sınıfsal açıdan yaklaşımın sadece bir yanısıdır. Bunun ikinci yanı, toplumsal ve politik güçler ilişkisindeki yerimizin saptanmasıdır: Kiminle beraberiz ve kime karşıyız, kiminle bağlaşıklık kuruyoruz ve bu bağlaşıklık hangi düşmana karşıdır. AKEL'in ortak eylemlerden ve aynı zamanda birçok kardeş partilerden edindiği deneyimler, bunun, politik blok oluşturmada taraflara eşit haklar sağlayan kabul edilebilir biricik yaklaşım olduğunu gösteriyor.

Şurasını da belirtmeliyiz ki, bizimle bir sorun etrafında işbirliği yapan partiler, diğer sorunlarla ilgili görüşümüzü paylaşmayabilir. Örneğin, Kıbrıs'ın ulusal egemenliğini savunanların tümü demokratik görüşlü kimseler değildir. Demokrasiden yana olanların da hepsi sosyalizmden yana kimseler değildir. Biz, bunu gözönünde bulunduruyoruz. İşbirliğinin somut niteliğini, bazı anti-empyralist çevrelerin, politik görüşlerinin sınırlılığı nedeniyle, komünistlerle şu veya bu alanda eylembirliği yaparken, diğer sorunlar karşısında düşmanların cephesinde veya hiç olmazsa tarafsızlar arasında yer almaları göstermektedir. Barışseverler dünya ölçüsündeki sınıfsal çatışmada bağlaşıklık seçerken yalnız barışın korunması sorunlarını gözönünde bulundurmakta ve her şeyden önce çıkarlarını düşünerek, bağlaşıklık kurduğu sınıfın diğer sorunlar karşısındaki tutumunu benimsememektedirler.

Böyle bir anlayışı işbirliği yolunda bir engel sayabilir miyiz? Elbette ki sayamayız. Komünistlerin demokratik güçlerle politik bağlaşıklık ve koalisyon kurmalarının nesnel temelini, işbirliği yapılan sorunlar karşısındaki ortak anti-emperyalist tutum oluşturmaktadır. Ortak çıkarlara yönelik ödevin çözümü bağlanması bakımından gerek proleter olmayan partilerin anti-emperyalist tutumlarının sınırlı olması, gerekse diğer sorunlarla ilgili görüş ayrılıkları fazla önem taşımaz. Hiç kuşku yok ki zaman zaman, partnörle ilgili eski peşin yargılardan sıyrılmak kolay değildir. Ne var ki komünistler daima karşılıklı anlaşma konusunda iyi niyet göstermektedirler. Buna çeşitli ülkelerdeki halk cepheleri ve yığinsal hareketler pratiği tanıklık etmektedir.

Günümüzde emperyalizm ile anti-emperyalizm arasındaki çelişkiler uluslararası politik güçleri birbirinden ayıran en önemli etkidir. Partilerin ve hareketlerin bu belirtiyeye göre gruplaşması, sınıfsal ayrılaşmaya tamamen uymamakla kalmıyor, aynı zamanda toplumun demokratik çevreler ve onlara karşı olan gerici güçler olarak, bölünmesine yol açmaktadır. Günümüzde en geniş toplumsal çevreleri yakından ilgilendiren çeşitli sorunlardan herhangi birini, örneğin barış, ulusal kurtuluş, demokrasi ve toplumsal ilerleme (sosyalizme geçişin adını bile anmayalım) sorununu ele alırsak, tümünün olumlu olarak çözüme bağlanmasının her şeyden önce emperyalist gericilik tarafından engellendiğini görürüz.

Şunu belirtmeliyiz ki demokratların ayrı ayrı sorunlar karşısındaki anti-emperyalist tutumu her zaman ardıcıl değildir. Durumun böyle olması onlarla işbirliği olanaklarını ortadan kaldırırmı? Bize göre burada gözönünde bulundurulması gereken şey evrimin yönüdür, çünkü değişme yansızlıktan aktif savaşıma geçiş biçiminde olduğu gibi, daha önceki kesin konumlardan gerileme, vazgeçme biçiminde de olabilir. Bununla ilgili olarak bazılarının gelişmemiş anti-emperyalizmi ile, diğer bazılarının ardıcıl olmayan anti-emperyalizmi arasındaki farkın görülmesi gereklidir. Biz hareketin anti-emperyalist yönelişinin derinleşmesi ve bu harekete yeni (her ne kadar devrimci-demokratik potansiyelleri bize bu kategorilerin «temizliği»ne öznel yaklaşım açısından yetersiz görünse de) güçlerin kazanılması yolundaki adımları desteklemekteyiz. Bunun yanısıra bizim, gerileme eğilimleri, kararından vazgeçmeleri karşısında da yansız davranmamız doğru değildir. Biz bu eğilimdeki parti ve hareketler içinde yer alan yığınlara ardıcıl anti-emperyalizmden uzaklaşmanın kendi sınıfsal çıkarlarıyla çelişkiye yol açtığını anlatmaktayız. Onları böyle bir evrime doğru yönlendiren «tepedekilere» ise komünistlerin işbirliğini amaç değil, ortak sorunların çözüme bağlanması için araç saydıklarını ve partimizin halk davası uğrunda yıllarca yürüttüğü ardıcıl savaşımlar sonucunda hak ettiği saygınlığı, halk davasını kendi çıkarları için feda eden ikircimli politikacıları gizlemek için kullanmayacağını açık seçik söylemekteyiz.

Bu alanda özellikle anti-komünist uydurmalara karşı savaşımlar yürütmeye önem verilmelidir. Komünistler başka partilerin, kendi sınıfsal görüşlerinden vazgeçerek işçi sınıfının dünya görüşünü benimsemelerini istemiyorlar. Ama

bu, toplumun bilincine sızdırılan anti-komünist görüşlere seyirci kalacağımız anlamını taşımaz. Bize göre bu gibi görüş ve tutumlar ortak eylemler yolunda önemli bir engeldir. Kıbrıslı komünistlerin kanısınca demokratik güçlerin bilincindeki peşin yargılar sadece sınıfsal konuların değil, daha fazla yıllar yılı süren burjuva propagandasının sonucudur. Anti-komünist uydurmaların sınıfsal içeriğinin ve bu uydurmaların ne gibi politik amaçlarla yaygınlaştırıldığı aydınlatılması yığınların gerek sınıfsal, gerekse ulusal çıkarlarının anlaşılması için bir önkoşuldur.

Burjuva reformizmi ideologlarının komünistlerle diğer anti-emperyalist çevreler arasında anlaşmaya varılmasını engellemek için başvurdukları bir yöntem de geniş cephenin amaçları konusundaki sahteciliktir. Bunlar komünistlerin bağlaşıklarından politik amaçlarına erişmek, yani erke gelmek için yararlanmayı düşündüklerini ileri sürüyorlar. Çözümüne bağlanması için savaşılan sorunların ise proletarya partilerini ilgilendirmediğini iddia ediyorlar. Komünistleri, bağlaşıklarını ya da yandaşlarını inandıramayan, onları aldatmaya çalışan politikacılar olarak göstermeye kalkışıyorlar. Partimiz bu konu etrafındaki savlara birçok kez inandırıcı yanıtlar vermiştir ki burada, bunlardan sadece ikisi üzerinde duralım.

Birincisi, Marksist-Leninist metodoloji, emekçilerin dolaysız çıkarlarına ve yığınların demokratik amaçlarına yönelik savaşıma pragmatik yaklaşımı reddeder. Biz, ortak güçlerle birlikte çözdüğümüz ödevlerin içeriği karşısında kayıtsız kalamayız. İşçi sınıfı barış uğrunda savaşıma yürütürken sadece toplumun devrimci değişimini barış koşulları içinde daha kolay sağlayabileceğini düşünmüyor, aynı zamanda savaşın insanlığa karşı bir cinayet olduğunu ve barış politikası karşısında akılcı bir seçenek olmadığını gözönünde bulunduruyor. Öte yandan demokrasi, politik özgürlükler, emekçilerin üretimin ve toplumun yönetimine katılmaları, işçi sınıfının gözünde, kapitalizm koşulları içinde sadece sınıf savaşımının gelişmesini kolaylaştıran etmenler olarak değil, toplumsal kazanımlar olarak da değer taşımaktadır. Kıbrıs'ta AKEL'in ulusal-yurtsever güçlerin ortak savaşımına taktik nedenlerle değil, toplumsal kurtuluşa ve ülkenin bir kısmının yabancı işgalden kurtarılmasına hizmet için katıldığı gerçeğine kimse gölge düşüremez.

Komünistler geniş anti-emperyalist hareketlere aktif katılmaktadırlar. Buna, çağımızın en önemli sorunlarının çözülmesi için birçok yapıcı girişimlerde bulunmuş olmaları da tanıklık etmektedir. Bunun en başta gelen örnekleri, sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin birçok kez yaptıkları barışçı önerilerdir. Bu partilerin başında SBKP yer almaktadır ve 26. Kongresi'nin belgelerinde sözkonusu girişimler yeniden dile getirilmiştir. Birçok kapitalist ülkelerde komünistler emekçilerin haklarının sağlanması için, demokrasinin kısıtlanmasına karşı yapılan yığınsal çıkışlarda önemli bir rol oynamaktadırlar. Partimizin saygınlığı ve Kıbrıs'ın politik gelişmesindeki etkisi onun ulusal-yurtsever ve demokratik bir programı en ardıcıl biçimde uygulamasından ileri gelmektedir.

İkincisi, yığınlar, isteklerine aykırı olarak, aldatma yoluyla sosyalizm savaşımına, sosyalist devrime çekilemezler. Marksist-Leninist öğreti toplumun değiştirilmesini, emekçilerin bilinçli yaratıcılığının sonucu saymaktadır. V. İ. Lenin, devrimin partilerin kararı üzerine değil, halkın kendi belgi ve arzularıyla gerçekleştiğini, ⁽³⁾ belirtmektedir. Burada, kuşkusuz, işçi sınıfını ve diğer toplumsal grupları aydınlatan, örgütleyen, yönlendiren, ve eski topluma karşı hücumu geçmeye hazırlayan partinin yönetici rolü gereklidir. Ne var ki, parti herhangi bencil bir amaç gütmüyor, yığınları «alet etmiyor», tam tersine onlara yardımcı oluyor. Bütün burjuva partilerinden farklı olarak, erki elde etmek bizim için başlı başına bir amaç değildir, ve bu nedenle her türlü uzlaşmalara ve ilkesel olmayan bağlaşıklara razı olmamız olanak dışıdır. Bizim için erk, halkın çıkarlarının gerçekleşmesi yolunda gerekli bir koşuldur. Bu çıkarları gözönünde bulundurmak ve her aşamada savunmak, halkın bilincinde yer eden istekleri dile getiren ve eylemlerini bu istekler yönünde ayarlayan bir Marksist-Leninist parti için başta gelen ödevdir.

Komünistler sınıfsal amaç ve ödevlerini gizlemezler. Komünistlerin görüşlerini ve niyetlerini gizlemedikleri ilkesi «Komünist Partisi Manifesti» nin yayınlanmasından bu yana geçen süre içinde hep yürürlüktedir. ⁽⁴⁾ Biz sadece barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve toplumsal ilerleme gibi şimdi tüm halkın istemleri olan amaçlar uğrunda değil, sosyalizm için de savaşım yürütüyoruz. Bu nedenle komünistler, sosyalizmin tüm halkın amacı ve görevi olmasını sağlamaya çalışıyorlar. Bizim en önemli politik konularımız ise, bağlaşıklar kazanmak uğrunda savaşım yürütüldüğü, ya da sadece ayrı ayrı sorunlar üzerinde eylembirliği sağlandığı zamanlarda bile yığınlarca iyi bilinmektedir.

Marksizmin bu temel ilkeleri Kıbrıs'lı komünistlerce de uygulanmaktadır. Biz, program amaçlarımızı açıkça ilân ederken yığınları kendimizden uzaklaştırmıyor ve plânlarımızı sınıf düşmanımıza açıklamış olmuyoruz. Bu, ona ideolojik savaşım alanında hodri meydan demektir ve aynı zamanda emekçilerin burjuva ideolojisinin etkisinden kurtarılmasında bir araçtır, çünkü perspektifimizi ve ortak eylemlerdeki yollarımızı ve araçlarımızı ortaya koymaktadır. İdeolojik savaşımdan geçici olarak vazgeçmek bile ideolojik silâhsızlanmaya gidilmesi, partinin kendi sınıfı karşısında, halk karşısında gerçek kimliğini kaybetmesi ve kendikendini ileride güçsüzlüğe, çaresizliğe mahkûm etmesi anlamına gelir. Yani, ideolojik ilkeler, olağanüstü durumlar için bir köşede yedek olarak tutulamaz.

Kıbrıs komünistleri enternasyonalist konularını da gizlemiyorlar. Biz, dünya çapındaki sınıfsal tutumumuzu bundan 55 yıl önce, partimizin tarihi yazılmaya başlandığında saptadık ve o günden bu güne bir an için değiştirmedik. Biz halkımızı seviyoruz, ama kapitalist ve sosyalist ülkelerdeki sınıf kardeşlerimizin sorunları ve başarıları karşısında da kayıtsız kalmıyoruz.

⁽³⁾ Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 53.

⁽⁴⁾ Bak: K. Marks ve F. Engels, yapıtlar, c. 4, s. 459.

AKEL, ardıcıl enternasyonalizmi sayesinde ülkemizdeki emekçiler arasında büyük bir saygınlık ve güven kazanmıştır.

Bu ilkenin ne kadar sağlam temele dayandığını ve pratikteki etkisini bu yılın Mayıs ayında yapılan parlamento seçimlerinde kazandığımız başarı göstermektedir. Sözkonusu seçimler, Kıbrıs için çok büyük anlam taşıyan bir sınavdı ve politik gerginlik koşulları içinde geçti. Seçmenlerin oylarını kazanmak isteyen aşırı sağcılar demagoji, şovenizmi ve anti-komünizmi kışkırtma, şantaj ve psikolojik baskı gibi çeşitli araçlara başvurdular, ama yine de utkuyu kazananlar demokratik güçler oldu. Seçimlerin sonuçları halkımızın Kıbrıs sorununun barışçı, adil, demokratik ve karşılıklı olarak kabul edilebilir yoldan çözüme bağlanmasından yana olduğunu gösterdi. Seçmenlerin yaklaşık yüzde 70'i aşırı sağcıların politikasına karşı çıkarak, demokrasiden yana tutum aldılar. AKEL, diğer partilere kıyasla oyların en büyük kısmını (yaklaşık % 33) kazandı. Biz seçmenlere sınıfsal konularımızı anlatarak, ülkenin yasama organlarında görece çoğunluğu kazanma amacını güttüğümüzü açıkladık. AKEL bu ödevini genel olarak çözüme bağlamakla, diğer güçlerle birlikte demokratik ve yurtsever tek cephenin temeli ve güvenesi olma olanağını elde etti.

Bu utku adadaki iki toplumun Kıbrıs'lı Rumlar ile Kıbrıs'lı Türklerin birbirine yaklaşmaları denemeleri, Kıbrıs Türk toplumundaki ilerici, demokratik ve yurtsever güçlerin seçimönü savaşımı üzerinde de olumlu etkilerde bulunacaktır.

Geniş cepheler meydana getirilmesi, ortaklaşa savaşım verenlerin çokyanlı ve birbiriyile çelişen çıkarlarını gözönünde bulundurmaya gerektiriyor. Başka sözlerle söylersek, karşılıklı olarak kabul edilebilecek politik amaçlar saptanması ve bunların gerçekleşmesini sağlayacak yöntemler bulunması gereklidir.

Kollektif kararlar değişik güçlerin kendiliğinden oluşan bir vektörü olmadığı gibi, sınıfsal çıkarların mekanik bir toplamı da değildir. Bu, birleşmeye hizmet eden ve belirli aşamalarda gerçekçi bir amaç olarak beliren bir plâformdur. Nitekim faşizme karşı yürütülen savaşım yıllarında direniş hareketinde yer alan bütün partilerin konumu sosyalist demokrasiye geçiş değil, burjuva demokrasisini korumaya yönelikti. Barış sorununda da «savaşın, derhal gerçekleştirilecek dünya devrimiyle önlenmesi», veya «barışın, kapitalizme karşı devrimci savaşla sağlanması» gibi demagojik çağrılar yardımcı olamaz. Komünistlerin belgisi şudur: Birbirine karşı toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşaması ve uluslararası gerginliğin azaltılması. Bundan hiçbir ülkede erkin sınıfsal niteliğine dolaysız biçimde dokunmayan, karşılıklı olarak kabul edilebilir barış koşulları ortaya çıkmaktadır.

Bu gibi plâformlar aynı zamanda toplumsal ilerlemenin gereksinimlerini de yansıtmaktadır. Barış yandaşlarınca savunulan barış içinde yanyana yaşama ilkeleri bugünkü uluslararası ilişkilerde durumun dondurulması veya

sürgit devam ettirilmesi anlamını taşıyor. Komünistler ve bütün ilerici güçler, bu ilişkilerin demokratik bir nitelik kazanması, devletler' arasında eşit haklara dayalı işbirliği sağlanması, birbirinin içişlerine karışılmaması uğrunda çabalar harcamakta, dünya çapında yeni bir ekonomik düzenin kurulması isteğini desteklemekte, emperyalizme ve yeni-sömürgecilğe karşı koymakta, halkların özgürlüğünü savunmaktadırlar.

Hiç kuşku yok ki, karşılıklı olarak kabul edilebilecek gerçekçi plâformların araştırılması ve saptanması ancak bir başlangıçtır ve bunu pratik eylemlerin izlemesi gerekir. İşte eninde sonunda sınıfsal konum seçmek gibi temel sorun, bu tür eylemler sırasında çözüme bağlanmaktadır: Ya uluslararası işçi sınıfından, sosyalizmden, ulusal kurtuluş hareketinden, barıştan ve demokrasiden yana olacaksın, ya da emperyalizmden yana. Bu sorun, kaçınılmaz olarak herkesin önüne çıkmakta ve er veya geç tutulacak yolun saptanmasını gerektirmektedir. Bugün birçoğu ancak ortak eylemlerle çözülebilecek olan ödevlerin oylumu, «üçüncü yolun» akılcı bir politika olmadığını ortaya koyarak, ortak eylemler yönünde bir seçim yapılmasını gerektirmektedir.

Gericî güçler ile ilerici güçler arasında, savaştan yana olanlar ile barıştan yana olanlar arasında, emperyalizm ile sosyalizm arasında «orta konumlar» saptamanın olanaklı olduğu umuduna sosyalist ülkelere yakınlaşmamayla bağlı olan bir anti-emperyalizmin «yeterli» olduğu, hattâ bu ülkelerle cepheleşmenin «yerilmeye değer olmadığı» görüşüne demokratik harekette halâ rastlanmaktadır. Böyle bir görüş, tüm halkı ilgilendiren sorunların, genel demokratik, genel insani sorunların ve bunların çözülmesi için gerekli savaşımın sınıfsal nitelik taşımadığı yolundaki yanlış görüşlere dayanmaktadır. Bunlar sınıfsal konum saptanmasında ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Anti-emperyalist görüşlü kimselerin bir bölümünü burjuva reformist «teorisyenlerinin», ulusal ve devletsel etmenlerin büyümesi nedeniyle sınıfsal sorunların dünya politikasında arka plâna itildiği ve bu sorunların bugün insanlığın yaşamındaki rolünün azaldığı gibi savları etkilemektedir. Reformistlersınıfsal sorunların görece etkisinin «azalmasını», özellikle bu sorunlardan çoğunun çözüme bağlanmış olmasını ileri sürerek, açıklamaktadırlar. Örneğin, artık sömürge imparatorluklarına dönüş yoktur. Elbette ki bunu kimse yadsıyamaz. Ama bundan nasıl sonuç çıkarılıyor? İşte bakın nasıl sonuç çıkarıyorlar: Çağdaş dünyada fakirliğin ve zenginliğin dağılımı, sömürge sömürünün ortadan kaldırılması nedeniyle, sadece tarihsel bakımdan sınıfsaldır. Şimdi ise bu, endüstrileşmiş «Kuzey» ve az gelişmiş «Güney» arasındaki ilişkilerde, «zengin» ve «fakir» ülkeler arasında maddesel ve tinsel potansiyelin yeniden bölüştürülmesi ödevi bakımından sınıfsal olmayan bir sorundur. Böylece sorunun çağdaş sınıfsal, anti-emperyalist içeriği gizlenmektedir.

Öte yandan reformist burjuva ideologları ardıcıl olmayan anti-emperyalistlere, toplumu ve dünyayı sınıflara bölen anlayışın, toplumsal düzenlerin farklı olmasına karşın, tüm insanlığı gitgide daha fazla birleştiren ve onun

ortak yazgisına hizmet eden «global» etkenlerle değiştirildiği görüşünü aşılamaya çalışıyorlar. Bunlar, sınıflarüstü birleşmelerin gereksinimini dikte eden önkoşullar arasında bilimsel-teknik devrim ödevlerinin, endüstrileşmenin, kentleşmenin, sağlık hizmetlerinin, öğretim ve eğitimin, kültürün, üretim ve tüketimin sorunlarının çözülmesinde uluslararası işbirliğinin genişletilmesi eğilimlerini öne sürmektedirler. Bunlar, aynı zamanda evrensel nitelik taşıyan sorunlar ve tehlikeler (nükleer savaş tehlikesi, açlık ve yiyecek maddeleri yetersizliği, hammadde kaynaklarının tükenmesi, enerji bunalımı, çevrenin kirlenmesi vb.) doğduğunu da öne sürmektedirler. Elbette ki bunların tümü ciddi sorunlardır. Ama insanlığın sınıflarüstü birleşmesinden yana kanıt değildir, çünkü hepsi sınıfsal bir niteliğe sahiptir ve kapitalist gelişmenin kaçınılmaz sonuçlarıdır.

Böyle bir mantık yürütülürken gözden kaçırılan en önemli şey, *sınıf savaşı-mındaki enternasyonalleşmenin* gitgide büyümesidir. Bu, zamanımızın yön verici ve süresiz olarak etkileyici eğilimlerinden biridir. Bunu somut olarak nerede görüyoruz?

Her şeyden önce dünya çapındaki sınıfsal savaşının genişlemesinde ve keskinleşmesinde görüyoruz. Yeni yeni sorunların ortaya çıkmasıyla işçi sınıfının karşısına nitel bakımdan yeni ödevler çıkmaktadır. Bunların başlıcaları silâhsızlanma, emperyalizmin saldırgan bloklarına karşı koyma, demokratik, anti-faşist ve ilerici güçlerle barışın savunulması alanında dayanışma eylemleri yürütme sorunlarıdır. Bu, aynı zamanda kapitalist entegrasyona ve transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların eylemlerine karşı yürütülen savaşımdır. Bu azgelişmiş ölkelerin dünya ölçüsünde yeni bir ekonomik düzen meydana getirilmesiyle ilgili isteğini desteklemektir. Görüyoruz ki, burada, günlük ulusal politikanın çokyanlı sorunlarına bakmaksızın, bütün anti-emperyalist hareketler için ortak olan ödevler sözkonusudur. Günümüzde sınıf çatışmalarıyla ilgili sorunlar çerçevesi gitgide genişlemekte ve bunlara bütün toplumsal katmanlar ve gruplar, tüm politik güçler şu veya bu biçimde katılmaktadır.

Günümüzde bu çatışmalara, yalnız antagonist sınıflar, yalnız değişik toplumsal düzenli devletler değil, genel olarak her iki sosyal-ekonomik formasyon, yani *sosyalist ve kapitalist sistemler* katılmaktadır. Artık insanlığın toplumsal eylemlerinin bütün alanları sınıf savaşına sahne olmaktadır. Bunun, örneğin global sorunların çözümünde, gerekli ölçüde gözönüne alınmaması, ortak tehlikelere karşı «herkesin birleşmesi» gibi soyut-sınıfsal olmayan çağrılarla yetinmek anlamını taşır. Sorunun özü şudur: global sorunlarda da sınıfsal sınırlandırma çizgileri vardır. Kapitalizm, sistem olarak, bu sorunların çözülmesi için gerekli araçları sağlayamamakta, bunu ancak sosyalizm yapabilmektedir. Burada perspektif sözkonusu değildir: Reel sosyalizm, tümel önem taşıyan birçok olumsuz etkenleri ortadan kaldırmak için bugün de yapıcı programlara ve maddesel önkoşullara sahiptir.

Bununla ilgili olarak kesinlikle şunun belirtilmesi gerekir: Hiç bir politik

güç sosyalist devletlerle, yönetimdeki komünist ve işçi partileriyle işbirliği yapmadan hiçbir büyük sorun, halkların yaşamsal çıkarları, tüm insanlığın çıkarları adına çözüme bağlayamaz. Barışın, ulusal kurtuluşun ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarının bu sorunlardan kopmuş olarak ve üstelik bu sorunlara karşı tutum olarak savunulmasıyla ilgili olanakları dile getiren anlayışlar, birçok demokratik hareketlere katılanların bilinçlerinde yer eden anlayışlar gerçekçi değildir. Bunlar erişilmeyecek bir takım gerici amaçları içeren ve en önemli toplumsal görevlerin yerine getirilmesi savaşımına zarar veren ütö-pilere dönüşmektedir.

Bu nedenle kapitalist dünyadaki emekçilerin, bütün gerçek demokratların sınıfsal konumlarını saptamadaki en önemli etken *reel sosyalizmle işbirliğidir*. Biz, bu etkeni vurgularken özel olarak şunu belirtiyoruz: Burada sözkonusu olan sosyalizmle *birleşmek* değil, onunla *işbirliğidir*. Bunların arasındaki farkı anlamamak, sosyalizmi perspektif olarak, gelecek olarak kabul etmeyen, ya da kapitalizmin devrimci yolla değiştirilmesi yöntemlerinden yana olmayan bazı demokratların, zaman zaman demokratik ve uluslararası sorunların, barışın sağlanması ödevlerinin çözüme bağlanması için sosyalist devletlerle işbirliği olanaklarını yadsımlarına yol açmaktadır.

Sınıf savaşımının enternasyonalleşmesi, bu savaşımın ulusal çapta yürütülmesi için yeni koşullar sağlamaktadır. Elbette ki işçi sınıfının politik hareketi her şeyden önce, ayrı ayrı ülkeler çerçevesinde büyümektedir. Çağımızın özellikleri bu Marksist görüşü ortadan kaldırmıyor. Ne var ki, enternasyonalleşme ulusal çaptaki sınıf savaşımını enternasyonal savaşımına daha sıkı bağlamaktadır. İşçi sınıfının ulusal çerçeve içindeki ödevlerini çözmesi, uluslararası çapta birleşmiş olan burjuvazinin her zaman şiddetle karşı koymasına yol açmıştır. Bugün emekçilerin dayanışması ölçsüz derecede artmıştır ve bu emperyalist gericiliğin saldırı eğilimlerinin önemli ölçüde etkisizleştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu ise, sadece proletaryayı değil, diğer ulusal güçleri de dünya çapındaki sınıfsal çatışmada konumlarını belirlemeye zorlamaktadır.

Bu çatışmanın genişliği ve yoğunluğu, buna katılan politik güçlerin büyüklüğü ve önemi, bazen karşı tepki yaratmakta, yani ardıcıl sınıfsal konumlardan vazgeçme isteğini doğurmaktadır. Biz Kıbrıs'ta bu eğilime bazı demokratik partilerde tanık oluyoruz. Bunu ise sadece öznel dürtülerle, yanlışlıklar ve hayallerle açıklamak olanağı yoktur. Elbette bunlar da eksik değildir, ama belirleyici rol oynamazlar. Böyle bir politika, herşeyden önce *partilerin sınıfsal çıkarlarıyla* bağlıdır. Bunların ilkesizce zikzak yapmaları için nesnel olanağı toplumsal güçler dengesi vermektedir. Kanımızca bu nesnel etkenleri görmezlikten gelmek, bunlara karşı savaşımı güçleştirir.

Bu zikzak politikasının önkoşullarından birini ulusal zemine dayalı toplumsal ilerlemenin çıkarları adına bazı noktalardan emperyalizme dayanılabileceği anlayışı oluşturmaktadır. Zaman zaman, demokratik çevrelerin temsilcileri uluslararası sınıf savaşımındaki çelişkilerden ulusal amaçlar uğrunda «yarar-

lanılmasından» söz etmektedirler. Burada bir uzak görüşlülük sözkonusu olmaz, çünkü, pragmatik strateji kendisinden yararlanan güçlerin sınıfsal doğrularını kaybetmelerine, emperyalizmin etkisi altına girmelerine neden olmaktadır. Herhangi bir ülkede toplumsal ve politik gelişmeyi uluslararası sınıf savaşımından koparma çabaları eninde sonunda sadece dünya çapında değil, ulusal çapta da gericilikle bağlaşıklık kurulmasına, onun yıkıcı etkinliklerinin kolaylaştırılmasına yol açmaktadır. Bu durumda zikzak yapma, yalpalama da, nesnel olarak bir sınıfı seçme, hem de demokrasiden, ulusal kurtuluştan ve toplumsal ilerlemeden yana olmayan bir sınıfı seçme biçimidir.

Çağımızdaki sınıfsal çatışmaların enternasyonalleşmesinden kopmuşluk temelinde dayanan bir politika başarılı olabilir mi? Çeşitli devrimci ve demokratik güçlerin bu alandaki olumlu ve olumsuz deneyimlerinin yanıtı şudur: Hayır! Bu çatışmada, biçimi ne olursa olsun bir «yansızlık» konumunu seçmek eninde sonunda başarısızlığa mahkûmdur.

İlerici, demokratik, ulusal kurtuluş hareketlerinin nesnel çıkarları, onları komünistlerle dayanışmayı pekiştirme yoluna yöneltmektir. En ardıcıl anti-emperyalist savaşımca olan komünistler, sözkonusu güçlere anti-emperyalist savaşımalarında yardım etmekte, kendilerine karşılık beklemeden dayanışma göstermektedirler. Böyle bir birlik, tek cephe olarak barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve sosyalizm uğrunda savaşım yürüten güçlerin yeni başarılar elde edebilmesinin güvencesidir.

Komünistler ve yığınsal iletişim araçları

Gerd Deumlich

Alman Komünist Partisi Prezidyumu ve Yönetim Kurulu Sekreterliği üyesi

Federal Almanya Cumhuriyeti sosyal ve politik çalışmaların kızıştığı kapitalist gerçekliğin çeşitli sorunlarının durmadan daha geniş ölçüler almasının başlıca örneklerinden biridir. ABD ile NATO'nun zorlamasıyla silahlanmanın artması, FAC'nin yeni Amerikan nükleer roketlerinin atış meydanı haline gelmesi tehlikesi, yığınsal işsizlik, tekellerin etkisiyle enerji sorununun son derece keskinleşmesi, öğretim sistemindeki bunalım, ilerici görüşlü kimselere uygulanan meslek yasağı, kadınlara uygulanan ayrımcılık, toplum zararına güdülen konut politikası, köylülerin yarınlara güvensizliği, son derece artan çevre kirliliği gibi sorunlar sadece tartışma konusu değil, aynı zamanda geniş kamuoyunda çeşitli hareketler, eylemler için temel oluşturmaktadır. Bütün bu sorunların geniş bir çözümlenmesi, partimizin Mayıs ayında Honnover'de toplanan 6. Kongresi'nde yapıldı.

Derin anlaşmazlıklar, halkın çıkarları ile büyük kapitalin çıkarları arasındaki uzlaşmaz ilişkiler, kongrede belirtildiği gibi, günümüz Batı Alman toplumunun durumunu ortaya koymaktadır. Buradan çıkan sonuç şudur: Ülke komünistleri günlük çalışmalarında yeni olgu ve gelişmeleri gözönünde bulundurmalı ve halk hareketlerine bütününde ülkenin geleceği sorununda toplanan yarımcı bir seçenek göstermelidirler.

İlerici güçlerin savaşımının perspektifleri yığınsal iletişim araçlarının etkinliklerinesıkı sıkıya bağlıdır. Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu Prezidyumu 1979 yılının Kasım ayında «Yığınsal İletişim Araçları Alanında Demokratik Bir Politika İçin» başlıklı bir belge kabul etti. Belgede «bilimsel-teknik devrim koşullarında yığınsal iletişim araçlarının önemi o kadar artmıştır ki, ülkenin demokratik yarını bu araçların gelecekteki demokratik gelişmesine bağlıdır» denilmektedir.

Hakları uğrunda savaşım yürüten emekçiler her grevden, her demokratik eylemden sonra FAC'deki burjuva yığınsal iletişim araçlarının hiç de tarafsız izleyiciler olmadığını, olaylar karşısında nesnel bir tutum takınmadıklarını, tam tersine egemen sınıfa alet olduklarını daha iyi anlamaktadırlar. Tekelci sermaye sözü geçen araçların, yığınları baskı altında tutmaya yönelik klasik erk araçları kadar önemli bir rol oynadığını çoktan anlamış bulunuyor. Ekonomik bunalımdan kurtulma çabaları harcayan burjuva devleti eğitim ve kültür alanında kısıtlamalar yaparken, yığınsal iletişim araçlarına tıpkı savaş endüstrisine gösterdiği özeni göstermektedir.

Fakat basın, televizyon ve radyonun ülkemizdeki politik yaşamın ön plânına çıkmasına sadece tüm emperyalist devletlerin bunlara karşı tipik olan tutumu neden olmuyor. Günümüzde FAC'de büyük sermayenin yığınsal iletişim araçları

sisteminin tümünü değiştirmek yönündeki istekleri çetin tartışmalara yol açtı. Bunlar her şeyden önce radyo ile televizyonun genel kamusal-hukuksal statüsünün ortadan kaldırılmasını ve endüstri ve basın konsorsiyumlarına özel radyo ve televizyon istasyonları kurma hakkının verilmesini istemektedirler. Bu planların gerçekleşmesi halinde cumhuriyetin iç politik yapısına geniş ölçüde karışma olanağı yaratılmış olacaktır. Bilindiği gibi, radyo ve televizyonun kamusal-hukuksal statüsü Anayasa tarafından güvence altına alınmıştır ve halkın demokratik kazanımlarından biridir. Hristiyan-Demokrat, Hristiyan-Sosyal Birliği, Alman Sosyal-Demokrat Partisi ve Hür Demokrat Parti anayasadaki bu maddenin yasalarda yapılacak sıradan bir değişiklikle kolay kolay gerçekleştirilemeyeceğini bildiklerinden dolayı bu alanda çeşitli kurnazlıklara başvurmakta, geniş kamuoyunu aldatarak bu çok önemli sorunun çözümü bağlanmasına katılmasını önlemeye çalışmaktadırlar.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde özel radyo ve televizyon istasyonları bulunmaması, ilerici güçlerin çabalarının sonucudur ve gericiler yıllar boyunca bu kazanıma el uzatmak istemişlerdir. Örnek olarak F. Straus'un Bavyera radyosunu Hristiyan Sosyal Birliği'nin çiftliği haline getirme uğrunda tasarları halk oylaması sonucunda başarısızlığa uğratılmıştır. Böyle olsa da, bir süre sonra Hristiyan-Demokrat Birliği NDR radyo istasyonunu kaldırmak ve tele Schleswig-Holstein ve aşağı Saksonya eyaletlerinde radyo ve televizyonda adı geçen partinin yerel iletişim araçlarında egemenlik kurmasını ve tekellerin özel radyo ve televizyon istasyonları meydana getirmesi olanaklarını sağlayacak yeni örgütsel biçimler dayatmak denemesinde bulundu. Her ne kadar bu denemede gericiler bir dereceye kadar başarı kazandıysa da, amaçlarına tamamiyle ulaşamadılar. Şurasını da belirtmeliyiz ki, radyo ve televizyon işçileri sendikası düzenlenen ve mahkeme tarafından yasaklanan ilk grev NDR'in savunulmasına yönelikti.

Son zamanlarda bu alandaki savaşım yeni bir aşamaya ulaştı. Şimdi tekelci sermayenin taktiği, uydu ve kablo sistemine dayanan televizyon yayın tekniğini ve videoteyp tekniğini denetimi altına almaya yöneliktir. «Springer» ve «Ber-telsmann» gibi yayın şirketleriyle iletişim araçları üretiminde en önde yer alan «Siemens» konsorsiyumu bu amaca varmak için hükümet ve yasama organları üzerinde hep birlikte baskı yapıyorlar.

Federal Almanya Gazete Sahipleri Birliği, «Radyo Lüksemburg» tarafından hazırlanan ve uydudan yararlanacak olan ticari bir televizyon istasyonu kurmaya yönelik projeye katılma kararını aldı. Burada amaç, televizyonumuzun kanallarından yararlanarak yabancı ülkelere kendi programlarını dolambaçlı yollarla geçirebilmektir. Hristiyan-Demokrat Birliği Başkanı Kohl bu manevraya «yüzyılımızın olayı» adını verdi. Sosyal-Demokrat / Hür Demokrat hükümet ise, tutuk yorumlardan öteye itmedi. Son zamanlarda Münih, Mannheim, Ludvigshaven, Dortmund gibi büyük kentlerde aynı anda birçok programları yayımlayabilecek olan kablolu televizyon komplekslerinin denemeleri yapılmaktadır. Bu denemeler, ilkel bakımdan, teknik ilerlemenin emekçilerin

çıkarlarına hizmet etmesi için güzel olanaklar sağlayabilir. Ne var ki, bu tip televizyonun gelişmesine daha başlangıçta bambaşka bir yön verilmektedir: Devletin ilgili kurumları, yayınevi ve endüstri şirketlerinin bencil çıkarlarına göz yumuyorlar, gereken titizliği göstermiyorlar. Böylelikle bu şirketler yeni sistemin meydana getirileceği bölgeler halklarının gereksinimlerini gözönüne almadan, bu alandaki araştırmaların plânlanması ve uygulanması konusunda son sözü söyleme hakkına sahip oluyorlar. Bu arada sadece Alman Komünist Partisi'nin değil, aynı zamanda sendikaların da kablolu televizyonların demokratik niteliğiyle ilgili ilkesel istemleri küçümseniyor. Bu istemler de programların halkın olduğu kadar televizyon işçilerinin de çıkar ve isteklerine uygun olarak kamusal-hukuksal statüye bağlanması öngörülmektedir. Tekeller yeni televizyon stüdyolarını olduğu kadar, bunların işlemlerini sağlayan tüm teknik araçları ele geçirmeye çalışıyorlar.

Hristiyan Demokrat Birliği ile Hristiyan Sosyal Birliği partileri yerel hükümetleri yönettikleri eyaletlerde erkten özel sermayenin çıkarları için yararlanmaktadır. Ve şimdi tüm ülke çapında özel radyo ve televizyon konusunda uğursuz bir ajitasyona girişmiş bulunmaktadır. Sosyal-Demokratlar ise video teyp tekniği pazarına ve kasetler üretimine egemen olan elektro-teknik endüstri ile büyük yayınevlerinin işini kolaylaştıracak ödünler vermektedirler.

Büyük sermayenin egemenliği koşullarında gelişen bilimsel-teknik devrim beraberinde toplumsal gerileme tehlikesini de getirmektedir. Tekellerin yığınsal iletişim araçları alanındaki politikası yurttaşları tümüyle denetim altında bulundurmaya yarayan elektronik hesaplama tekniği gibi suistimallere başvurularak yürütülmektedir. Bu nedenle demokratik ve hümanist kültürün yaygınlaşması ve öğretim işlerinin iyileştirilmesi yolunda geniş olanaklar sağlayan teknik ilerleme, bunu kârlarını artırmak ve ideolojik egemenliklerini sağlama bağlamak için kullanacakların tekelinde bırakılmamalıdır.

Gericici çevrelerin yığınsal iletişim araçları alanındaki politikası büyük sermayenin konumlarını savunabilmek için başvurduğu geniş çaptaki profilaktik önlemlerden ayrı düşünülemez. Kapitalizmin genel bunalımının artması sonucunda alınan bu önlemler, eğitim ve öğretim sistemini gözönünde bulundurmakta, emekçilerin grev ve gösteri yürüyüşleri yapma haklarının kısıtlanması denemelerini kapsamakta, işçilerin üretimin yönetimine katılma ve lokavtlara karşı yaptırımlara başvurma hakkını ortadan kaldırmaya yöneliktir. FAC emperyalizmi bunalımın uzun süreli etkenlerinin oynadığı rolle başa çıkamamakta, politik sisteminde durmadan gelişen istikrarsızlığa karşı koyamamakta ve «devletten hoşnutsuzluğun» uyandırdığı kızgınlığı azaltmaya çalışmaktadır. Gericici güçler, gençliğin gitgide daha büyük bir kısmının kurulu düzenden nefret etmesi, aydınların burjuva toplumunu eleştiriye gittikçe daha sık başvurması karşısında endişe duymakta ve artık kapitalizmden yana idealler ortaya sürmektedirler. Bu koşullarda egemen durumdaki sınıf, yığınsal iletişim araçlarının işleyişine şöyle bir karışmakla yetinmiyor, bu alanda tam egemen olmak istiyor.

. Burada uluslararası etkenin oynadığı rolün de gözden kaçırılmayacağını eklememiz gerekiyor. FAC'nin reel sosyalizmle sınırdaş olması nedeniyle Batı Almanya emperyalizmi, bu araçlardan Sovyetler Birliği, DAC, tüm sosyalist topluluğa karşı, yumuşamaya karşı ve silâhlanma yarışını kışkırtmak için düzenlediği düşmanca propaganda işlerinde daha geniş ölçüde yararlanmayı amaçlamaktadır. Bu yıkıcı etkinliğin başlıca kışkırtıcısı Münih'te CIA'nin yönetimi altında bulunan «Özgür Avrupa» ve «Özgürlük» radyolarıdır ve Federal hükümet bu yayınlara karşı, ABD ile NATO çerçevesi içindeki bağlaşıklık dolayısıyla, büyük bir hoşgörü göstermektedir.

Burjuva demokrasisi tarihinde birçok kez görüldüğü gibi, bu düzenin kendi kurumları (burada yığınsal iletişim araçlarının kamusal-hukuksal statüsü söz konusudur) egemen sınıf için bir engel, ya da riziko etkeni haline gelmektedir. AKP'nin yukarda sözü geçen belgesinde, partimizin bu statüyü savunmayı «demokratik hak ve özgürlüklerin korunması ve genişletilmesi uğrunda savaşımda baş ödevlerden biri saydığı» belirtilmektedir. Komünistlerin yığınsal iletişim araçları karşısındaki anlayışları, bu alanda süregelmekte olan düzenin savunulmasından daha ileri gitmektedir. Biz, büyük sermayenin egemenlik niyetlerine karşı, bu alanda demokratik değişiklikler yapılması isteğiyle çıkıyoruz. Şu var ki, AKP, radyo ve televizyonun kamusal-hukuksal statüsünü savunmak için savaşım yürütürken, sözkonusu statünün ardında büyük sermayenin egemenliğinin çoktan üstünlük sağladığını görmezlikten gelmiyor. Bu duruma, tekellerin çıkarlarına yanıt veren programların içeriği, sendika ve diğer demokratik örgütler temsilcilerinin denetim organlarında dar, sınırlı ölçüde yer almaları, binlerce radyo-televizyon emekçisinin, gazetecinin ve yazarın bu araçların yönetiminden uzaklaştırılmaları tanıklık etmektedir. (1)

Elektronik yığınsal iletişim araçlarının kamusal-hukuksal statüsünün savunulması, her şeyden önce bu araçların özel işletmeler haline getirilmesi denemelerine karşı bir direniştir. Biz, bunun yanısıra, işçi sınıfı ve diğer emekçi katmanları örgütlerinin, programlar ve kadro politikası üzerinde belirli etkilerde bulunmalarını sağlamak gerektiğini zorunlu sayıyor, istasyonlarda çalışan işçilerin yönetim konseylerinin çalışmalarına eşit haklarla katılmalarını, radyo ve televizyonda örgütsel biçimlerin daha demokratikleştirilmesini sağlamak için savaşım yürütüyoruz. Bu savaşım, radyo ve televizyondaki demokratik havanın zaten fazlasıyla büyük olduğunu ileri süren güçlerin çıkarlarıyla kaçınılmaz olarak çatışacaktır. Hiç kuşku yok ki, böyle bir etki için olanaklar vardır, çünkü, gazeteciler ve yazarlar arasında ilericilerin sayısı az değildir. Radyoda,

(1) Bu işlem, radyo ve televizyon tüzüğü yasasına dayanılarak yapılmaktadır. Bu yasadaki işletmelerin ticari olmayan karakterinin savunulmasıyla ilgili maddeler yer almaktadır. FAC'de kitap, dergi yayınlayan, sinema filimleri, gramafon plâkları vb. yapan işletmelere ürettikleri maddelere ideolojik nitelikleri nedeniyle «ticari olmayan», maddeler adı verilmekte ve bu alanda çalışanların işlerin yönetimine katılmamasına dikkat edilmektedir. İşte burjuva özgürlüklerinin kanıtı. – G. D.

televizyonda ve sinemada eleştiriler yapıldığı doğrudur. Yöneticiler radyoya ve televizyona «solcuların sızdığı» konusunda gürültüler koparmakta, birçok gazeteci ve yazara yol vermek, koskoca serileri programdan çıkarmak yolunu tutmaktadırlar, böylelikle de bu alanda «çoğulculuk» düşü kurulamayacağını inandırıcı bir biçimde ortaya koymaktadırlar.

Sağcı güçlerin saldırıları özel basın ve yayın şirketlerinin yoğunlaşması ve dev tekellerin ortaya çıkmasının sonucudur. Bunların arasında «Springer» şirketi bütün ülkede egemen duruma gelmiş, birçok kentleri ve hatta bölgeleri denetimi altına almıştır.

Batı Alman ZDF televizyonu ile sıkı işbirliği halinde bulunan «Bertelsmann» şirketinin yaygınlığı ise, daha da geniş ölçüler almıştır. Kitap gazete, gramofon plâkları, filimler üreten, basım evlerine, gazete ve kitap dağıtım ajanslarına sahip olan bu şirketin tüm Batı Avrupa'da ve Okyanus ötesindeki yayınevlerinin bir kısım aksiyonlarını eline geçirmiştir. Yıllık kârı 5 milyar markı bulmaktadır, onu bu alanda yalnız uluslararası petrol tekelleri aşabilmektedir. «Bertelsmann» yığınsal iletişim araçları alanında kapitalist dünyada Amerikan CBS şirketinden sonra ikinci yeri almaktadır.

«Özel girişim özgürlüğü», «daha değişik programlar», ya da «insanların zevklerine geniş ölçüde yanıt verme» gibi aldatıcı sloganlar ortaya atan ahtapot benzeri bu tekeller, radyo ve televizyonun kendileri için dayanılmayacak hale gelen bugünkü görünümünü ortadan kaldırmaya ve bu alanda da basın-yayın alanındaki özel girişimi egemen kılmaya çalışmaktadırlar. Durum böyle olunca anayasanın basın ve düşünce özgürlüğüyle ilgili maddeleri boş laf haline gelme tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. AKP'nin bununla ilgili bir açıklamasında şunlar belirtilmektedir: Bilimsel-teknik devrim koşulları içinde yığınsal iletişim araçlarının geliştirilmesi sadece bir avuç milyoner tarafından finanse edilecek ve bu tutumları kamuoyu yaratmada kendilerine anti-demokratik tekel kurma olanağını sağlayacaksa, bu durumda basın ve yayın şirketleri ile filim üretim ve dağıtım şirketlerinin demokratik denetim altındaki kamu iyeliği haline getirilmelerinin zamanı gelmiştir. Bu istem, doğal olarak FAC topraklarından CIA'nin «Özgürlük» ve «Özgür Avrupa» adlı radyo istasyonlarının uzaklaştırılmasını kapsamaktadır.

İşte bizim seçeneğimiz budur. Komünistler bugünkü iç politikadaki güçler dengesi koşullarında böyle bir şeyin yakın gelecekte gerçekleşemeyeceğini biliyorlar. Böyle olsa da, bugün bu savaşım ertelenmez birçok günlük sorunun çözüme bağlanması istekleri çerçevesi içinde yürütülmektedir. Bu istekler arasında, yığınsal iletişim alanında çalışanlara işyeri sağlanması, sürekli işçilerle geçici işçiler için aynı türden sözleşmelerin geçerli olması, mesleki eğitiminin iyileştirilmesi ve yaşlılık döneminde güvence sağlanması bulunmaktadır. Bunlara, gençleri temsil edenlerin işten çıkarılması halinde daha etkili savunma hakkının sağlanması ve sendikalarla kamuoyunun sansüre karşı savaşımında, politik bakımdan etkin gazeteci, rejisör ve yazarların işine son verilmesinde dayanışma göstermeleri de eklenmelidir.

Elbetteki işçi hareketinin ve çeşitli demokratik güçlerin etkinliklerinin ters gösterilmesi yoluyla kamuoyu oluşturma denemelerine karşı da uyanık davranmak gereklidir.

Bu uğurda yürütülen savaşımın dinamik olarak gelişmesi için koşullar daha elverişli bir hale gelmiştir. Alman Sendikaları Birliği ve işkolları sendikaları programlarında ve aldıkları özel kararlarda işçi sınıfının yığınsal iletişim araçları üzerindeki etkisinin artırılması isteğini ileri sürmüşlerdir. Radyo ve Televizyon İşçileri Sendikasının, NDR radyo istasyonunun ortadan kaldırılması uğrunda eylemleri ve yukarıda işaret edilen ilk greve hazırlanmaları ülkedeki diğer sendikaların önemli bir kısmı tarafından anlayış ve dayanışmayla karşılanmıştır. Olayların mantığı yığınsal iletişim alanında, yani radyo, televizyon, basın ve yayın işlerinde çalışan bütün işçilerin ortak bir sendika kurmaları zorunluluğunu öne koymaktadır. Böyle bir sendika işçi sınıfı ile aydınlar arasında işbirliğinin somut bir örneğini oluşturabilir. Bu görüş, gitgide daha geniş ölçüde desteklenmektedir ve artık ilk örgütsel adımlar atılmıştır. Birçok büyük kentlerde radyo ve televizyonda demokratik konuların savunulması için geniş yurttas girişimleri hareketine tanık oluyoruz.

AKP'ye gelince, kamuoyuna yığınsal iletişim alanındaki politikasını açıkladıktan sonra, bu alanda çalışan emekçilerle görüşmeler örgütlemektedir ve işletmelerin gazetelerinde bu konuyla ilgili materyal yayınlamaktadır. Doğal olarak komünistler daima, basın radyo ve televizyonun demokratik ve ilerici bir nitelik alması için, sendikalar ve kamuoyu tarafından yürütülen savaşımın ön sıralarında yer almaktadır.

Bütün bu eylemlerin başarısı için her şeyden önce gerekli olan önkoşul işçi sınıfını temsil eden yığınsal iletişim araçlarının pekiştirilmesidir. Biz bunu, burjuvazinin ideolojik silahına karşı koyabilecek olan hatırı sayılır bir gücün meydana getirilmesinde önemli bir adım sayıyoruz. AKP'nin günlük organı «Unsere Zeit» ile partinin üretim birimlerindeki, yerel, bölgesel, yüksek okullardaki gazeteleri, ilerici gençlerin ve öğrencilerin dergileri, periyodik, anti-faşist ve demokratik yayınları, ilerici kitap, gramaofon plâkları, sinema stüdyoları ve sendika basınından oluşan bu potansiyel hiç te az değildir. Bunlar tüm halinde demokratik hareketin ve işçi sınıfının önemli bir gücünü oluşturmaktadır.

Partimizin VI. Kongresinin aldığı özel kararda, sadece AKP'nin yığınsal iletişim alanındaki biraz önce belirtiler politikası değil, aynı zamanda baş vurulması gereken somut önlemler de yer almaktadır. Bu arada AKP Yönetimine yayınlanmak üzere ayrıntılı bir belge hazırlaması önerilmektedir. Bu belge, parti örgütlerinin emekçiler arasındaki aydınlatma çalışmalarını kolaylaştırmayı ve aynı zamanda topraklarında kablolu ve diğer türden televizyonlar gerçekleştirilmesi için denemeler yapan eyaletlerdeki il, bölge ve taban parti örgütleriyle yığınsal iletişim araçları konusunda görüşmeler yapılmasını öngörmektedir.

Söz konusu kararda şunlar belirtilmektedir: AKP, yığınsal iletişim araçlarının demokratik gelişmesi yolundaki savaşında, görüşleri ne olursa olsun, bütün güçlerle işbirliği yapmaya hazır olduğunu yeniden belirtir.»⁽²⁾

Karl Marks bir zamanlar demokratik basın hakkında yazdığı bir yazıda «basın halkın günlük düşünce ve duygularının yüksek sesle dile getirilmesine yarar bir araçtan başka bir şey değildir ve olmamalıdır. Basın halkın içinde bulunmalı ve onun umut ve endişelerini, sevgi ve kinlerini, sevinç ve üzüntülerini namusluca yaşmalıdır.»⁽³⁾ diyor. Bu görüş bugün ülkemizde fazlasıyla günceldir. Yani, yığınsal iletişim araçlarının gerçekten de halkın eline verilmesi gereklidir. Komünistler işçi sınıfının bilincinde, her hangi bir alanda dar açılı, özgül bir gereksinimin değil, politik yaşamın temel sorunlarından birinin sözkonusu olduğu kanısını uyandırmak için her şeyi yapmaya hazırdırlar. Bu öyle bir sorundur ki, Avrupa'da ve dünyada barış uğrunda yürütülen savaşımın ve ülkemizin demokratik ve sosyal ilerleme yoluna koyulması savaşımının başarıyla sonuçlanması buna geniş ölçüde bağlıdır.

⁽²⁾ «Unsere Zeit», 4 Haziran 1981.

⁽³⁾ Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 1, s. 166.

İşçi hareketinde ulusal ve uluslararası etkenler

Bilimsel-teorik konferans

Önceden bildirildiği üzere (*), 5-7 Mayıs 1981 günlerinde, Balatonföldvár'da (Macaristan), Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi ile «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Kurulu'nun elbirliğiyle örgütledikleri bir bilimsel-teorik konferans yapıldı. Konferansın konusu şuydu: «İşçi hareketinde ulusal ve uluslararası etkenlerin diyalektiği; çağdaş koşullarda işçi sınıfı arasında enternasyonal ve ulusal bilincin ve davranışın oluşması; komünistlerin savaşımında yollar ve deneyim.»

Konferansa katılanların sundukları raporların metinleri, yapılan konuşmaların, fikir alışverişinin ve notların stenografileri iki bin daktilo sayfasını aşıyor. Derginin sınırlı sayfaları içinde bu rapor ve konuşmaların içeriğini enine boyuna yansıtmak ve konferansın her iki seksiyonunda tartışmaların nasıl geliştiğini göstermek olanaklı değildir. Kaldı ki, seksiyonlardaki konuşmalarda bazı sorunların tekrar edildiği görüldü. Bundan ötürü, bu kısaltılmış derlemeyi hazırlayanlar, her iki seksiyona katılanların değerlendirmelerini, kanılarını ve görüşlerini konu bakımından gruplayarak sunmayı yeğlediler.

İKİ EĞİLİMİN BİRLİĞİ

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Politik Büro üyesi ve MK
Sekreteri Miklos Ovari'nin açış konuşması

Burada, Balaton kıyılarında, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisiyle birlikte, artık üçüncü kez, komünist hareketinin güncel sorunlarına ilişkin uluslararası teorik konferans yapmakta olduğumuzu memnuniyetle belirtebiliriz. 1976 yılında, çağımızın üç ana devrimci kolunu oluşturan güçler arasında işbirliği sorunlarını, uluslararası yumuşama savaşımında işbirliğini görüşmek üzere toplanmıştık. 1979 yılında, devrim ile demokrasi arasındaki karşılıklı ilişki sorununu, bu karmaşık sorunu yine beraberce gözden geçirmiş bulunuyoruz. Partimiz bu toplantı ve görüşmeleri yararlı buluyor. Bunlar, partimize, ilginç deneyimleri, görüşülen sorunlara yeni yaklaşımları öğrenme olanağı verdi.

Emperyalizme karşı günümüzde yürütülmekte olan savaşımında, aynı zamanda bütün dünyayı kapsamına alan barış savaşımında, komünist ve işçi partilerinin birlik ve dayanışması özel bir önem kazanıyor. Bununla birlikte, komünist ve işçi hareketinin pekişmesi, partilerin kendi strateji, taktik ve politikalarını başlıbaşına belirlemelerine, sosyalizme doğru kendi seçtikleri bir yoldan yürümeye veya sosyalizm kuruluşunda somut bir yöntemi benimsemelerine olanak veren koşullar yaratıyor. Bu da, her kardeş partinin sorumluluk payını arttırı-

(*) «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, sayı 7, 1981.

yor; buna göre de deneyim değiştokuşu, görüşler üzerinde arkadaşça ve yaratıcı görüşmeler, açık tartişmalar daha da gerekli oluyor.

Gerek teorik eylemin gelişmesinde, gerekse pratik çalışmalarda yaşamın ortaya koyduğu yeni sorunlara isabetli yanıtlar ararken, partiler arasında danışmalara, uluslararası teorik konferanslarda serbest görüşmelere başvurmadan edemeyiz. Bundan tr, MSİP, bu konferanslara ve görüşmelere candan bir istekle katılıyor ve bu nedenle şimdiki konferansımızda ev sahibi ve rgtc olma görevini de memnuniyetle üstlenmiş buluyor. şimdiye kadarki konferanslarımız karşılıklı anlayış ve saygı havası içinde geçti. Partilerimiz arasındaki ilişiklerde tam hakeşitliğini genel ilke sayıyoruz, ve bu ilke, doğal olarak, bu defaki teorik görüşme ve tartişmalarımızda da korunacaktır.

şimdi, gündemde, daha önceki toplantılarımızda ne sürülmüş olan ve başlıca sorunlara değinen bir konu yeralıyor. Bu konu üzerinde görüşmeler, daha geniş bir grup sorunlara değinilmesine olanak verecek, ve bizler, böylece, önceki konferanslarda yaptığımız arkadaşça tartişmalar sırasında, sonradan deneyimin de doğruladığı tartişmalar sonucunda çıkarılmış olan sonuçlara, bizce yararlı sonuçlara dayanabileceğiz.

Bugünkü konuyu özellikle güncel ve önemli buluyoruz. Ortak deneyimimiz, ulusal ve uluslararası etkenler, öğeler arasındaki diyalektik bağıntıyı doğru anlamının ve bu diyalektik anlayışla gerçekleştirilen pratik eylemin, tek tek partilerin yürüttükleri savaşımın başarısı üzerinde, aralarındaki birlik ve dayanışmanın pekişmesi ve dünya devrimci sürecinin aındırılması üzerinde belirleyici bir etki yaptığını kanıtlıyor.

Uluslararası komünist hareketine katılan kardeş partiler ulusal erevesler içinde ortak amaçlar için savaşım yürütüyorlar. Bu partilerin çalışma koşulları ve olanakları çeşitlidir. Tek tek hallerde bu ayrımlar epeyce önemlidir. Buna göre dolaysız görevleri de farklanmaktadır. Bu nesnel gerçeklik partilerimiz arasındaki ilişkilerin oluşmasını ve işbirliğimizin gelişmesini etkiliyor. Bunun sonucu olarak, devrimci hareket zenginleşiyor.

Ne var ki, partilerin çalışma koşullarında ve dolaysız görevlerindeki farklar, hiç bir ahvalde bizleri ayıramaz. Bizleri, ortak bilimsel dünya görüşümüz ve – ulusal sınırlara bakılmaksızın – işçi sınıfının ana çıkarları, bu temel üzerinde de uluslararası çapta örgütlü kapitalizme karşı, emperyalizme karşı savaşımda enternasyonal dayanışma ortak hedefleri birleştiriyor.

Bu temel üzerinde, işbirliğimizin gelişmesini belirleyen ulusal ve enternasyonal etkenleri bağdaştırma ve doğal olarak birliğimizi gclendirme yönünde çaba göstermemiz yalnız olanaklı değil, aynı zamanda gereklidir. Bu çabalarımız kesintisiz ve sürekli olmalıdır. MSİP, uluslararası işçi sınıfının temel çıkarlarının ortak olduğunu kılavuz edinerek, komünist ve işçi partileri arasında proletarya enternasyonalizmi ruhunda işbirliğine çok büyük bir önem veriyor.

işçi hareketi tarihinde enternasyonalizm fikri durmadan zenginleşiyordu. Etkisi günden güne artıyordu. Ve bunun sonucu olarak, uluslararası komünist

hareketi, çağımızın en güçlü politik hareketine dönüştü. 1976 yılında Berlin'de yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda Yanoş Kadar yoldaş şunları belirtti: «Bizce, proletarya enternasyonalizmi fikri, ulusal ve uluslararası çıkarları uyumlu biçimde bağdaştırıyor, çünkü tek tek partilerin başarıları bizim hareketimizi güçlendiriyor, uluslararası komünist hareketinin güçlenmesi de tek tek partilere yardım ediyor.

Proletarya enternasyonalizmi, birlik ve dayanışmadır, karşılıklı desteklemedir, tek tek her partinin bağımsızlığını ve hakeşitliğini, içişlere karışmazlığı gerektiren yoldaşça işbirliğidir.»

Bizim görüşümüze göre, proletarya enternasyonalizmi, birlik yönünde, düzenli fikir değiş tokuşu yönünde, erkin ve bağımsız komünist partilerinin en önemli sorunlarda ortak konum sahibi olmaları ve birlikte hareket etmeleri yönünde, hareketin ortak deneyimini kavrayıp dikkate alma, bu deneyimi kendi pratiği temeli üzerinde kullanma ve zenginleştirme yönünde, anti-marksist görüşlere karşı ardıcıl bir savaşım yönünde çabalar gösterilmesini gerektiriyor. MSİP kardeş partilerle ilişkilerini bu ruhta pekiştiriyor ve barışı, toplumsal ilerlemeyi amaçlayan ortak savaşımımızın hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmaya çalışıyor.

Toplumsal gelişmenin nesnel yasallığı olarak, ulusal gelişme ve enternasyonalleşme karşılıklı bağlantı halinde oluşmaktadır; tek tek ülkelerin gelişmesinde ulusal karakterin ve öte yandan enternasyonalleşme sürecinin birarada güçlenmesi çağımızın bir özelliğidir. Ulusal ve uluslararası etkenlerin diyalektiği anlaşılmayacak olursa, bu diyalektik bilinçli olarak yaşama geçirilmeyecek olursa, ulusal ödevler başarıyla yerine getirilemez ve ortak hedeflere de ulaşamaz. Bu iki eğilimden yalnız birini, yalnız ulusal gelişmeyi dikkate alan, uluslararası olanı küçümseyen görüşler, ulusal kapanıklığa ve yalnızlığa itilmeye yol açar. Bunun gibi, enternasyonalleşme yönlü nesnel eğilimi saltıklaştıran ve ulusal gelişmeyi küçümseyen soyut anlayış ve görüşler de tutarsızdır, çünkü ulusların yaşamındaki somut toplumsal gerçekliklerden kopuktur.

Ulusal ve uluslararası çıkarları nesnel durum ve olgular belirler. Aralarındaki bağıntı durmadan gelişir ve değişir. Bunun doğru anlaşılması ve bu anlayışı pratikte isabetle uygulama beceriği, büyük ölçüde partinin teorik eylemine bağlıdır. Uluslararası ve ulusal karakterli çıkarlar ve hedefler arasındaki karşılıklı bağıntıdan söz ederken, partimizin tarihinin bu alanda öznel nitelikli hatalardan arınık olmadığını belirtmeden geçemeyiz. Ülkemizde sosyalist kuruluşun başlangıcında, kişiyi putlaştırma döneminde ulusal öge, birçok yanlarıyla, gelişmemize engel olan ve gelişmeyi köstekleyen bir şey olarak irdeleni yordu. Biz, ortak olanı, uluslararası olanı saltıklaştırıyor ve enternasyonal deneyimden yararlanmada, birçok hallerde, ülkemizin koşullarını, ulusal özellikleri dikkate almıyorduk. 1956 karşı-devriminden önceki dönemdeyse, ortak olana, uluslararası olana karşı, bireyseli, ulusal olanı saltıklaştırma denemeleri de görüldü.

Bu iki biçimsel karşıt anlayış ve görüşün türdeş özlüğünü belirleyen ortak öge, ulusal ile enternasyonal arasındaki karşılıklı ilişkinin diyalektiğini anlamaktan, pratikte de reddetmekten ibaretti. Anımsattığımız trajik olaylar sırasında, bizler, ancak her iki cephede, her iki hatalı görüşe karşı ardıcıl bir savaşım yürütmenin, sosyalist toplumumuz için doğru bir ilerleme yolu, istikrarlı ve sağlam bir gelişme sağlayabileceğini anladık.

1956 karşı-devrim çıkışından sonra, edindiğimiz tarihsel deneyim üzerinde derinlemesine bir çözümlemeye dayanarak, artık çeyrek yüzyıldan beri partimizin değişmez konumunu oluşturan bir kanıya varmış bulunuyoruz. Bu kanı şudur: Ulusal özgüllüğü dikkate almayan kişi gerçek enternasyonalist olamaz; aynı zamanda enternasyonalist olmayan da gerçek yurtsever sayılamaz.

Sosyalizmde, ulusal ve uluslararası (enternasyonal) çıkarlar, enternasyonalizm ve sosyalist yurtseverlik karşılıklı olarak birbirini koşullamakta, birbirinden kaynaklanmakta, birbirine temel olmakta ve karşılıklı biçimde bütünleşmektedir. Ulusal ve uluslararası etkenler diyalektik bir birlik içindedir. Her birlik gibi, bu da kendinde çelişki taşır. Bu birlik, ne bilinçte, ne pratik eylemde, otomatik biçimde oluşmaz. Böyle bir birliğe ulaşma, bütün partilerden, somut durumlar üzerinde somut çözümlemeler yapmalarını, ulusal ve enternasyonal çıkarları sürekli olarak uyumlaştırmalarını ister.

Ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki ilişkilerin somut yorumunda, özü bakımından nesnel sınıfsal çıkarların – bazan karmaşık bir iletim mekanizmasıyla olsa bile – yansıdığı, burjuvazinin ve işçi sınıfının kökten karşıt konumlarının belirtildiği görülüyor. Burjuvazinin yurtseverlik sorunlarına ilişkin konumlarında, durmadan beslediği milliyetçilik ve kozmopolitizmde bu sınıfın kendi sınıfsal çıkarları yansıtılıyor. Sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi fikirleri işçi sınıfının çıkarlarını dile getiriyor. İşçi sınıfı, sosyalist devrimin üstün gelmesiyle toplumda milliyetçiliğin köklerini kazıyor. Milliyetçilik nesnel temelden yoksun ediliyor. Ama, pratikte, sosyalist kuruluş süreci boyunca milliyetçilik sorununu nispeten daha çabuk ve kesinlikle çözebileceğimiz yollu önceki tahminlerin hayal ürünü olduğu görülüyor. Bizim deneyimimiz, milliyetçilik belirteleri olanaklarının sosyalist ülkelerde de yerinde kaldığını, çünkü alacağı edilen toplumsal düzenin ideolojik kalıtını ortadan kaldırmanın kolay olmadığını gösteriyor. Milliyetçiliğin korunup sürdürülmesine emperyalist propaganda yardımcı oluyor; bazı hallerde, sosyalizm kuruluşunda bizim kazanamadığımız hatalar ve ideolojik çalışmalarımızdaki zayıflıklar da bunda rol oynuyor.

Bu milliyetçilik olgusu, daha derinine incelenmesi gereken reel bir teorik ve pratik sorun oluşturuyor. Orta ve Doğu Avrupa'da, bununla ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çerçevesi ulusal azınlıkların varlığından ötürü genişliyor. Partimiz, yürürlükteki sosyalist ilişkilerin, gerek milliyetçiliğin tamamen ortadan kaldırılması için, gerekse ulusal azınlıklar sorununu Leninci ilkerleri ardıcıl biçimde yaşama geçirme temeli üzerinde hakça ve sağlıklı olarak çözüme kavuşturulması için temel nesnel koşulları yaratmakta olduğu kanisindedir.

Ne var ki, bu iş sosyalizmde de otomatik biçimde olmuyor. Durum büyük ölçüde öznel etkenlere bağlıdır; komünist ve işçi partilerinin teorik ve pratik eylemlerinin rolü olağanüstü bir önem taşımaktadır.

Ülkelerimizde yaşamakta olan ulusal azınlıkların nesnel olarak aramızda bağlayıcı halka rolü oynayabilecek durumda olmaları, bizim toplumsal sistemimizden, temel çıkarlarda ve hedeflerde ortak olmamızdan kaynaklanıyor. Bunun böyle olması ise, sadece şu veya bu ülkenin yararına değil, aynı zamanda bizim ortak enternasyonal çıkarımızdır.

Ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki karşılıklı bağıntının diyalektiğinde, bize göre, genel yasallıklar ile ulusal özellikleri uyumlaştırma sorunu özellikle önem taşımaktadır.

Ve sosyalist ülkelerde toplumsal gelişmenin iki eğilimi, yani ulusal ilerleme ve enternasyonalleşme eğilimi birarada yaşama geçiriliyor. Macaristan'ın otuz yıllık sosyalist gelişme deneyimi, ülkemizde gerçek ulusal ilerleme olanaklarının ancak sömürücü düzeninin ortadan kaldırılmasıyla sağlanmış olduğunu kanıtlıyor.

Burjuva propagandası, halkımızı, uzun süre, sosyalizmin ulusal çizgileri silip giderdiği, ulusal özellikleri yokettiği yalanı ile korkutuyordu. Oysa, pratik yaşam, sosyalizmin yalnız toplumsal değil, aynı zamanda ulusal gelişmeye de yol açtığını inandırıcı biçimde ortaya koydu. Bizim başarılı yapıcı çalışmalarıma, her şeyden önce, Marksist-Leninist teoriyi uygulamamız, genel karakterli yasallıkları somut koşullara ve ulusal özelliklere uygun olarak yaşama geçirmemiz temel oldu. SBKP'nin 26. Kongresinde Leonid İliç Brejnev'in belirttiği üzere, sosyalist ülkeler arasında yakınlaşma süreci devam ediyor. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreterinin işaret ettiği gibi, bu yakınlaşma, sosyalist ülkelerin ulusal ve tarihsel özgüllüğünü ortadan kaldırmıyor. Onların toplumsal yaşamında, çeşitli biçimler alan ekonomik örgütünde, ön plânda geleni, pratikte var olanı, yani sosyalist yaşam tarzının yerleşme yol ve yöntemleri zenginliğini görmemiz gerekiyor.

MSİP'nin programsal konumu şudur: Gelişmiş sosyalist toplumun kurulması için, sosyalist anayurdu sevmeyi enternasyonalizmden ayrı tutmayan insanların emeği ve etkinliği gereklidir. Bunların her ikisini birarada geliştirmek, sosyalist bilinci oluşturmanın önemli bir sorunudur. Bunun önemi, parti propagandası sorunlarının ele alındığı MSİP MK Ekim Plenumu'nda (1976) özellikle belirtilmiş bulunuyor. Sözkonusu plenumda, diğer sorunlar arasında, partinin propaganda çalışmasının, bütün politikasında ve pratik eyleminde dayandığı temel üzerinde, yani sürekli gelişen Marksizm-Leninizm teorisi ve gerek Macaristan, gerekse uluslararası işçi hareketi zengin deneyimi temeli üzerinde kurulmakta olduğuna işaret edilmişti. Teori ile pratik arasında birliği daha öte güçlendirme adına, teorik sorunların, özellikle gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuyla, erkin ve sosyalist demokrasinin karakteriyle, proletarya enternasyonalizmi ve sos-

yalist yurtseverlikle ilişkili sorunların çokyanlı olarak işlenmesine özen gösterilmesi gerekiyordu.

Partimiz, işçi sınıfımız, bütün ilerici tarihsel geleneklerin kalıtçısı, ulusal geçmişimizin tüm gerçek değerlerinin koruyucusudurlar. İşçi sınıfımız ve toplumun yönetici gücü olarak bu sınıfın devrimci partisi, ulusal çıkarlarımızı dile getiriyor ve ulusun yazısına ilişkin sorumluluğu üstleniyorlar. Bizler, bugün ve gelecekte, ulusumuzun gerçek çıkarlarını sosyalizmin simgelediğine inanıyoruz. Bunun içindir ki, halkımız, ülkemizde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu programına kendi ulusal programı gözyle bakıyor. Aktif sosyalist yurtseverlik, yani toplumsal etkinlik, çalışma ve anayurda hizmete daima hazır olma anlamına gelen yurtseverlik, yapıcı çalışmalarımızda etkinliğin önemli kaynağıdır.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle yapılan MK toplantısında, Yanoş Kadar şunları söyledi: «Geçtiğimiz tarihsel yolun deneyiminden söz ederken, partimizin, kurulduğu ilk günden beri, yurtsever, enternasyonalist bir parti olduğunu ve olmakta devam ettiğini tam bir iç rahatlığıyla söyleyebiliriz. Partimiz, Marksist-Leninist bir parti olarak, işçi sınıfının devrimci öncü birliği olarak, daima proletarya enternasyonalizmi ilkesini yüceltmış ve eylemleriyle de bu ilkeye bağlılığını kanıtlamış bulunmaktadır. Partimiz, bütün dünyada komünist ve işçi partileriyle, Sovyetler Birliği'yle, Varşova Antlaşması üyesi ülkelerle, sosyalizmi kurmakta olan bütün halklarla, kurtuluşları uğrunda savaşım vermekte olan halklarla, tüm insanlığın ilerici güçleriyle dayanışma halindedir. Rusya'da iç savaş yıllarında devrimin etkusu uğrunda silâh elde savaşan yoldaşlar, İspanya Cumhuriyeti için enternasyonal tugaylar içinde faşist düşmanla çarpışanlar, bütün Avrupa ülkelerinde anti-faşist silâhli direnişe katılanlar, tümüyle hep yurtlarından uzakta, ama buna karşın ana-yurt uğrunda, halkımız için, halkların kurtuluşu için döğüşüler.»⁽¹⁾

MSİP, bugün de, gerek burjuva milliyetçiliğini, gerekse kozmopolitizmi kesinlikle silkip atıyor. Biz, halkı ve gençliği, birbirine kopmaz biçimde bağlı sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitiyoruz. Biz, halkımızın kırmızı-beyaz-yeşil ulusal bayrağına ve uluslararası işçi hareketinin al bayrağına sadakatle bağlıyız. Halkımızın başlıca ulusal çıkarları uyarınca, Sovyetler Birliği'yle, sosyalizm ve toplumsal ilerleme güçleriyle, tüm dünya komünist ve işçi partileriyle dostluk ve dayanışmamızı koruyor ve durmadan sağlamlaştırıyoruz.

KENDİLİĞİNDEN-GELMELİĞİN GÜCÜ VE EĞİTİMİN ROLÜ

Bütün işçi sınıfının, halk yığınlarının ulusal ve enternasyonal bilincinin oluşması üzerinde, dünya çapında ve tek tek ülkeler koşullarında, hangi etkenler etki yap-

(1) «Nepszabadsag», 21 Kasım 1978.

maktadır? Bununla ilgili olarak komünist partilerinin ve devrimci-kurtuluş hareketlerinin önünde ne gibi sorun ve ödevler ortaya çıkmaktadır?

Konferansta, görüşme ve tartışmaların önemli bir bölümü bu sorunlara yanıt aranmasına hasredildi.

Frankfurt/Main'da Marksist Araştırmalar Enstitüsü yardımcı görevlilerinden d-r Johannes Henrich Heiseler (Alman Komünist Partisi), yaşamda birbirine örülen, ulusal ve enternasyonal bilinci etkileyen iki süreç arasında fark gözetilmesini önerdi. Bu süreçlerden biri, işçi sınıfının düşünme tarzında, duygularında, arzularında ve görüşlerinde kendiliğinden oluşan genel çizgilerin gelişmesidir. Diğeri, aralarında savaşım vermekte olan başlıca sınıfların çıkarlarını temsil eden görüşlerin teorik biçimde oluşturduğu sistemlerin yayılmasıdır, bir başka deyişle ideolojiler arasında savaşımıdır.

Ücretli işçinin durumu, son çözümde, bu işçiyi kendisini ezgi altına alan ilişkileri ortadan kaldırma yoluna yöneltiyor. Anti-kapitalist konumların ve yönelimlerin kendiliğinden-gelme temeli budur. Ne var ki, öte yandan, yaşam gerçeklikleri, bu ücretli işçiyi, işgücünü satan bir birey olarak kendisi ile diğer ücretli işçiler arasında nesnellikte varolan rekabeti dikkate almaya tekrar tekrar zorluyor. Rekabette kendisi gibi olanlarla birlik isteği, yalnız bu durumun kendiliğinden-gelme eleştirisinde değil, aynı zamanda ücretli emek ile sermaye arasında sosyal partnörlüğe ilişkin hayal ürünü tasarımlarda da ideolojik ifadesini buluyor.

Demek ki, işçi sınıfının kendiliğinden-gelme biçiminde oluşan bilinci düzeyinde iki karşıt eğilim görüyoruz: Biri, gerçek sınıfsal bilincin gelişmesi eğilimi; öteki de kapitalizmin karakterine uygun sahte bilinç biçimlerinin üretimi ve yeniden üretimi eğilimi. Ne var ki, bu eğilimler kendiliğinden oluşup gelişmiyor. Burada, egemen sınıf içinde proletaryanın bilincini çarpıtmaya, proletaryayı parçalamaya, kolektif eyleme yaramaz hale getirmeye çalışan örgütlü güçler işe karışıyor. Ve işte burada, işçi sınıfının örgütlü güçlerinin, her şeyden önce Marksist işçi partisinin eyleme geçmesi gerekiyor. Emekçilerin politik sınıfsal bilincinin gelişmesi öncelikle bu partiye bağlı oluyor.

İşçi yığınları arasında kapitalist toplumun temelini oluşturan yapısal ilişkiler anlayışına varılması keza bu partiye bağlıdır. Sözkonusu anlayış, şu veya bu kuruluş çerçevesinde emek ile sermayenin çıkarları arasındaki karşıtlığın kavranmasından kaynaklanamaz. Öz deneyim, kuşkusuz, bu anlayışın işyerinden ve kuruluştan öteye firma ve konsern ölçülerine çıkarılması için iyi bir taban oluşturur. Ama burada dolaysız deneyim bile bunun için yeterli değildir. İşçilerin sınıfsal çıkarlarını ulusal ölçüde, daha da öteye enternasyonal çapta kavramaları sorunu sözkonusu olduğunda ise, komünistlerin partisinin rolü, ideolojik ve eğitimsel çalışmaları başkaca hiç bir şeyle yeri doldurulamayan bir nitelik almaktadır.

ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi James West'e göre, üretim

güçlerinin gelişmesi ve bunların enternasyonalleşmesi, bilimsel-teknik devrimin çabuklaşması, ülkeler arasında, enerji, hammadde, besin ve tüketim maddeleri sağlama, çevre sağlığı, dünya okyanusu sorunları vb. alanında, hep-sinin üstünde ve en önemlisi de, gezegenimizde yaşama son verebilecek olan nükleer ve diğer geleneksel silâh sistemlerini, bu yığınla insan kırımı araçlarını geliştirme alanında gitgide artan karşılıklı bağımlılık, tümüyle, toplumsal bilincin oluşması üzerinde nesnel olarak etki yapan yeni koşullar yaratmış bulunmaktadır.

ABD komünistleri için enternasyonalist dünya görüşü, vurgulayarak söylüyorum, «dünya görüşü», dedi James West, birçok özel nedenlerle, olağanüstü bir önem taşıyor. Bu nedenlerden biri, dünyada Amerikan emperyalizminin tarihsel ve çağdaş anlam ve önemi, ABD transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonlarının rolü, halkımızın ve bu arada işçi sınıfının ulusal ve ırksal bakımdan karışık bileşimidir. Komünist Partisi, enternasyonalizm fikirlerinin emekçi yığınlarının bilincine iyice yerleşmesini amaçlayarak dirençli bir savaşım yürütüyor. Bu alanda kaydadeğer başarılar elde etmiş bulunuyor. Gerçi, ABD işçi sınıfı büyük çoğunluğunun anti-kapitalist psikoloji ve düşüncede olduğunu henüz söyleyemeyiz, ama, bu sınıf içinde, artık anti-tekelci ve anti-emperyalist düşünceler, yani enternasyonalist psikoloji yaygınlaşmış, ezgiye ve sömürüye karşı savaşım vermekte olan halklarla dayanışma duygusu gelişmiş bulunuyor. Bu gelişme aynı zamanda özde sınıfsal bilincin oluşmasına doğru önemli bir adımdır.

Küba Komünist Partisi MK üyesi *Raul Valdes Vivo* şunları belirtti: Yurtsever ve enternasyonalist duygular, aynı zamanda da bunlara uygun bilinç, farklı ortamlarda doğuyor. Devrimciler, kurtuluşçu amaçlar adına, kendi kendilerinde ve tüm halkta yurtseverlik duygusu oluşturuyor ve uyandırıyorlar. Halkların ulusal eylemlerinde işte asıl bu duyguların başlıca motifi oluşturduğunu yadsıyamayız. Ama enternasyonalizmin daha başka, sınıfsal bir temeli vardır.

Valdes Vivo, bu görüşe dayanarak, Küba'da devrimci savaşım ve sosyalist kazanımları savunma deneyimi üzerinde bir çözümleme yaptı. Sözleri arasında, çok yaygın olduğu bilinen «Ya anayurt, ya ölüm!» belgisinin içeriğinin yığınlar arasında, emekçilerin bilincinde nasıl değiştiğine: «yurt» kavramının artık, eskisi gibi, sadece kişinin öz ülkesine bağlılığı anlamına gelmekle kalmayıp, aynı zamanda sosyalizme sadakat anlamı taşıdığına işaret etti.

Ulusal bilinçten enternasyonale geçiş de, bunlar arasındaki ters bağıntıya ilişkin anlayış gibi önemlidir. Küba, diğer ülkeler ve halklarla enternasyonal dayanışma sayesinde bağımsız ve egemen bir devlet olarak kalabildi. Bundan ötürü, bugün, Fidel Castro'nun şu düşüncesini milyonlarca Küba yurttaşı benimsiyor: «Bizler, yarattığımız devrimci kahramanlıkları yalnız kendi gücümüze dayanarak başardığımızı düşünecek olursak ve enternasyonal dayanışmaya ne kadar büyük ölçüde borçlu olduğumuzu unutursak, en nankör

halk durumuna düşer, kesinlikle reddettiğimiz tutumların, kendine fazla güvenmenin ve menfur şovenizmin kurbanı oluruz ...»⁽²⁾

Valdes Vivo, sonunda şunu belirtti: Küba'nın ortaya koyduğu örnek, yığınların enternasyonal bilincini yükseltmenin, onların yurtseverliğini de geliştirip güçlendirdiğini gösteriyor.

Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi'nden akademisyen A. M. Rumyantsev şöyle dedi: Ortak amacımız, yani sosyalizm, komünist toplumun kurulması, gerçekte enternasyonal bir karakter taşıyor. Ama sosyalizm kendiliğinden gelme olarak doğmuyor. Ve insanlar da, sosyalizm savaşçıları olarak, enternasyonaller olarak dünyaya gelmiyorlar. Bu nitelikler sonradan, yaşam boyunca kazanılıyor. İdeolojik ve politik konular oluşuyor insanlarda. Onları, devrimci savaşıma katılmaları, ülkemizde SBKP'nin yönetmenliği altında sosyalizm ve komünizm kuruluşuna katılmaları eğitiyor ve yetiştiriyor. Doğal olarak, bu süreçler ulusal ortam üzerinde geliyor. Ama bu, diyebiliriz ki, daha çok, yeni sosyal düzen için, bu düzenin gelişmesi için savaşımın yol ve araçlarına değgin bir yargıdır. Burada daima bir hayli ulusal özellik – hem somut ulaşımlarda, hem de güçlülerde – vardır. Ne ki, bununla birlikte, önemli olan, son amaç – ki bu amaç, tekrar ediyorum, içeriği ve iç niteliğiyle enternasyonaldir – gözden kaçırılmadığı sürece, devrimcilerin, sosyalizm kurucularının bilinci enternasyonalist olarak oluşur.

Venezuela Komünist Partisi MK üyesi *Jerónimo Carrera*, kendi kanısınca, konferansın gündemine alınan sorunların irdelenmesinde çıkarılması gereken tarihsel anlamı belirleyici beş temel etkene işaret etti ve bu etkenleri şöyle sıraladı: *Bir bütün olarak uluslararası işçi sınıfının gitgide artan rolü; sosyalist topluluğun durmadan büyüyen etkisi; bir dizi çetin ekonomik soruna yalnız ulusal düzeyde çözüm getirme olanaksızlığı; bilimsel-teknik devrimin ulaşımları temeli üzerinde iletişim araçlarının gelişmesi; halklar arasında uluslararası dayanışmanın sonucu olarak sömürgecilik sisteminin hemen hemen bütünü çökmesi ...* Bütün bunlar, tümüyle, milliyetçi ideolojinin sonunun başlangıcını belirliyor. Buna karşılık, enternasyonalizm, günden güne daha güçlü bir ideolojik silâh oluyor. Ve bütün dünyada halk yığınlarının bilincinde şu veya bu derecede doğuyor ve oluşuyor.

K. Marks ve F. Engels, proletarya enternasyonalizminin, dünyayı değiştirebilecek bir güç haline geleceğini öngörüyorlardı. Onların öngörüsü gerçekleşti. Ve bu olgu, bir yandan halkların ulusal bilinçlenmesinin bir hayli hız kazanmış olmasıyla zerrece çelişmiyor.

Uluslararası işçi hareketinin, dünyada, ulusal özlere, emellerin ve hakların dile getirilmesinde ve gerçekleştirilmesinde şu veya bu ölçüde sınırlama yüzünden ortaya çıkan nice olumsuz olguyu görmezlikten gelmesi bilime

(2) Discurso pronunciado por el Comandante en jefe Fidel Castro Ruz en la Sesión Solemne de la Asamblea Nacional del Poder Popular por el XX Aniversario de la Victoria de la Revolución. La Habana, 1979, pag. 26.

aykırı ve giderek felâkete eşit bir davranış olur. İşte bu nedendir ki, Marksizm-Leninizm, ulusal soruna, bununla bağlı problemlerin incelenmesine büyük bir önem veriyor. Bu sorunun çözümü, iç plânda sosyalizmin başarısına, uluslararası plânda da devletler arasında işbirliğinin gelişmesine ve sağlıklı bir barış iklimi yaratılmasına büyük ölçüde yol açmaktadır.

Hindistan KP Ulusal Konseyi üyesi *Sarada Mitra* şöyle dedi: Enternasyonalizm ulusal çıkarlara uyumlaştırılabilir. Komünistler böyle bir uyum yaratılmasına çalışmaktadırlar. Ama önce ulusal çıkarların ne demek olduğunu araştıralım. 1942 yılında, Hindistan'da, halkın ulusal özlem ve emellerini dile getiren, ama bunu bambaşka bir tarzda, sınırlara yaklaşmakta olan Japon ordusunun yardımına güvenerek, İngiliz egemenliğine karşı bir ayaklanma başlatmayı öngören bir akım meydana geldi. Partimiz bu gibi düşünce ve plânlara karşı geniş kapsamlı bir savaşım yürütmek zorunda kaldı. Bu yüzden bir yere kadar politik etkimiz zedelendi. Ama son çözümde, bizim gerçek, temel ve kalıcı ulusal çıkarları öngören doğrultumuz, uluslararası gerçeklik üzerindeki çözümlenmeye dayanan yönelim, beklenen meyvalarını verdi. Hindistan'da kurtuluş savaşının başarıyla gelişmesinin zorunlu önkoşulu olarak faşist Almanya'nın ve Japon militarizminin yenilgiye uğratılmasının önemi geniş ölçüde anlaşıldı. Ve partimizin konumu, Hint yurtseverlerinin gözünde yeni bir aydınlık ve açıklığa kavuştu. Komünistlerin saygınlığı yeniden arttı.

Tartışmalarda, konferansa katılanların birçoğu, ulusal ve uluslararası etkenlerin diyalektiğini incelemede bazı genel teorik ve metodolojik esasların önemini belirtmeyi gerekli buldular. Bütün cümleden olarak, sözkonusu incelemelerin başlıbaşına bilimsel bir değeri olduğuna, ama aynı zamanda partinin yığınlar arasındaki eğitimsel çalışmalarında etkinliğinin artırılmasına yardım edilmesi gerektiğine işaret edildi. Konu ile ilişkili kavramların ve terimlerin sınırlandırılmasına ve kararlaştırılmasına değgin sorular ileri sürüldü.

Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi *Girgin Girginov* şöyle dedi: Biz, burada ele alınan sorunların irdelenmesinde kesin bir bilimsel yaklaşımla hareket edilmesinden yanayız. İç niteliği bakımından enternasyonal olan bilim, sınırlı ulusal deneyimin genellenmesini ve anlamlandırılmasını zerrece gereksiz görmüyor. Ne ki, ulusal veya bölgesel pratik, ancak çözümünde genel teori ve metodolojiye dayanıldığı takdirde, gerçekten bilimsel sonuçlar çıkarılmasına temel olabilir.

Marks, Engels ve Lenin'in öğretilerinde ortaya konulan düzgün teorik sistem, ulusal ölçülerdeki olguların çözümlenmesine elverişli olmasaydı ve ulusal toplumsal pratikte uygulanmasaydı, değerini yitirebilirdi. Ama bu, özü bakımından enternasyonal teorinin, özgül yerel koşullara uygulandığı zaman ulusal'a dönüştüğü anlamına gelmez. Marksizm'in bölgesel varyantlarını yaratmaya, onu «çinileştirme»ye veya «Afrikalılaştırma»ya kalkışmak, bir ulusal fizik veya bölgesel matematik yaratmaya yeltenmek kadar tutarsız ve saçma olur.

Olağan bilincin oluştuğu ve biçimlendiği düzeyde, nice önyargılar, yanlış ve

geri düşünceler, gerçekliğe ilişkin çarpıtılmış tasarımlar, kavram kargaşası da doğuyor. Dünyada nesnel gerçeklikleri olduğu gibi yansıtmakla yükümlü olan bilimsel teorinin düzeyi başka şeydir. Bu ödev, ancak, Marksist-Leninist partinin, yürüttüğü eğitim-propaganda eylemleri temeli üzerinde, bilinçlerde artık bilimsel sentezler olarak varolan yurtsever ve enternasyonalist öğeleri geliştirmeye yönelik dur-dinek bilmez teorik çalışmalar temeli üzerinde yerine getirilebilir.

Romanya Politik Bilimler ve Ulusal Sorunları İnceleme Enstitüsü bilim sekreteri *Josif Boda* özetle şunları belirtti: Ulusal ve enternasyonal kavramlarına ilişkin sorunların özünü kendimiz için açıklarken, daha da öteye, çıkardığımız sonuçlarla yığınlara yönelirken, formüllerimizde ve tanımlamalarda çok titiz olmamız gerekiyor. Sözleri, kavramları daima çok dikkatli kullanmalıyız. Bu nedenle, «enternasyonal», «enternasyonalist», «ulusal», «milliyetçi», «yurtseverlik» vb. gibi kavramları daha da açıklamanın, kesin saptamanın özel olarak incelemeye değer bir önemli konu olabileceğini sanıyorum. Pratikte bütün bu kategoriler bir yere kadar keşişiyor. Ama şimdi, ele aldığımız sorunlar, burada belirtildiği gibi, olağanüstü büyük bir önem kazandığı için, ne terminolojide, ne de öze değgin gerekçelerde hiç de yeri olmayan bir karışıklığa yol açmaktan titizlikle kaçınmamız gerekiyor.

Arjantin Komünist Partisi MK aday üyesi *Leonardo Paso* şunları söyledi: Bana kalırsa, sözün dar anlamında ulusal bilinç ile yurtseverlik bilinci arasında, ulusal geleneklerde ve bunları çağdaş biçimde algılamada olumsuz ile olumlu arasında kesin bir sınır gözetmenin büyük bir önemi vardır. Kanımca, ulusal duygular ve daha da öteye, yurtseverlik, belirli koşullarda, yığınsal bilince burjuva ideolojisinin sızmasına elverişli olan kanallardan biri haline geliyor. Örneğin, ülkemizdeki Peronizm'i ele alalım. İdeolojik bakımdan burjuva-milliyetçi olan bu akım, burjuvazinin kendine özgü sözde yurtseverliğinin ifadesidir. Bizler, 1946 yılından beri Peronist yığınlarla birlik olmak için savaşım veriyoruz. Bu savaşımında, ulusal bilincin Peronist akım temsilcilerini bağlayan değerleri konusunda nasıl davranılacağına ilişkin sorunlarla yüzyüze geliyoruz. Öyle ki, bazı ahvalde, tarihsel geçmişin Peronistçe yorumlanması konusunda, işçi sınıfının bugünkü koşullarda oynadığı rol konusunda, tarihsel çağ ve dönemleri süreleriyle sıralama vb. konusunda olumsuz görüşlere sürüklendiğimiz oluyor.

Burada, bence, ulusal kültürün belirli öğelerini de kapsamına alan çağ sorunu büyük bir önem taşıyor. Bugün, toplumumuzda milliyetçi çevreler, Arjantin yurttaşları için kutsal denecek kadar değerli gelenekleri, halk yaratıcılığı elemanlarını, hele bunlar arasında burjuvazinin üstün sınıf olduğu dönemde, ulusal bağımsızlık uğrunda savaştığı yükseliş döneminde yaratılmış olanları göklere çıkarıyorlar. Ve bunlardan, sosyal uyum propagandası yaparken yararlanmaya çalışıyorlar. Oysa ülkede sosyal uyumun zerresi yoktur. O halde, daha ötesinde yurtseverliğin kendi karşıtına dönüştüğü, egemen sınıfların çıkarlarını savunmaya dönüştüğü sınır nereden geçiyor?

Leonardo Paso, bundan başka, ele alınan sorunların irdelenmesinde, özellikle ulusal sorunun çağdaş durumunu incelemede, sözü edilen süreçlerin karakterinde ve belirtilerindeki farkların, gelişmiş sosyalizmin toplumsal-ekonomik koşullarındaki farkların, gelişme halindeki ülkelerde ve sosyalist ülkelerdeki farkların tamamıyla dikkate alınması gerektiğini söyledi.

Konferans materyallerinden oluşturulan bu derlemeyi hazırlayanlar, kendi yönlerinden, tüm konferansın materyallerini bu açıdan gözden geçirdiler. Bu materyallerin bir bölümü, L. Paso'nun tavsiyesine göre sıralanmış olarak, daha sonraki birkaç sayfada sunuluyor.

Görüşmeler sırasında belirtildiği gibi, gelişmiş kapitalist ülkelerde, ulusal bilincin yükseltilmesi zamanımızın ayırdedici belirtilerinden biri oldu. Bu olgunun nedenlerini, toplumsal yaşamda enternasyonalleşme eğilimlerinin güçlenmesine bağlı olmaksızın ortaya çıkmış olduğu dikkate alınarak açıklamak gerekiyor.

Fransız Komünist Partisi MK «Dış Politika» bölümü görevlilerinden, Marksist Araştırmalar Enstitüsü yönetim kurulu üyesi *Daniel Debatisse*, bugünkü koşullarda ulusal bağımsızlık sorununun Fransa ve Fransız halkı için büyük bir ciddiyetle ortaya konulduğunu belirtti. Ve şöyle devam etti: Bu sorun, her zaman, politik, askersel veya diplomatik anlamda ele alınıyor. Ama biz, bugün, sorunun sosyal ve ekonomik yanlarının belirleyici bir önem kazandığını düşünüyoruz.

Erkte bulunanlar, Sosyalist Partisi bunalımdan söz ediyorlar. Ama bunalımın özünü çarpıtıyorlar. onu genellikle tümel bunalım olarak, Fransa'nın dışında bir olgu olarak gösteriyorlar. Gerçi, bunalımın ulusal gelişme üzerinde etkiler yapan enternasyonal çizgileri vardır. Ama bu çizgiler, bizce, bunalım durumunun köklerinin dünya çapındaki olgulardan geldiğini düşünmeyi, ve daha da önemlisi, her ülkede emekçilerin yürüttükleri savaşı tüm toplum içinde savaştanlık bilincinin olgunlaşmasına veya Avrupa, Atlantik düzeyinde ve ulusal düzeydeki sorunların olası çözümlerine bağlı göstermeyi haklı kılmaz. Biz, bunalımın ve bunalımı giderme yollarının her şeyden önce ulusal karakterli olduğu noktasından hareket ediyoruz. Kaldı ki, gitgide büyüyen bunalımın, emperyalist sömürü ve egemenlik sisteminin bunalımı olduğunu görüyoruz. Bu bunalım, gündün güne büyüyen ilerleme güçleri ile bu güçlerin hareketini dirençle köstekleyen kapitalist strüktürler arasındaki çelişkilerin derinleşmesinde deyimini buluyor.

İspanya Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi *Armando Lopez Salinas*, bunalımın, ulusal ve enternasyonal kavramlarına ilişkin sorunların sertleşmesine neden olan çok önemli bir etken olduğunu belirtti. Ona göre, şimdiki durum, savaştan sonra oluşan kapitalist birikimin artık olanaklarını büsbütün tükettiğini gösteriyor. Kapitalizm, gerek ulusal, gerekse uluslararası boyutlarda sosyal-politik otoritarizmi şiddetlendiren bir yeni birikim sürecini başlatmaya çalışıyor.

Biz İspanya'da sosyalizm yoluna koyulmanın ancak sosyalist düzen koşullarında kesinlikle ulaşılabilecek olan ulusal sorunun çözümüne bağlı olduğu görüşündeyiz. Ama biz şimdi de, tarihsel açıdan oluşmuş bulunan ulusal-bölgesel birimlere özerklik statüsü tanınmasını, Galisiya ve Katalonya'da olduğu gibi bölgesel hükümetler ve parlamentolar meydana getirilmesini istiyoruz.

Bunalım koşullarında, proletaryanın çeşitli bilikleri arasında ve giderek partinin kendi içinde, İspanya'da ulusal sorunun durumuna ilişkin bu sorunun çözümü olanaklarına ve bu planda, gerek tüm işçi sınıfı çerçevesinde, gerekse bu sınıfın örgütlü öncüsünün saflarında artık edinilmiş bulunan somut tarihsel deneyimden uluslararası dayanışmayı güçlendirmek üzere yararlanmaya ilişkin tartışmalar doğuyor ve alıp yürüyor.

Büyük Britanya Komünist Partisi İskoçya Örgütü MK Sekreteri *John Kay*'in konuşması «Britanya bunalımı» başlığını taşıyordu. Sözcü, ülke ekonomisindeki bozukluğun politik kurumların, demokratik haklar sisteminin bunalımıyla de atbaşı gittiğini söyledi. Bu olgu özellikle Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler (Wales) için geçerli olup, ulusal sorunu gitgide daha büyük ölçüde sertleştiriyor.

Belçika Komünist Partisi MK üyesi *Pierre Joye* şunları anımsattı: Ulusal etkeni küçümseme komünistler için gelenek değildir. Bu, daha çok, sosyalizmi tüm insanlığı bir tek ulusa dönüştürmekle bağlı gören Kautsky'yle başlamış olan bir konumdur. Bu tasarımlara Rosa Lüksemburg da katıldığı zaman, bilindiği üzere, Lenin kendisini şiddetle eleştirdi. Belçika topraklarında yerleşik halkların ulusal duygularının depreşmesine gelince, bu olgu, onlar üzerinde her hangi bir baskı yeltenişleriyle açıklanamaz. Durum, Flâmanlar'ın, Valon'ların ve Brüksel'lilerin, birer ulusal topluluk olarak bazı özel problemleri ve çıkarları bulunduğunu düpedüz kavramalarından ibarettir. Bu koşullarda, Komünist Partisi, ülkede bir federal kuruluşu önerdi ve savundu. Böyle bir çözüm, ulusal ayrımların hiç bir ahvalde ortadan kaldırılmasını gerektirmeyen sosyalist perspektifle tamamen uyum halindedir.

Avusturya, Büyük Britanya, Yunanistan, Danimarka, Lüksemburg, Norveç ve Fransa Komünist Partileri temsilcileri, kendi ülkelerinin deneyimine dayanarak, kapitalist entegrasyonun halklarda ve işçi sınıfında ulusal bilincin canlanmasına yol açan etmenlerden biri olduğunu belirttiler. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda uluslararası ölçüde birleşmiş bulunan tekelci sermayeye ulusal çıkarların bağımlı kılınmasına karşı yürütülen savaşım, Batı Avrupa'da tinsel ve politik yaşamın önemli bir ögesine dönüşmüş bulunuyor.

Büyük Britanya Komünist Partisi'nden, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Konseyi üyesi *Bert Ramelson*, zamanımızın, konferansta konu edinilen problemlerin içeriğini karmaşık hale getirdiği ve bunlara teorimizin henüz yeterince açıklığa kavuşturmadığı birçok yeni şeyler getirdiği düşüncesinde olduğunu belirtti.

Ramelson, sözleri arasında, çağdaş kapitalizmin yaşamında transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların oynadıkları role değindi. Ve şöyle devam etti: Vaktiyle, biz Marksistler, sermayenin birikim ve merkezleşme sürecinin nesnel olarak ulusal sınırları aştığını, örneğin, federasyon ve konfederasyonlar biçiminde gitgide daha iri devlet birlikleri doğuracağını düşünüyorduk. Ve bugün bile, kimileri, «Ortak Pazar»a tutunuyor, bu örgütü, gelecekte ulaşılacak olanın ilk örneği, Marks tarafından keşfedilen sermaye birikimi ve merkezleşmesi yasasının güya yol açtığı ve ulaştıracağı bir şey gibi gösteriyorlar. Ne var ki, yaşam, her zaman olduğu gibi, her tür imgelemeden çok daha zengindir. Marks'ın keşfettiği yasa yürürlüktedir. Ama nasıl? Transnasyonal korporasyonların oluşturulması ve etkinliğinin yaygınlaştırılması biçimi altında. Bu korporasyonlar devlet sınırları tanımadan eylem gösteriyor. Ulusal çıkarlar filân tanıdıkları yoktur, ve denilebilir ki, nice ülkeleri yozlaştırıyorlar. İşçi sınıfını, bu sınıfın kimi ulusal birliklerini diğerlerinin karşısına koyarak, parmaklarında oynatıyorlar. Bu yeni bir durum ve olgudur. Ve bu durum ve olgunun gerektiği gibi değerlendirilmesi için, Marksist çözümlemenin esneklikle uygulanması gereklidir.

İsveç Sol (komünistler) Partisi Yönetim Kurulu Yürütme Komitesi üyesi ve «Arbetartidningen ~ Ny Dag» gazetesi başredaktörü *İngemar Andersson*, kendi ülkesi bakımından, en azından iki durumum gündemde olduğunu, bunların, ulusal sorunun sözkonusu edilmesinde yeni çevrenler açtığını ve işçi sınıfını enternasyonal bilinç düzeyine yükseltme yönünde çalışmalar yapılmasını gerektirdiğini belirtti. Ve şöyle devam etti: Birinci durum, İsveç sermayesinin büyük bir hızla enternasyonalleşmesi, büyük İsveç firmalarının transnasyonal korporasyonlar haline gelmesidir. Uluslararası sınıfsavaşımında, bu korporasyonlar, sendikal hareketi aşar gibi görünmektedir. Daha öteye, kapitalistlerin ulusal örgütleri, izledikleri politikada, konumlarının sendikaların konumlarından daha güçlü görüldüğü bir uyuma ulaşmışlardır. Öte yandan, İsveç işçi sınıfının enternasyonalist aksiyonlara ilgisinin gitgide arttığını gösteren belirtiler de ortadadır. İsveç işçi sınıfı, özellikle Orta Amerika'da ve Güney Afrika'da ulusal kurtuluş savaşçıları ile dayanışma hareketine canla-başla katılmaktadır. Partimiz bu olumlu eğilimin gelişmesine etkinlikle yardım etmektedir.

İkinci durum, ülkeye göçmen işçi akınıdır. Kanımızca, bununla ilgili olarak ortaya çıkan sorunlar, ülkenin toplumsal-politik yaşamına yabancı işçilerin de tamamen katılmaları yoluyla, kendilerine ulusal kültürel özelliklerini koruma hakkı tanınarak, çözüme kavuşturulmalıdır. Bu sorun karmaşıktır, ve bizce, aynı sorunla boğuşmakta olan komünist partileri tarafından elbirliğiyle görüşülmeye değer bir nitelik taşımaktadır.

Norveç Komünist Partisi Başkan Yardımcısı *Hans J. Klaven'in* düşüncesine göre, ülkesinin tarihinde önemli bir rol oynayan ulusal sorun, savaştan sonra, daha çok NATO'nun kişiliğinde, aynı zamanda AET çerçevesinde emperyalizme bağımlılık durumuna karşı savaşımın belirlediği bir içerik kazanmış

bulunuyor. Toplumun geniş katmanlarını saran bu savaşım çerçevesinde, hem enternasyonalist görüşlerle bağdaşık gerçek yurtseverlik, hem de dar kapsamlı milliyetçi eğilimler belirtileri görülüyor.

Sözcüye göre, gelişmiş kapitalist ülkelerde ulusal bilincin yükseltilmesine yardım eden diğer birçok etkenler de vardır. Bunlar arasında, örneğin, Amerikan filmlerinin ve yazılı yayınlarının akını sonucu olarak ulusal kültürü tehdit eden tehlikenin kavranmakta olmasını sayabiliriz. Bu cümleden olarak, Norveç koşullarında, Kuzey denizinde petrol çıkarımı özel bir yer tutuyor. Bu konuda, bu olağanüstü önemli kaynağın yabancı şirketler yararına değil, Norveç'in çıkarları yararına işletilmesi apayrı bir sorun oluşturuyor.

Avusturya Komünist Partisi MK üyesi *Franz Parteder*, kendi ülkesinin koşullarında, emekçilerin ulusal ve enternasyonal bilincinin gelişmesi üzerinde birçok özel ve çelişik etkenin etkisi olduğunu söyledi. Ve şöyle devam etti: Yüksek düzeyli kapitalist millileştirme, ekonomiyi devlet eliyle düzenlemede gelişkin bir sistem uygulanması, güçlü bir tarım, «sosyal partnörlük» ideoloji ve pratiğine önem veren sosyal-demokrasinin sağlam konumlarda bulunması, kapitalizmin genel bunalımı fonu üzerinde Avusturya gerçekliğinin belirgin çizgilerini, ülke halkında ve aynı zamanda işçi sınıfında bir yere kadar ulusal üstünlük duygusunun geliştiği psikolojik ortamı oluşturuyor. Sosyalist Partisi de bu olguyu sömürüyor, ve «Eviden iyisi yok, Sosyalist Partisi'ne oy ver!» biçimli klişeleşmiş seçimönü belgisi de bunu gösteriyor. Bu durumda, işçi ortamında enternasyonal sınıfsal bilinci geliştirme savaşımı sosyal-reformist ideolojiye karşı savaşımla yasal olarak birleşiyor.

Bundan başka, yurtseverlik de, Avusturyalılar için, halkın gerçek çıkarlarına uygun olan politik hareketlerin gelişmesi bakımından temel oluyor. Örneğin, şimdi, Avusturya Komünist Partisi, ülkede başkaldırmakta olan neo-faşizme karşı, diğer demokratik güçlerle birlikte savaşım yürütüyor. Faşizmin ve neo-faşizmin ülkede yerli şovenizmin, yani Avusturyalı şovenizmin değil, yabancı şovenizmin, yani Alman şovenizminin ifadesi olması, Avusturya'daki durumun özelliğini oluşturuyor. Slovaklar, Hırvatlar, Macarlar gibi ulusal azınlıklara tam haklar tanıyan Devlet Antlaşması'nda yer alan maddelerin gözetilmesi için savaşım da büyük bir önem kazanıyor. Öyle ki, bizler, demokrasi ve sosyalizm uğrunda ardıcıl biçimde savaşım yürütürken bu hedefler yolunda, ulusal ve yurtseverlik bilinciyle, uluslar ve halk grupları arası ilişkilerle bağlı etkenlerin büyük önemini de dikkate alıyoruz.

Ulusal kurtuluş savaşımı, doğal olarak, politik egemenlik ve bağımsızlık uğrunda savaşmaları, emperyalizmle sürekli çetin çatışmalar içinde bunları savunmaları gereken ülkelerde yığınsal toplumsal bilincin gelişmesi üzerinde etki yapan ana etkeni oluşturuyordu. Bu gerçek, konferansta defalarca belirtildi. Ve söz alanların çoğu, sömürgecilik sisteminin çökmesinden sonra ve ulusal kurtuluş süreçlerinin sosyal içerik kazanması sonucu olarak, teorik çözümleme gerektiren birçok sorun ortaya çıktığına işaret ettiler.

Bu cümleden olarak, özellikle, birçok genç devlette ülke sınırları ile dil ve etnik sınırların denk düşmemesi olgusunun ışığı altında «ulus» kavramının iyice aydınlatılması gerekliliği ileri sürüldü.

S. Mitra, bu konu üzerinde ve kendi kanısınca gitgide daha az karşılık bulan ulusların devleti anlayışıyla ilişkili bir başka soruna değindi. Ve gerçekte, çağdaş devletlerden bir çoğunun çökümlü devletler olduğunu, bir tek halkı değil, birkaç halkı, bazan da epeyce çok sayıda halkı temsil ettiklerini belirtti.

S. Mitra şöyle devam etti: Hindistan deneyimi, bizleri, etnik gelişmenin (soy ve kabilelerin halk grupları haline, halk gruplarının uluslar haline gelmesi; ensonu da ortaya çıkan ulusların içsel sağlama ve oturuşması) çeşitli evreleriyle ilişkili bazı temel sorunlar üzerinde de düşünmeye yöneltiyor. Ülkemizde politik bağımsızlık savaşımı boyunca etnik gruplar arasında bir dayanışma ve birlik vardı. Kurtuluş hareketinde ağırlık noktası ekonomik alana geçince, bu etnik gruplar arasındaki çatışma ve anlaşmazlıklar sıklaştı. Sözkonusu anlaşmazlıklarda, genellikle, kendilerini ilişkin oldukları etnik çıkarların ifadecileri sayan burjuva zümreleri arasındaki sürtüşmelerin ön planda geldiği görülüyordu. Bu çatışmalarda zayıf konumlara düşen tarafın, tipik olarak, ayrılıkçı belgiler ileri sürdüğü ve bu belgilerin de emperyalistler tarafından, aynı zamanda Pekin tarafından derhal desteklendiği biliniyor.

Bizler sözkonusu ayrılıkçı akımların karşısına çıkıyoruz ve bununla birlikte, hükümetten, kabilelere özerklik vermesini, bu kabilelerin yerleşik buldukları kesimlerin ekonomik gelişmesi için önlemler almasını istiyoruz. Ne var ki, bu konunun bir politik kampanya açındırmaya elverişli olduğunu, ama sorunun temelden çözümü için yeterli sayılamayacağını da anlıyoruz. Bu temelden çözüm ne olmalıdır? İşte yanıtını aradığımız ve bizce kolektif bir teorik görüşme konusu olabilecek soru ve sorun budur.

Söz alanlar, bugün, ulusal kurtuluş savaşımının gelişmesi sonucu olarak ortaya çıkan en önemli sorunlardan birinin, yurtsever hareketlerde, bunlara özgü olarak ideolojik ve politik konumlarda sık sık görülen ulusal sınırlılığın giderilmesi gerekliliği ile ilişkili olduğunu belirttiler. Ürdün Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi Naim Aşhab, yığınsal yurtseverlik bilincinde, enternasyonalist görüşlerin işlenmesine temel olmak üzere sosyalizm konusunda peşinen oluşmuş bir sempatinin eksik olabileceğine işaret etti. Ve konuşmasını şöyle sürdürdü: O halde bu görüşlerin gelişmesi ne gibi etkenlere bağlıdır. Bu etkenlerden yalnız ikisine değineceğim. Birincisi, halkların anti-emperyalist savaşımına Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun gösterdikleri destek ve yardımdır. Arap dünyasında düne kadar çok büyük bir rol oynayan ve bugün de rol oynamaya devam eden bu destek, ABD emperyalizmine ve İsrail yayılmacılarına karşı savaşımında Arap ülkeleri için kimlerin gerçek dost ve gerekli bağlaşıklar olduğuna ilişkin isabetli anlayış ve düşüncelerin gitgide daha geniş yığınlar arasında yaygınlaşmasına yardım etti.

Ne var ki, işte bu noktada, diğer bir etkenin önemini belirtmek gerekiyor. Bir kere, karmaşık, çelişik ve durmadan değişen uluslararası durumu, sanki sosyalist devletlerin dünya kurtuluş hareketleriyle dayanışmasından, yığınlar için gözle görülür destekleme aksiyonlarından ibaretmiş gibi görmek ve göstermek yanıltıcı olur. Halkın çeşitli katmanlarını temsil eden insanların, dünya politik yaşamının seyrini kendi başlarına gerektiği gibi değerlendirmeyi başaracaklarına ve doğru sonuçlar çıkarabileceklerine belbağlayacak olursak, hiç bir zaman sağlam, kalıcı bir enternasyonal bilince ulaşamayız. Burada başlarının bir tek anahtarı vardır, ve o da Marksist-Leninist partilerin dirençli bir açıklama, aydınlatma çalışması yürütmeleridir.

Yemen Sosyalist Partisi MK Sekretaryası'nda İdeolojik Şubenin «Propaganda ve Ajitasyon» Sektörü Yönetmeni *Faruk Ali Ahmed* şunları söyledi: Deneyim, ulusal-demokratik devrimin gelişmesi ve sosyalizm kuruluşuna geçilmesi için işçi sınıfının partisini kurmanın ne denli gerekli olduğunu gösteriyor. Biz, sosyal-ekonomik toplum düzeninin bir geçiş karakteri taşıdığı ülkemizde, emekçilerin bilinci üzerinde, daha önceki sosyal durumlarıyla ilişkili ideolojik, psikolojik ve moral kuralların büyük bir etki yaptığının tanığıyız. Ülkede ve dünyada yer alan olayları algılamada enternasyonal duygu değil, yurtsever duygu ağır basıyor. Yurtseverlik, emekçilerin, işçilerin toplum işleri yönetimine dolaysız biçimde ve günden güne daha büyük ölçüde katılmalarına, bu katılımı yer aldıklarını daha açık biçimde kavramalarına paralel olarak güçleniyor. Biz, enternasyonal bilincin oluşmasına da temel olması gereken düşünce ve duyguları geliştirme ve derinleştirmeye çalışıyoruz. Örneğin, artık, uluslararası politika alanında demokratik Yemen'e düşen rol ve sorumluluk payını anlamaya ilişkin yurtsever duygu ve gururun oluştuğu görülüyor. Doğal olarak, partimiz, işçi sınıfı içinde, emekçiler ortamında tüm ilerici, anti-emperyalist ve devrimci güçler arasında sağlam ve sürekli bir enternasyonal dayanışma gerektiği inancının olgunlaşmasını sağlama yönünde geniş kapsamlı bir açıklama, aydınlatma çalışması yürütüyor.

Guyana İlerici Halk Partisi Merkez Yürütme Komitesi üyesi *Clement Rohee* özetle şöyle dedi: Özellikle bizimki gibi, işçi sınıfının sayıca büyük olmadığı, işçi sınıfı partisinin nispeten genç olup, yönetici çevrelerin kıyıcı hücumlarına hedef olmaktan kurtulamadığı az gelişmiş ülkelerde, enternasyonalist konumlar almak, daha da öteye yığınlar arasında bu konumları savunma eğilimleri yürütmek çok zor ve bir hayli tehlikelidir. Bu gibi koşullarda, ya burjuvazinin, yönetici çevrelerin baskısı karşısında yıldı gösterip gerilemek, ya da dirençle enternasyonalist yoldan yürümek gibi bir seçenek doğuyor. Komünistlerin hangisini seçtiği bellidir. Ne ki, siz proletarya enternasyonalizmine bağlılığınızı yüksek sesle açıklayabilirsiniz, ama parti özellikle işçiler arasında büyük kapsamlı bir politik ve ideolojik çalışma yürütmüyorsa, sizi kimse anlamayacak ve desteklemeyecektir. Partinin bu politik ve ideolojik açıklama eylemi dirençli ve sürekli olmalı, bu yolda günden güne daha ileri adımlar atılmalıdır. Bu eylemde ayağını geri almaya, savunma konumlarına girmeye gelmez; hep atılğan olmak,

burjuvazinin komünistlerin yurtsever olmadıkları yolundaki suçlamalarının tutarsız ve yalan olduğunu durmadan kanıtlamak gerekmektedir. Burjuva milliyetçiliği ve şovenizmi etkin biçimde ve bütün içyüzüyle açığa vurulmalıdır.

İşin hemen haftasında sonuç vereceğini, ay geçmeden meyva toplanacağını falan ümit etmek hayal olur. Bazan partinin sözü yankı bulmuyor gibi geliyor insana. Böyle durumlarda kimileri işi olurlarına bırakmaya, ellerini kavuşturup beklemeye hazırdılar. Ama edindiğimiz deneyimin gösterdiği gibi, dirençli eylem elbette sonuç veriyor. Partimiz 1969 yılında komünistlerin Moskova'da yapılan uluslararası toplantısına bir heyet gönderdiği zaman, bizlere dönek diyenler, hepimizi Guyana'ya ihanetle suçlamaya kalkışanlar oldu. Ama bizler, elbette ki yurtseverler olarak hareket etmiştik ve yurtseverler olarak da kalıyoruz. Ve bugün, tutumumuz, hem enternasyonalist, hem de yurtsever konumumuz, gerek Guyana'da, gerekse genellikle Karayip denizi kesiminde, en azından bu kesimde yerleşik İngilizce konuşulan ülkelerde belirli bir takdirle karşılanıyor. Ve bu ülkelerde, son yıllarda, bir yere kadar da partimizin etkisiyle, birçok Marksist gruplar ve diğer ilerici örgütler ortaya çıkmış bulunuyor.

Etyopya Emekçiler Partisi Örgütlenme Komisyonu MK organı olan «Meskerem» teorik dergisi başredaktörü *Amha Dagnev*, konuşmasında, kendi ülkesinde yığınların enternasyonalist bilincini geliştirme düzeyine ve özelliklerine ilişkin soruları yanıtlamaya çalıştı. Sözcü, her şeyden önce, Etyopya'nın devrimden önceki ekonomisinin alabildiğine gerikalmışlığını, öncelikle feodal karakterini belirtti. Ve şöyle devam etti: Kapitalist ilişkilerin gelişmemiş olması, işçi sınıfının sayıca küçüklüğü ve örgütsel bakımdan zayıflığı, enternasyonalist bilincin oğlucuk halinde oluşmasına bile yardım etmedi. Bundan başka feodal-burjuva rejimi, sürekli olarak, ülke halkları arasında ulusal düşmanlığı körükleme politikası izliyordu. Ama 1974 devrimi, bu devrimin sosyalist devletlerden ve diğer uluslararası ilerici güçlerden gördüğü destek, öte yandan da emperyalizmin yerli gericiğe aktif yardımı, tüm olarak, enternasyonalist görüşlerin temellerinden bazılarını Etyopya emekçilerinin çabucak kavramalarına yardım etti. Bu konuda, ülke içinde devrimci hükümetin izlediği dış politika büyük bir olumlu rol oynadı ve oynuyor.

Ne var ki, emekçilerin yaşamdan aldıkları ibret dersleri ne kadar değerli olursa olsun, yeterli sayılamaz. Biz, enternasyonalizmin, Marksist-Leninist parti tarafından özel bir çaba gösterilmeden, yığınların bilincinde sürekli olarak yer edemeyeceğini gözönünde bulunduruyoruz. Bugün, Etyopya'da, bilindiği gibi, böyle bir parti oluşturulmaya çalışılıyor. Bu partinin kurulması tamamlandıktan sonra, enternasyonalist fikirlerin emekçilerimiz tarafından daha iyi ve daha derinine benimseneceğini güvenle söyleyebiliriz.

MSİP MK üyesi ve Parti MK'ne bağlı Toplum Bilimleri Enstitüsü Müdürü *Şandor Lakoş* şunları söyledi: Sosyalizm, ulusal kültürün yükselmesini ve genellikle ulusal kalkınma ve gelişmeyi, buna paralel olarak da yurtseverlik duygularını sağlıyor ve teşvik ediyor. Aynı zamanda, tarihsel planda, sosyalizmin çoğu

ahvalde orta veya düşük ekonomik gelişimli ülkelerde üstün geldiğini de gözönünde bulundurmamız gerekiyor. Bu koşullarda, ulusal, yurtsever bilinci oluşturma, toplumsal yaşamın diğer alanlarında ilerleme ile birarada ve doğrudan doğruya ilişkili olmaktan başka türlü gerçekleştirilemezdi. Bunun gibi, yurtseverlik de, gitgide güçlenerek, sosyalist toplumun pekişmesine ilişkin gerçeklikleri yansıtan belirli ve somut bir içerik kazanmalıydı.

Bu iki durum, bu iki olgu, kuşkusuz, olumlu olarak irdelenmelidir. Ama, bunların olumlu anlamının kesin bir garantiye dayalı olduğunu düşünmek yanlış olur. Tam tersine, yığınların enternaysonalist eğitimine gereken dikkat ve özen gösterilmeyecek olursa, sosyalizm zemininde de gelişen yurtseverlik olumsuz biçimlerde, milliyetçilik biçimlerinde belirme eğilimleri gösterebilir.

Sosyalist dönüşümlerin ulusal sorunun genel durumu üzerinde, ulusal bilincin gelişmesi üzerinde etkiler yapması problemi, konferansta hararetli görüşmelere ve fikir değiş-tokuşuna yol açtı.

A. M. Romyantsev, J. Carrera'ya hitap ederek şunları sordu: «Yaptığınız konuşmada, bir nokta beni kuşkulandırdı. Doğru mu anladım, bilmem, ama dediğinizden, sosyalizmi kurmanın ulusal sorunu çözüme kavuşturmaya bağlı olduğu anlamı çıktı, ya da bana böyle geldi. Bundan ötürü, sosyalist dönüşümler sürecinde ulusal sorunun oynadığı rol konusunda sizin tam düşüncenizin ne olduğunu anlamak isterdim. Sizce, ulusal sorun bu dönüşümlerle ne biçimde bağlıdır?»

Benzeri konuda S. Mitra da A. M. Romyantsev'e şu soruyu yöneltti: «Sizin dedikleriniz de, bende, sosyalizmde ulusal sorunun çözümünü neydeyse otomatik bir süreç olarak kabul ettiğimiz izlenimini bıraktı. Bu takdirde, bazı hallerde sosyalist düzen koşullarında da ortaya çıkan milliyetçi psikoloji ve eğilimleri neyle izah edersiniz?»

Bundan başka, B. Ramelson, M. Ovari'nin ileri sürdüğü düşüncenin, yani «sosyalist devrimin utkusıyla işçi sınıfının toplumda milliyetçiliğin köklerini yokettiği; milliyetçiliğin nesnel temelden yoksun edildiği» düşüncesinin daha açıkça belirtilmesini rica etti. Ve sordu: Bu düşünceden, sosyalizmin genellikle ulusal özellik zeminini ortadan kaldırdığı anlamı çıkmıyor mu? Macar yoldaşlar herhalde bu noktayı açıklığa kavuşturacaklardır.

Bu soluların yanıtları birbirini izledi.

J. Carrera: «Ben, şu veya bu ülkede sosyalizmin söz götürmez ve kesin başarısının, ulusal sorunu çözüme kavuşturmaya bağlı olduğunu belirtmeyi gerekli buldum. Bunun zor ve karmaşık bir sorun olduğunu vurguladım. Bu sorun tarihsel olarak ortaya çıkmaktadır ve ancak sürekli bir tarihsel dönem boyunca çözüme kavuşturulabilir.»

A. M. Romyantsev: «Doğal olarak, ben yalnız Sovyetler Birliği'nden söz edebilirim. Ve şimdiki durum dikkate alınacak olursa, belirtmek isterim ki, ülkemizde artık yeni bir tarihsel topluluk, yani Sovyet halkı ortaya çıkıyor, oluşuyor. Gerçi, tarihsel plânda durum başka türlü gelişti. Sovyet devletinin ilk

varoluş evrelerinde gayet tehlikeli milliyetçi eğilimler vardı. Sosyalizmin kurulmasıyla, milliyetçilik sosyal köklerinden yoksun edildi. Ama bütün bunlar kendiliğinden olmadı. Bu gelişme, partimizin uzun ve gerilimli çalışmalarının, eğitimsel eyleminin meyvasıydı.»

MSİP MK üyesi ve MK'ne bağlı Uluslararası İlişkiler Şubesi yönetmeni *Yanoş Berecz*:

«Ramelson yoldaşın sorusunu, her şeyden önce dil özelliklerine başvurarak kolayca yanıtlayabilirim. ‚Milliyetçilik‘ sözcüğü, Macarca ve İngilizcede, herhalde başka başka nüanslar taşıyor. Bizde ‚milliyetçilik‘ doğrudan doğruya ‚burjuva nasyonalizmi‘ anlamına geliyor. Ama ben önce sorunun özüne ilişkin bir açıklama yapmalıyım, çünkü konu önemlidir.

İki olgudan yola çıkmamız gerekiyor. Birincisi, Birinci Dünya Savaşı'na kadar, Macaristan ahalisinin yarısı Macar kökenli değildi. İkincisi, Macaristan'da, savaştan sonraki başlıbaşına devlet haliyle, ahalinin üçte ikisi Macar'dı; üçte biri ülke sınırları dışında kalmıştı. Burjuvazi, daha önce de feodal güçler, uluslar ve halk grupları arasında anlaşmazlık ve çatışmaları dürtüklüyor ve kendi yararlarına kullanıyor, bir grup emekçileri diğerlerine karşı koyuyor, şovenist psikoloji ve davranışları yaygınlaştırıyor, toprak çekişmelerini körük-lüyorlardı. 1848-1849 yıllarında, yönetici çevreler, başka ulustan güçleri Macar burjuva devrimine karşı yöneltmeyi başardılar. 1919'da, Macar Sovyet Cumhuriyetine karşı girişilen savaşım da, karşı-devrim tarafından, aynı milliyetçi kaldıraçlar harekete getirildi. Bundan sonra, bilindiği üzere, milliyetçilik, şovenist nefret ve düşmanlık ideolojisi ülkemizde faşist rejimin dayanağı oldu.

M. Ovari yoldaşın konuşmasında Sizin dikkatinizi çeken cümle, artık otuz yılı aşan deneyimimizin ışığı altında gerçekliği söz götürmeyen olguyu, yani bu gibi gerici belirtilere ortam olan nesnel temeli sosyalizmin ortadan kaldırdığı gerçeğini yansıtıyor. Biz, burada, Avrupa'nın sosyalist kesiminde, sınır sorunları kesinlikle çözülmüş olduğunu söylüyoruz. Bütün sosyalist ülkeler emekçileri, hangi ulusal ilişkinlikte olurlarsa olsunlar, tam haklara sahip yurttaşlar olarak kendi ülkelerinin iyiliği ve selâmeti için çalışıyorlar. Ülkelerimiz ve halklarımız arasındaki birlik ve dayanışma, karşılıklı işbirliği ise, gerek ulusal ilerlemeleri, gerekse genel, yani enternasyonal ilerleme bakımından olağanüstü önemli bir etken oluşturuyor.

Söz yok, biz, kuşkusuz, bilinç oluşmasının ağır adımlı bir süreç olduğunu görüyoruz. Geçmişin kalıntıları büsbütün ortadan kalkmış değildir. Bundan ötürü, milliyetçiliğe karşı savaşımı, ya da daha tam bir deyişle, burjuva nasyonalizmine karşı savaşımı sürekli bir ödevimiz sayıyoruz. Sosyalizme yabancı bilincin bu gibi kalıntıları kendiliğinden ve gelişigüzel kaybolup gitmiyor.»

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Kurulu üyesi *K. Lipkoviçs* (MSİP), toplumsal bilincin oluşmasında, kendiliğinden-gelmeliğin, sosyalizm koşullarında da dikkate almamız gereken bir etken olarak kaldığı düşüncesini dile getirdi ve şöyle devam etti: Bu etkenin önemi, sosyalist toplumun gelişmesiyle

birlikte azalmalıdır ve azalmaktadır. Ama buna karşın, çeşitli nedenlerle, sosyalist toplum gelişmesinin bütün evrelerinde etkisini göstermektedir. Örneğin, hiç de küçümsemeyecek bir olumlu rol oynayan, ama yine de toplumsal bilince kendi özel nüanslarıyla yerleşen görüşler için besleyici bir ortam oluşturulan küçük üretim yerli yerinde kaldığı için kendiliğinden-gelmelik etkeninin sözkonusu etkisi devam ediyor. Yahut da, çoğu kez bireysellik ögesiyle karşılaştığımız toplumsal yaşam alanları – kültür gibi, sanatsal yaratı gibi – varolduğu için bu böyle oluyor. Politik ve ideolojik çalışmalarında sosyalist devletin dikkate alması gereken kendiliğinden-gelme öğeler, demografik süreçlerde de, nüfus kayması süreçlerinde de görülüyor.

Vietnam Komünist Partisi MK organı «Cong Şan» dergisi başredaktör yardımcısı *Chuang Hong*, işçi sınıfı partisinin, ulusal bilince, yurtseverlik bilincine sosyalist içerik kazandırmak üzere dirençli çalışmalar yapması gerektiği üzerinde durdu. Kendi partisinin, Marksizm-Leninizm'in yalnız işçi hareketiyle değil, aynı zamanda ulusal-kurtuluş hareketiyle birleşimini oluşturduğunu belirtti. Ve şöyle devam etti: VKP bu tarihsel temele ve yığınlar arasında hiç gevşemeden sürdürülen ideolojik-eğitimsel eyleme dayanarak, yalnız işçi sınıfının büyük birikimli olduğu endüstriyel kesimlerde değil, halkın bütün katmanları arasında, tüm ülke yüzeyinde de bugün herkesin kabul ettiği önder güç haline gelebildi.

PBİP MK Şube yönetmeni yardımcısı *Yanusz Koleczynski* şöyle konuştu: Edinebildiğimiz deneyim, sosyalizm kuruluşu evrensel ilkeleri ile ulusal özellik arasındaki ilişkilerde her kopmanın, şu veya bu etkenin mutlaklaştırılmasının daima sosyalizmin kendi varlığını tehdit ettiğini gösteriyor.

Bu deneyim, bizim için, dünya devrimci süreci yasallıklarından ileri gelen ve uluslararası deneyimin yoklamasından geçmiş olan evrensel ilkeleri küçümsemenin sosyalist gelişmeyi çarpıtmaya yol açtığı ve bunun sonucu olarak da partinin işçi sınıfı ile bağının zayıflamasına, bu ortam üzerinde doğan bunalıma götürdüğü konusunda bir ders oluyor.

Parti yönetiminin 70'li yıllarda «halkın birliği» kavramı üzerindeki yorumu, sosyalizm kuruluşu evrensel ilkeleri ve yasallıklarının rolünü ve önemini küçümsemekle çok yakından bağlıydı. Ne sosyalist gelişmemiz sürecinde reel olarak kendini gösteren gelişmeler, ne de bunlara ilişkin sosyal anlaşmazlık ve çatışmalar dikkate alınıyordu. «Halkın moral-politik birliği» yalnız ulaşılan bir edininim olarak değil, – ki bu da sosyal gerçekliğin çarpıtılması ürünüydü –, aynı zamanda güya Polonya'da sosyalist düzenin ana çizgisi olarak gösteriliyordu.

Böyle sınıfsal ve tarihsel olmayan bir yaklaşım, daha çok ulusal özelliğin küçümsemesinden kaynaklanıyordu. Bu da, partinin gerek politik, gerekse ideolojik eylemine olumsuz biçimde yansıyor ve doğrudan doğruya sınıfsal bilincin körelmesine yol açıyordu. «Halkın birliği» tezinden ileri gelen propaganda pratiği, sosyal olgu ve süreçlere sınıfsal açıdan değer biçeceği yerde, günlük yaşam ve gerçeklik konusunda hayal ürünü tasarımlar doğmasına

yardımlar ediyor ve bunun sonucu olarak toplumsal bilinçte büyük çarpıklıklara yol açıyordu. Bizim propagandamız, sosyalist ulusun oluşması sürecinin karmaşık diyalektiğini önemsemeyerek, gerçekte, toplumun içinde varolan çelişkileri ve çıkarlardaki ayrımları örtbas etmeye çalışıyordu. Partinin ideolojik cephesi ve bu cephenin teorik temeli olan Marksist-Leninist toplum bilimleri, öteden beri sürüp gelen veya yeni beliren çelişkilerin kaynaklarını çözümlenmeye, bunların giderilmesi yollarını aramaya yeterince yönelmiş değildi. Değişik görüş, istek ve düşünceleri belirleme mekanizmaları ve bağdaştırma yöntemleri, gerekliliğini son bunalımın da kanıtladığı mekanizma ve yöntemler konusundaki hazırlık yetersizliği de aynı çözümlenme yönelimi yetersizliğiyle bağlıydı.

İç niteliği bakımından milliyetçiliğe çeken ve bir yandan Batı'ya hayranlıkta kuşağa kadar eğilmekle bağdaşan ulusal büyülenme (megalomani) belirtileri de, «halkın birliği» sorununu yanlış yorumlama ve bununla ilgili «başarı propagandası» yüzünden ortaya çıkan esaslı ve ciddi bir hata idi. Bu hata, sınıfsal sosyalist bilinci yozlaştırma gibi, bu bilince özgü nice kavram ve değerleri reel içerikten yoksun etme gibi, partimizin yıllardan beri yığınların bilincine maletmeye çalıştığı proletarya enternasyonalizmi ilkelerini zayıflatma gibi olumsuz sonuçlara yol açtı.

Ve ensonu, «halkın birliği» konusundaki yanlış yorum, Polonya'da sosyalizmin düşmanlarına karşı uyanıklığın azalmasına ve bir yere kadar da bunlarla savaşımın boşlanmasına götürdü. Sosyalizm düşmanlarının varlığı ve eylemi «halkın birliği» teziyle bağdaştırılmıyordu. Bu nedenle, bunların farkında değilmiş gibi görünüyor, benimsenen yanlış ve tutarsız görüşün arkasında ve bu görüş yararına, sınıf savaşımının gereklerini ve gerçek sorunlarını hiçe sayıyorlardı.

Politik ve ideolojik savaşımın bu kesiminde ipin ucunu elden kaçırma, anti-sosyalist merkezlerin toparlanma ve güçlenmesine yardım etti; öte yandan da, propaganda mekanizmasının ulusal-birliksele (ulusal-üniter) lâfazanlığı bu merkezlerin milliyetçilik üzerinde sahtecilik yapmalarına elverişli koşullar yarattı. Ülkemizde, bu merkezler, aralarındaki ayrımlara bakılmaksızın, belirli programsal fikir ve görüşlerde birleşiyorlar. Bu belirli fikir ve görüşler arasında, ortak eğilimler olarak, partinin yönetici rolünü ve Polonya'nın sosyalist ülkeler topluluğuna ilişkinliğini ve özellikle Sovyetler Birliği'yle bağlaşmasını zedeleme çabaları önde geliyor. Bu da, geçerli deyimiyse, tırmanan karşı-devrim, yani sosyalist düzeni yavaş yavaş sökü� dağıtma kapısına çıkıyor. Anti-sovyetizm ile sınıfsıkı bağı olan milliyetçilik, bu türden fikir ve görüşlerin gerçekleşmesi için önemli bir taban oluşturuyor.

Bizim, anti-sosyalist güçlerle savaşımında yürüttüğümüz eylemlerin doğrultularını da bu durum belirliyor. Enternasyonalizm ile yurtseverlik arasındaki ilişki anlayışını, bugün ideolojik savaşımın en önemli sorunu olan bu anlayışı toplumsal bilince iyice yerleştirme çabası, bizim bu eylemlerimizin özünü oluşturuyor.

Polonya'da sayıca göreceli olarak kabarık sayılmayacak olan anti-sosyalist gruplar, uluslararası anti-komünizmin pratik olarak yararlanmalarına açık tuttuğu dallı-budaklı propaganda aygıtının desteğine yaslanarak geniş eylem olanakları buluyorlar. Bu durumda, ülkede sosyalizmin düşmanlarıyla savaşımın, anti-komünizmi ve giriştiği ideolojik kundaklamaları gerçekleştirme mekanizmalarını bütün ortak hedefleriyle açığa vurma yönündeki çabalarla organik olarak birleştirilmesini gerektiriyor.

Ülkemizde, sosyalizmin düşmanları, emekçiler arasında hâlâ görülen hoşnutsuzluk psikolojisinde kendilerine dayanak arıyorlar. Biz, bu nedenle, anti-sosyalist grupları işçi yığınlarından izole etme çabalarımızı yoğunlaştırıyoruz. Sözügeçen grupların, sendika hareketi içindeki serüvenci «Dayanışma» akımı ile ilişki kurma ve bu akıma açıktan açığa anti-komünist yön verme yeltenişleri, bu sorunun olağanüstü önemli bir yanıdır. Biz, «Dayanışma» akımını böylece kullanma yeltenişlerine etkinlikle karşı koyuyor, bunun her şeyden önce akımın kendisine, işçilerin çıkarlarına ve tüm olarak ülkeye ne derecede zarar verdiğini anlatıp göstermeye çalışıyoruz.

Ülkeyi en kısa zamanda bunalımdan çıkarmak, Polonya işçi sınıfının ve halkının çıkarlarından da öteye, partimizin boyun borcudur. Herkesçe bilindiği üzere, Polonya olayları tüm dünyada büyük bir ilgi uyandırıyor. Sosyalizmin düşmanları, toplumsal düzenimizi ve Marksist-Leninist teorimizi gözden düşürmek için, reel sosyalizme, sosyalist ülkeler topluluğuna karşı hücumlara geçmek için bu olaylardan yararlanıyorlar. Bu nedenle, bütün yanığı ve çarpıtmaların giderilmesi, Polonya'nın daha öte sosyalist gelişmesinin sağlanması bizim enternasyonal ödevimizdir.

Bununla ilgili olarak, sosyalist topluluğu güçlendirme, reel sosyalizmin konularını dünya ölçüsünde sağlamlaştırma konusunda üstlendiğimiz sorumluluk sorunu büyük bir önem taşıyor. İşlediğimiz hatalar ve bunalımı giderme sürecinin uzayıp gitmesi, kardeş partilerde, sosyalist ülkelerde, tüm uluslararası komünist hareketinde anlaşılır endişeler doğuruyor. Çünkü, Polonya'daki durumun, bütün dünyada sınıf güçleri dengesi üzerinde hissedilir bir etki yapmakta olduğu söz götürmez.

Çekoslovakya Komünist Partisi MK'nin teorik dergisi «Novamysl» («Yeni düşün») başredaktörü *Yaroslav Kaše* sosyalizm kuruluşunda ulusal sorunun önemini gerçekleyen örnek olarak kendi ülkesinin deneyimini ortaya koydu. Ve özetle şunları söyledi: Bu deneyim, halkların ulusal kalkınma ve yükselişini, birbirlerine yaklaşımlarını ve karşılıklı işbirliğini yalnız ve yalnız sosyalizmin sağlayabilecek durumda olduğunu gösteriyor. Bununla birlikte, uluslar ve halk gurupları arasındaki ilişkilerle ilgili sorunların çözümü, sosyalizm koşullarında da uzun süreli bir süreç olabilir. Yığınsal bilinçte, kapitalist geçmişin kalıtı olan bazı olumsuz çizgiler tutunup kalmaktadır. Ve bundan ötürü de, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin, özellikle 1968 bunalımından sonra, ulusal soruna ve yığınların enternasyonal eğitimine büyük bir önem vermiş ve vermekte olma-

sının önemi apaçık ortadadır. Bugün bu alanda elde edilen büyük başarılar, ülkemizde işçi hareketinin, partimizin tarihsel ulaşımlarının bir parçasıdır.

Alman Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi *Roland Bauer* şunları belirtti: Somut-tarihsel yaklaşım ve ulusal ve enternasyonal kavramlarından ne anlaşılması gerektiğinin açıkça belirlenmesi düşüncesi, gerek ulusal sorunun çözümüne, gerekse bu sorunun enternasyonal karakterli olgular ve süreçlerle bağlantısından doğan sorunların çözümüne ilişkin sürgit geçerli, soyut formüllere yer bırakmıyor.

R. Bauer, Âlmanya'da sınıf savaşımı ve DAC'nde sosyalist ulusun oluşması sorunlarının bazı yanlarını ayrıntılı biçimde sergileyerek, kendi konumlarını belirledi ve bunları şöyle açıkladı: Biz, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki sınıf savaşımının değişip duran koşullarıyla epey uğraştık. Buna uygun olarak, sözümona Alman sorunu konusundaki yaklaşımımız da değişiyordu. 1945 yılından 1949'a kadar, komünistler ve diğer ilerici güçler, tek, demokratik ve anti-faşist Âlmanya uğrunda savaşım yürüttüler. Bundan sonra, iki ayrı Alman devleti meydana geldi, ve biz bu kez bunların birleştirilmesini amaç edindik. 1950'lerin ortalarında, barış sorunu, Alman sorununun özü haline geldi. Biz durumu apaçık kavriyorduk ve barışı koruma, güçlendirme, kalımlı hale getirme sorunu karşısında Alman birliği sorununun ikinci plânda kaldığı gerçeğinin geniş halk yığınları tarafından anlaşılmasını sağlamaya çalışmamız gerekiyordu.

Bununla birlikte, bütün bu süreç boyunca, sınıf savaşımının özü değişmedi kalıyordu. Biz sosyalist Âlmanya için savaşım veriyorduk, burjuvazi kapitalist Âlmanya için savaşıyordu. Ve gerçekte, 50 ve 60'lı yıllar boyunca, her iki taraf, güttükleri karşıt hedeflere ulaşmak için ulusal belgilerden yararlandılar. Peki, biz ne elde edebildik? Elde ettiğimiz şey, bizce en önemlisi, burjuvazinin sosyalist devletimizi ortadan kaldırmayı başaramamış olmasıydı. Bununla beraber, yaşam, Federal Âlmanya Cumhuriyeti'nde sosyal-politik düzenin yakın gelecekte değişebileceğine ilişkin hesapların hayal ürünü olduğunu gösterdi. Bu nedenle, Alman birliği sorunu gündemden düştü.

DAC'nde, sosyalizm, toplumsal yaşamın bütün alanlarında, ulusun oluşması konusunda belirleyici önemi olan alanlarında dönüşümler sağladı. Yeni sosyal bilinç de bu temel üzerinde ortaya çıktı. Bu duruma uygun olarak, DAC'nde, eski tek kapitalist ulusun bir bölümünden sosyalist Alman ulusu çıkıp oluşuyor; Federal Âlmanya'da ise, eski kapitalist ulus, evvelki gibi, varlığını sürdürüyor.

Marksist-Leninist teorinin DAC'nde toplumsal gelişme özel koşullarına uygulanmasına dayanılarak çıkarılan bu sonuçtan hareket edilme suretiyle, ülkemizde, ASBP 8. ve 9. Kongreleri arası dönemde, sosyalist ulusun gelişmesine ilişkin daha öte bir dizi sorun üzerinde çalışmalar yapıldı. Bu sorunlar, sosyalist Alman ulusunun başlıca gelişme belirtileri ve perspektiflerine ilişkin etraflı, kuramsal ve tarihsel temele dayalı bir görüş halinde genelleştirildi ve bu genelleme ASBP 9. Kongresi tarafından kabul edilen Parti Programı'nın özel bölümünde ifadesini buldu.

SBKP MK aday üyesi ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörü K. İ. Zarodov şöyle dedi: Biz, burada, gerçekte, ulusal ve enternasyonal kavramlarının diyalektiğine ilişkin Marksist-Leninist anlayış ve görüş üzerinde, daha somut olarak da, yığınların enternasyonal ve yurtsever ruhta eğitimi alanında partinin çalışması, deneyimi üzerinde görüşmeler yapıyoruz. Bu çalışma çerçevesinde çözüm getirilen sorunlar hiç de olağan değildir. Toplumsal yaşamın kendisinin gitgide daha çok enternasyonalleşmekte olması, bu sorunları basitleştirmiyor. Kapitalizm koşullarında, giderek, bunların boyutları, keskinliği, oldukça güçlü burjuvasal ve küçük burjuvasal ulusal eğilimler yüzünden arttıkça artıyor. Bu alanda, iş olağanüstü sert çatışmalara, bu arada işçi sınıfının sıralarında uluslararası rekabete kadar varıyor. Giderek, ulusal veya ırksal düşmanlıklar zemini üzerinde kanlı çarpışmalar bile oluyor. Gelişme halindeki ülkeler arasında, özellikle emperyalizmin müdahalesi hallerinde, uluslararası sürtüşmeler çoğu kez savaflara dönüşüyor.

Sosyalizme gelince, bu düzenin şu veya bu ülkede utkuya ulaşmasıyla de, halk yığınlarının bilincine enternasyonalist fikirlerin kalımlı olarak yerleştirilmesi, kendiliğinden olmuyor. Biz, sosyalist ülkelerde milliyetçilik bayrağı altında nice kez hem silâhli, hem «barışçıl», hem «tırmanıcı» karşı-devrim eylemleri yürütüldüğüne tanık olmuş bulunuyoruz. Bu konuda bazı olgu ve kanıtları şimdiki konferansımızda da ek olarak ve daha ayrıntılı biçimde öğrenme olanağı bulduk. Bununla, Y. Koçzynski yoldaşın Polonya durumuna ilişkin raporunu ve yaptığı konuşmayı kastediyorum.

Demem o ki, ben, akademisyen Rumyantsev'in, devlet egemenliği dümenine geçmiş olan komünist ve işçi partilerinin yığınsal bilinçte yerleşik milliyetçi eğilimlerin kökünü kazımak için sürekli ve gerilimli bir eğitim çalışması yapmaları gerektiği hakkındaki sözlerini tamamen destekliyorum.

Genelde, yaşam. Lenin'in yönergesini, yani yığınsal bilinçte her türlü milliyetçi sınırlılığı yoketmenin kolay iş olmadığı, komünizme doğru hareketin bütün evrelerinde bu sorunla şu veya bu biçimde uğraşmamız gerektiği hakkındaki düşüncelerini büsbütün doğrulamaktadır.

Bundan ötürü komünistlerin, yığınlara yönelik ideolojik ve propaganda çalışmasında yer aldıkları veya yola çıktıkları konuların tam bir bilimsel isabetle seçimi çok önemlidir. Bu seçim, yığınsal bilincin, olguları kavramada bunların özüne inmekense, daha ziyade dış görünüşlerine kapılmaya yatkın olmasından ötürü de ayrıca gereklidir. Bununla ilgili olarak, burada, çağdaş koşullar altında devrimci savaşımın ulusal ve enternasyonal yolları üzerinde etki yapan yeni olgu ve süreçleri derinlemesine ve yaratıcı biçimde çözümlmeye komünistleri çekmenin, komünistlerin bilimsel-teorik düşünsünü bu çözümlmeye yöneltmenin ne kadar önemli olduğundan sözeden yoldaşları desteklediğimi belirtmek isterim. Ayrıca, vardığımız sonuçları geniş emekçi yığınlarının, halk yığınlarının bilincine daha edimli biçimde maletmenin yollarını arama gereğini vurgulayan yoldaşları da desteklediğimi belirtmeliyim.

Bu konuda, besbelli ki, gayet iyi bilinen bir gerçeği daha, yaptığımız teorik araştırmalarda bilimsel isabetin ve eğitimsel çalışmalarımızda edimselliğin ancak sınıfsal görüşün keskinliğini sürekli olarak korumakla sağlanabileceği gerçeğini de anımsatmamız gerekiyor. Bu görüşün yitirilmesi, hem devrimci pratisyen, hem kuramcı bilgin, hem de eğitimci propagandacı için tehlikeli bir hastalıktır.

SINIFSAK İLİŞKİLERİN AMANSIZ MANTIĞI

Yapılan görüşmelerde, bilincin enternasyonalist ve özellikle ulusal biçimlerinin ideolojik «özerkliği», bunların reel toplumsal ilişkiler ve çelişkiler sistemi içindeki yeri, sosyal-politik gelişmenin ve devrimci sürecin diğer itici güçleriyle ilişkileri sorunu önemli bir yer aldı.

Danimarka Komünist Partisi MK Sekreteryası Yürütme Komitesi üyesi *İb Nörlund* şunları belirtti: Ulusal bilinç çok büyük bir ideolojik güçtür. Komünist hareketi bunu eskiden beri belirtiyor; teoride olduğu gibi, pratikte de bu düşünceyi geliştiriyor. Ama bunu anlayanlar yalnız bizler değiliz. Bunu burjuvazi de anlıyor. Ve o, ulusal duygu ve düşünceleri, kendi yararına, güttüğü korkunç amaçlar için ve bu arada savaşlar açmak için de kullanıyor. Örneğin, benim kuşağımdan olanlar, Alman emperyalizminin 1935 yılında özellikle ulusal duyguları sömürme sayesinde Hitler devletine katabildiği Saarland'da yapılan plebisiti anımsayacaklardır. Burjuvazinin, ulusal duygu ve görenekleri istediği gibi kullanacağı bir âlete dönüştürme ve bunları her şeyden önce uluslararası işçi sınıfının birliğine karşı yönelme heves ve çabalarını ortaya çıkarmak için, tarih sayfalarını kurcalamak gereksiz, günümüz olaylarına ve gerçeklerine şöyle bir bakmak yeterlidir.

Şu var ki, burjuvazinin, deyim uygunsa, ulusal bilinç biçimlerini kullanmada tekelci olduğu zamanlar bir daha geri gelmemek üzere geçmiş bulunuyor. İşçi hareketi ulusal çıkarlarını kavramasına ve bunlara ilişkin sorumluluğu üstlenmesine olanak veren gücü de, deneyimi de edinmiştir.

SSCB Bilimler Akademisine bağlı Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü şube yönetmenlerinden prof. *G. G. Diligenski* konuşmasına şu soru ile başladı: «Enternasyonalizm» sözcüğünü her zaman olumlu açıdan kullanabilir miyiz? Sanıyorum ki, burada Heiseler yoldaşın raporunu anımsatmak ve kendisinin ileri sürdüğü ilginç düşüncelerin ışığı altında, enternasyonalizme ve enternasyonalist bilince – nasyonalizmden farklı olarak – kendiliğinden-gelme süreç denilemeyeceğini belirtmek yerinde olur. Sınıf düşmanlarımız bunu çok iyi anlıyorlar. Bu nedenle, burjuvazi, milliyetçiliği işçi sınıfının enternasyonalizmine karşı koymanın yanı sıra, «çalıp çırpma» belgiler taktiğini de geniş ölçüde kullanıyor, kendine özgü bir enternasyonalizm varyantı uydurmaya çalışıyor. Bazan bu varyant açıktan açığa gerici, anti-komünist bir biçimde görünüyor, örneğin, Batı dünyasının sözümona komünist tehlikesi karşısında birlik olması görüşü halinde beliriyor. Diğer bazı hallerde «bütün-

sellik» diye tutturuyor, «işte görüyorsunuz, bütün dünya sorunları karşılıklı biçimde birbirine bağlıdır» demeye getiriyor. «Evropeizm» («Avrupacılık») formülleri de bunun bir başka türüdür. Bununla ilgili olarak, enternasyonalizmin çağdaş sosyal-reformist varyantlarını da gözönünde bulundurmalıyız, çünkü sosyal-demokrasi işçi sınıfının enternasyonal geleneklerini kendi yararına harıl harıl sömürmektedir.

Demek istiyorum ki, iş yurtsever ve enternasyonal bilinci oluşturmaya dayanınca, yığınlar arasında ideolojik-egitimsel çalışma sadece milliyetçiliğe karşı çıkmaya ve enternasyonalizmi savunmaya indirgenemez. Bu, daha ziyade, asıl burjuva milliyetçiliğine karşı, ama ulusal-yurtseverlik duygu, düşünce ve konumlarını savunmanın ardıcıl savaşımı olmalıdır. Ve aynı zamanda enternasyonalizm için savaşım, ama burjuvazinin ve reformistlerin sözde enternasyonalist klişe ve çağrılarına kesinlikle karşı koyan proletarya enternasyonalizmi için savaşım olmalıdır.

Görüşmelerde söz alanların birçoğu, kendi ülkeleri ve halklarının tarihsel ve çağdaş deneyimini yansıtan somut materyallere dayanarak, gerçek ulusal ve bu arada yurtseverlik bilincinin, aynı zamanda enternasyonalist formül ve çağrılarının değişik sınıfsal içerik kazanabileceğini ve çeşitli sınıfsal çıkarlara hizmet edebileceğini gösterdiler.

Malta Komünist Partisi MK üyesi *Mario Vella*, örneğin, adanın uzak ve yakın tarihinde yer alan ulusal hareketlerin niteliklerini belirtti. Ve eğer bütün dikkatimiz yalnız dış görünüşe, bir hayli ulusal veya yurtsever süse takılı kalacak olursa, bunların gerçek sosyal özlüğünün, yani işin esasının anlaşılamayacağını vurguladı.

Savaşlar arasındaki yıllarda, Malta'da, geleneksel olarak «ulusal» adı verilen harekete Milliyetçi Parti baş oldu, önderlik etti. Hareketin belgileri, Britanya sömürge egemenliğine karşı yöneltilmişti, dolayısıyla kurtuluşçu yurtsever bir ses getiriyordu. Bununla birlikte, partinin kendi «enternasyonalizm»i vardı ve İtalyan faşizmi ile gayet sıkı ilişkiler içindeydi. Ve işte bu koşullar altında, daha çok limanlarda ve doklarda yoğun bulunan ve İngiliz savaş gemilerine hizmet eden işçilerimizin Malta'nın ulusal çıkarları konusunda kendilerine özgü bir görüş ve anlayış sahibi olmaları, bu görüşü oluşturmaları gerekiyordu. Bir yere kadar da bilinçlerinde «Britanya» etiketli her şeyin derhal «İtalyancı» faşizmi çağırıştırması yüzünden, doğru bir anti-emperyalist konuma ulaşmaları çok zordu.

Şimdi Milliyetçi Parti «Evro-ulusal kalıtım»ın savunucusu olarak ortaya çıkıyor. Bu ne demektir? Bunun anlamı, NATO'yla ilişkilerin yenilenmesi, Malta'nın AET'ye girmesi ve ülkenin bağlantısız ülkeler hareketine katılmasından, sosyalist ve ilerici devletlerle işbirliğinden ileri geldiği söylenen «tehlike»nin giderilmesidir. Sanırım ki, bunu yorumlamak gereksizdir: Bu türden milliyetçiliğin ve böyle «enternasyonalizm»in sınıfsal içeriği apaçık görünmektedir.

Birçok sözcü ve özellikle İsviçre Emek Partisi MK üyesi *Jean Steiger* şu fikri vurguladılar: *Şu veya bu sınıfsal çıkarlarla dolaysız ve görünür ilişkileri olmayan, sırf ulusal, giderek ulusalı bir hareketin, vakitlice görmemiz ve yararlanmamız gereken bir ilerici, demokratik potansiyeli olabilir.*

J. Steiger bu fikirden kalkarak, İsviçre'de, bundan bir süre önce geniş ölçüler alan *Yüra* kantonu (il) hareketini örnek verdi. Bu harekette, bilindiği gibi, *Fransızca konuşulan bölgeler ahalisinin, geleneksel olarak geriçiliğin dayanağı* sayılan ve öncelikle Almanca konuşulan Bern kantonundan ayrılması söz-konusuydu. Partimiz, daha başlangıçtan itibaren bu hareketi destekledi. Ve şimdi, partimiz, bu yeni *Yüra* kantonunda önemli bir politik güç oluşturuyor.

FRELİMO Partisi MK şube yönetmeni *Gideon Ndobe* şöyle dedi: *25 Haziran 1962'de kurulan Mozambik Kurtuluş Cephesi, halkın bütün katmanları arasında ulusal ve yurtsever bilinci oluşturma amaçlı etkin bir eğitim çalışmasını birincil bir ödev olarak benimsedi. O zamanlar çoğu yurtseverler kabilesel ve feodal dar görüşlerini koruyorlardı. Böyleleri için birlik gerekliliği taktik bağlaşımdan başka bir şey değildi: Onlara göre, sömürge boyunduruğundan kurtulan Mozambik toplumu feodal ve kabilesel temel üzerinde yeniden kurulmalı ve her şeyde kendileri egemen duruma gelemeliydiler.*

Bunun sonucu olarak, kurtuluş hareketi çerçevesinde, bir sınıf savaşımı alevlendi ve iki karşıt görüş belirdi: Birincisi, halkın özlem ve emellerini yansıtan görüş; ikincisi, ulusal savaşımı geleneksel feodal ayrıcalıkları veya eskiden sömürgecilerin yararlandıkları ayrıcalıkları diriltme aracı olarak kabul eden görüş ...

Böylece, kimilerinin Mozambik halkı için başdüşmanın talancı sömürgecilik sistemi olduğunu düşündükleri, kimilerinin de her beyaz insanda, her yabancı kişiliğinde düşmanı gördükleri bir durum meydana geldi.

Bu konulardan birinin yandaşları, her türlü sömürge sisteminin ortadan kaldırılmasını istiyor, diğer konunun savunucuları ise, sömürü düzenini – eğer kendi görüşlerince elverişli bir ırksal süsü, yaldızı varsa – korumaya hazır bulunuyorlardı.

FRELİMO'nun öncü devrimci birliği ulusal bayrağı yükseltti ve dalgalandı. *Ulusal bilinç, düşmanla askersel, politik, ideolojik ve kültürel savaşımında gitgide sağlamlaşıyor ve derinleşiyor. Sınıfsal çelişkilerin sertleşmesi ve bundan çıkarılan isabetli sonuçlar, ulusal-kurtuluş savaşımını sömürünün bütün biçimlerine karşı devrime dönüştürüyor.*

İsrail Komünist Partisi MK üyesi *İbrahim Malik* siyonizmin sınıfsal özlüğünü çözümlendi. Kendisine yöneltilen bir soruya yanıt vererek, *siyonizmin uluslararası alandaki gerici rolünü ve emperyalizmle yaptığı işbirliğini ek olarak açıkladı.*

K. Lipkoviçs, İsrail KP sözcüsü İ. Malik'e dönerek şöyle dedi:

– Yaptığınız çözümlemeyi ilginç, dolgun ve doğru buluyorum. Ama buna karşın, şunu da sormaktan kendimi alamıyorum: Siyonist düşünceli gruplar

arasında yer alan belirli politik güçlerle işbirliği konusunda her hangi bir olanak görmüyor musunuz? Örneğin, savaş ve barış sorunlarında, tekellere karşı savaşımda işbirliği? Siyonist ideoloji ile politik pratiği arasında ayırım yapıyor musunuz?

İ. Malik: İsrail Komünist Partisi'nin son kongreleri, yürüttüğümüz savaşımın stratejik amacını belirledi. Bu amaç, Yakındoğu anlaşmazlığının hakça bir çözüme kavuşturulması, bu kesimde kalıcı barışın sağlanması ve Filistin sorununun çözülmesidir. Biz, İsrail' de durumu çözümlyerek, kendilerini siyonist sayan İsrail yurttaşlarından çoğunun çıkarlarının gerçekte siyonizmle çeliştiği sonucuna vardık. Komünist Partisi, siyonizmi İsrail büyük burjuvazisinin ideolojisi olarak, bugün emekçilerin çoğunluğu siyonist örgütleri desteklemekte olsa bile, emekçilerin çıkarlarını zerrece ifade etmekten de uzak bir ideoloji olarak, bütün içyüzüyle açığa vuruyor. Onsekizinci Kongremizde, İsrail'de demokrasi ve barış uğrunda savaşım için bir tekcephe kurulmasını istediğimizi belirttik. Biz bu cephenin oluşturulması perspektiflerini dikkate alarak, ülkede varolan grupları, kendilerini siyonist sayıp saymadıklarına göre ayırmaktan kaçınmamız gerektiği kanısındayız. Önemli olan, bunların Yakın Doğu'da barış ve Filistin sorunu üzerinde ne gibi bir konum aldıklarıdır. Bundan ötürü, partimiz, Filistin'lilerin hakkını tanımaya hazır olan siyonist örgütlerini de İsrail'in işgal edilmiş Arap topraklarından çekilmesi için ve ülkede faşist tehlikeye karşı savaşımaya katılmaya çağırıyor.

Biz doğuşunda hiç bir suçumuz olmayan birçok güçlüklerle karşılaşyoruz. Örneğin, bazı siyonist örgütleri, barış sorununda, işgalin ve yayılmanın durdurulması vb. sorunlarında bizimle politik işbirliğini kabul ediyor, ama öte yandan, siyonizmin bir ideoloji olarak ilerici, demokratik özlüğünü tanımamızı istemekte ultiमतom vermeye kadar gidiyorlar. Oysa bu sorun bizim için ilkeseldir ve bu konuda ödün veremeyiz. Siyonizm gerici milliyetçiliğin ideolojisidir; kendi özünde bizim dayanıp yararlanabileceğimiz her hangi bir ilerici potansiyelden yoksundur.

L. Paso, Arjantin Komünist Partisi'nin, ülkede komünist hareketini sınırlamaya ve milliyetçi akımlara bağımlı hale getirmeye yönelik fikirler ve demeçler konusunda tavrı almak zorunda kaldığını belirtti. Bu gibi fikirleri ileri sürenler, ülkede Peronizm ulusal-yurtsever ideolojisinin güya komünistlerin kesin sınıfsal hareketinden daha büyük perspektifleri olduğunu savlıyorlardı. 1973 yılı eşliğinde, general Peron, başında bulunduğu erkin ilk dönemi (1946-1955) dikkate alarak, Lâtin Amerika'da «birinci Fidel Castro» olabileceğini söylüyordu.

Peki, niçin dediği gibi olamadı? Niçin genelde Peronizm toplumda ilerici dönüşümlere açık olduğu söylenen yeteneklerinden zerresini bile gösteremedi? L. Paso, bu sorulara, Peronizmin ideolojik ve politik konumlarını tarihsel dinamizmi içinde ve ayrıntılı olarak belirttikten sonra, şöyle yanıt verdi: Görüşlerindeki milliyetçi sınırlılık ve bundan doğan ikircim, yani uluslararası

alanın iki kutbu arasında sarkaç gibi gidip gelme ikircimi ve ülkede sınıfsal uzlaşma peşinde koşmaları, Peronistleri, yasal olarak, toplumu yapısal bakımdan yenilemeye girişmekten vazgeçmeye kadar vardırı. Gerçekte, Peronizm, yalnız emekçilerin sınıfsal çıkarlarıyla değil, Arjantin'in ulusal çıkarlarıyla da çelişkiye düştü. Bu o kadar açık-seçik ortadaydı ki, yaşamının sonunda, Peron'un kendisi, görüşlerinden bir kısmını değiştirmek zorunda kaldı.

L. Paso şöyle devam etti: Ulusal sorun üzerinde sınıfsal bir anlayış olmadan, toplum gelişmesinde her aşamanın somut-tarihsel niteliği dikkate alınmadan, halkın ulusal çıkarları ile işçi sınıfının enternasyonal dayanışması arasındaki reel bağıntı açıkça ortaya çıkarılamaz. Böyle bir çözümleme yapılmadıkça, bunlar çelişik gibi görünür. Ama bu aldatıcı çelişkidir. Sınıfsal açıdan bakmadıkça, bunu göremez ve ortaya çıkaramayız.

Daha öte görüşmelerde, birçok sözcü, halkların ulusal yazgılarına buyruk olmaları hakkının, komünistler için söz götürmez olan bu hakkın gerçekleşmesi uğrındaki savaşında devrimci hareketin karşılaştığı sorunlara değindiler.

Portekiz Komünist Partisi MK görevlisi *Alvaro Ribeiro Mateus*, devrim öncesi Portekiz'de, komünistlerin, bağımsızlık savaşımalarında, Angola, Mozambik ve Gine-Bisau halklarıyla dayanıştıkları için kovuşturmalara uğradıklarını anımsattı. Ve konuşmasını şöyle sürdürdü: Biz bu halkların ulusal yazgılarına buyruk olma hakkını savunduğumuz zaman, vatanımıza ihanet etmekle ve güya Portekiz devletinin parçalanmasını istemekle suçlanıyorduk. Bugün ise, Azor Adalarına «bağımsızlık» statüsü tanınması için nice emperyalist entrikaları çevriliyor, ve düne kadar Afrika sömürgelerine bağımsızlık verilmesinin sözünü bile işitmek istemeyen gericiliğin bazı temsilcileri, şimdi, «ulusal başına buyrukluk» ilkesi adına Portekiz'in ana topraklarını parçalamaya hazır görünüyorlar. Doğal olarak, Portekiz Komünist Partisi halkların kendi yazgılarına buyrukluk hakkını böyle çarpık yorumlamaya ve gericilik açısından kullanmaya karşı kesinlikle savaşım yürütüyor.

Japonya Komünist Partisi MK Prezidyumu Daimi Bürosu üyesi *Hiroyuki Okamoto* şunları belirtti: Tek tek her ülkenin bağımsız gelişmesi ilkesine tamamen saygı gösterilerek elbirliğiyle kararlaştırılan hedefler uğrunda ortak savaşımı açındırmak, yani ulusların kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkını kesinlikle savunma ile ulusal hareketler ortamında gerçek enternasyonal dayanışma arasında sağlıklı bağıntıyı gözetmek zamanımızın önemli bir sorunudur.

K. Marks ve F. Engels, dedi Okamoto, ulusların kendi yazgılarını kendileri belirleme hakkını savunmayı, belirli bir ülkede halka bağımsız statü, ulusal bağımsızlık tanınmasını ve diğer halklarla eşitliğe dayalı demokratik ilişkiler kurulmasını, çeşitli ülkeler proletaryasının uluslararası işbirliği için en önemli temel olarak irdeliyorlardı. Fr. Engels, Jon Nedejde'ye yazdığı 4 Ocak 1888 günlü mektubunda şöyle diyordu: «... hepimiz, genelde halklara ve tek tek her halka serbest gelişme olanağı vermeyen aynı büyük engelle karşı karşıya

bulunuyoruz. Bu gelişme olmadan, çeşitli ülkelerde sosyal devrimi aklımızdan geçiremeyiz, hele bunu elbirlikli bir destekle gerçekleştirmeyi hiç düşüneymeyiz.»⁽³⁾

Sosyalizm belgisi altında başka ulusların işlerine olası karışmalar konusunda Engels'in yaptığı kesin uyarı da bizim için büyük bir önem taşıyor. Engels mektuplarının birinde bu konuda şöyle diyor: «... utkuya ulaşan proletarya, hiç bir yabancı halka, her hangi bir mutlu kılmayı dayatamaz; dayatmaya kalkarsa, kendi utkusunu baltalamış olur.»⁽⁴⁾

V. İ. Lenin «Sosyalizm ve Savaş» adlı yapıtında şunu belirtiyor: «... ulusların kendi yazgılarına buyrukluk hakkı tanınmadan, sosyalist enternasyonal devrim için savaşım olanaksızdır.»⁽⁵⁾ Lenin her biçimde ulusal ezgiye karşı savaşım yürütüyor ve halkın kendi yazgısına buyrukluk hakkını savunmayı işçi sınıfının üstlendiği ödevlerin önemli bir bileşen bölümü sayıyordu.

Bilimsel sosyalizmin kurucularının ulusal yazgıya buyrukluk sorunlarına ilişkin bu konumu, yalnız anti-emperyalist savaşıma değgin taktik düşüncelere dayanmıyor. Bu konum, her ayrı ülkede sosyalist devrimin ve sosyalizm kuruluşunun bu ülke işçi sınıfının ve emekçi halkının dâvası olduğunu; bu işçi sınıfı ve emekçi halk tarafından, başlıbaşına, somut-tarihsel koşullara göre, kendi ülkelerindeki sosyal çelişkilere ve sınıf savaşımına uygun olarak, sosyalist düzenin kurulmasına doğru bunların gerektirdiği çeşitli yollardan gidilerek gerçekleştirildiğini gösteriyor.

Gerçek enternasyonalizm, her şeyden önce, işçi sınıfının kendi ülkesinde devrimin utkuya ulaşması için savaşım yürütmesi ve diğer halkların savaşımını elbirliğiyle desteklemeye çalışması anlamına geliyor.

V. İ. Lenin «Devrimimizde proletaryanın ödevleri» adlı yapıtında şunları yazıyor: «Tek ve yalnızca bir tür gerçek enternasyonalizm vardır: O da kişinin kendi ülkesindeki devrimci hareketin gelişmesi için yürekten çalışması ve ayrıcasız bütün ülkelerde bu savaşımı, bu ve yalnızca bu çizgiyi (propaganda, sempati ve maddesel yardımla) desteklemesidir.»⁽⁶⁾

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, ulusal yazgıya buyrukluk ilkesini ardıcıl olarak savunuyor, emperyalist saldırganlığa ve ulusal ezgiciliğe karşı çıkıyorlardı. Utkuya ulaşan sosyalizm için, bu ilkeyi titiz ve ardıcıl biçimde yaşama geçirmenin ne kadar önemli olduğunu belirtmek yerinde olur.

Japonya Komünist Partisi sözcüsü, Engels'in ve Lenin'in diğer birçok sözlerinden alıntılar yaparak, kendi kanısınca, bugün, enternasyonalizm ile ulusların kendi yazgılarına buyrukluk hakkı arasındaki bağıntı hakkında bilimsel sosyalizm kurucuları tarafından söylenenlerin olağanüstü bir önem taşıdığını belirtti.

(3) K. Marks ve F. Engels, Toplu yapıtlar, c. 37, s. 4.

(4) Aynı yer, c. 35, s. 298.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 26, s. 328-329.

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 170.

Romanya Komünist Partisi Merkez Teftiş Komisyonu üyesi *Barbu Zaharescu*, Engels'in Romen sosyalist Nedejde'ye gönderdiği mektuptan aktarılan alıntıyı *H. Okamoto'nun tekyanlı yorumlandığını zannettiğini* söyledi. Sözkonusu mektupta Engels, devrimci hareketin başarıya ulaşmasının gerekli koşulu olarak her halkın özgür gelişmesinden söz ediyor. Ama burada bir başka fikir, çeşitli ülkelerde sosyalist devrimin enternasyonal işbirliği temeli üzerinde başlaması ve daha da öteye gerçekleştirilmesi fikri de ifade ediliyor. Bence de, Engels'in bu düşüncesi, metnin bütünüyle dikkate alındığında, gerçekten çok günceldir.

B. Ramelson şöyle dedi: Ben bütün yoldaşlara şunu önermek istiyorum: Biz, görüşmelerimizde, bugünkü durumu irdelerken, bunu Marksist açıdan anlamlandırmaya çalışıyorsak, tartışmalarımızda Marksist temele dayanıyorsak – ki bundan kuşku yok –, görüşlerimizi bir yığın alıntıyla savunmanın gereği olmadığını sanıyorum. Bana kalırsa, reel olarak varolan durumu çözümler ve bunun uluslararası işçi sınıfının çıkarlarına nasıl ve ne ölçüde uyduğunu veya uymadığını anlamaya çalışırsak, daha iyi olur.

Ulusların kendi yazgılarına buyruk olma hakkına gelince, bu sorun üzerinde de alıntılara başvurmak istemiyorum. Ama bence, bütün Marksistlerin bu hakkı her halkın kendi yazgısını kendisinin belirleme hakkı olarak anlama ve benimsemeleri olağanüstü önemlidir. Bizler, halkın seçimini, kendi açımızdan isabetli görünmese bile, tanımalı ve saygılamalıyız. Bununla beraber, elbette ki, bu halkı, ulusal yazgısına buyrukluk ilkesini en iyi biçimde nasıl gerçekleştireceği konusunda öğütlemek de hakkımızdır. Bunu bizim partimizin konumuyla örnekleyelim. Biz, İskoçya ve Wales halklarının çıkarları gözetilerek, İngilizlerin, İskoçya'luların ve Wales'lilerin eşit haklı devletlerinden bir demokratik federasyon meydana getirilmesi görüşünü savunuyoruz. Böylelikle, her halk, yalnız kendi parlamentosuna değil, aynı zamanda birleşik devletler çerçevesinde olsa bile, diğer önemli halklara sahip olacaktır. Biz, bununla birlikte, İskoçya ve Wales halkının kendi yazgısına buyrukluk, bu arada Büyük Britanya'dan ayrılma hakkını belirtmekten de geri durmuyoruz.

İrlanda Komünist Partisi Ulusal Yürütme Komitesi üyesi *Eddi Glackin*, ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkının olağanüstü bir şey gibi ele alınıp alınamayacağına kuşku olduğunu belirtti. Ve şöyle devam etti: Hepimizin teslim ettiği bu hakkın, diğerinin üstünde, komünist hareketi için kesin ilke olan doğrultunun, yani emperyalizme ve kapitalizme karşı ve sosyalist düzenin kurulması için, işçi sınıfının egemenliği için savaşım doğrultusunun üstünde sayılması hoş görülebilir mi acaba? Ulusal sorun genel demokratik savaşım sorunudur yani sosyalizm için savaşımın bileşen bir bölümüdür. Demek oluyor ki bunun çözümü, hiç bir ahvalde, sosyalizm için savaşım sorunlarına karşı konulamaz ve hele bu sorunların üstünde tutulamaz.

Ramelson yoldaşın, ulusal yazgıya buyrukluluk ilkesini bir hayli keskin ve

katı ifadelerle desteklediğine dikkatinizi çekerim. Kendisi bu konuda sapma tanımıyor. Gayet iyi, ama ne onun kendi raporunda, ne de yine Büyük Britanya Komünist Partisi'nden Kay yoldaşın sunduğu metinde, İrlanda halkının ulusal yazgısına buyrukluk hakkı üstüne tek söz edilmiyor. Bu sorun üzerinde düşüncesinin ne olduğu sorulduğu zaman, Ramelson yoldaş, partisinin, İrlanda Komünist Partisi'nce benimsenen politikayı ve alınan konuları desteklediğini söyledi. Bunun böyle olmadığını savlayamam. Ne var ki, İngiliz yoldaşların bu konferanstaki yazılı raporlarında ve yaptıkları konuşmalarda, İrlanda sorununu İskoçya ve Wales sorunları ile aynı tabanda irdelemeye yatkın olduklarını görüyoruz. Bu bence hiç de doğru değildir. Ve böyle yaklaşımın, vaktiyle Belçika komünistlerinin, Kongo'nun kurtuluşu sorununu ülkede Flamanlar ile Valon'lar arasındaki ilişkilerle bir tutmalarından farkı yoktur.

İş bu kadarla da kalmıyor. Ramelson yoldaşın düşüncelerinde bir iç çelişki buluyorum. Kendisi, halkların kendi yazgılarını belirleme, bu arada ayrılma hakkı olduğunu, komünistlerin de, bu hakkı gerçekleştirme biçimlerini seçmede halkları öğütleyebileceklerini söylüyor. Halkları öğütlemek ne demektir? Şu veya bu biçim mi seçmeleri yönünde propaganda yapmak ve politik kampanyalar açmak, değil mi? Peki, o halde, üstünlüğü söz götürmez ulusal yazgıya buyrukluk ilkesi nerede kalır? Bu durumda, ulusal haklara en büyük saygı gösterilmekle beraber, işçi sınıfının hakları ve çıkarlarının unutulmama-ya-çağını da itaraf etmemiz gerekiyor sanıyorum.

Güney Afrika Komünist Partisi temsilcisi *Ahmed Azad*, ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı sorununun basite indirgenen kararlarla bağdaşmayacağını söyledi. Ve şöyle devam etti: Biz soyut bir ilkenin, «isterseniz ayrılın, işte o kadar» demekten öteye geçmeyen bir ilkenin sözünü etmekle yetinmeyiz. İşin daha derinine inmemiz ve her defasında, ileri sürülen ulusal isteklerin – bunlar ister ayrılma isteği, isterse başka istekler olsun – sınıfsal iç niteliğini iyice kavrayıp açıklığa kavuşturmamız gerektiği düşüncesindeyim.

Örnek olarak Afrika'yı alalım. Gerçekte, bu kıtada sırf yerli ekonomik ve politik zemin üzerinde gelişmiş bir tek devlet gösterilemez. Bu devletlerden her birinin, bambaşka, içinde sömürgeciliğin büyük rol oynadığı bir tarihi vardır. Devlet sınırları sömürgeciler tarafından belirlenmiş ve dayatılmıştır. Bu bir gerçekliktir ve bugün Afrika devrimci güçleri bu gerçeklik çerçevesinde eylem göstermektedir.

İş bu kadarla kalmıyor. Afrika'da, örneğin, Avrupa'dan farklı olarak, ulusal devletler, sömürgecilğe karşı savaşım boyunca oluşmuş bulunuyor. Devlet-ulus'lar anti-sömürgeyel savaşım içinde doğmuşlardır. Ve halkların ulusal bilinci, ulusal çehresi işte bu savaşımında oluşmuştur.

Politik ve ideolojik bakımdan kendi halklarının çıkarlarını dile getiren Afrika devletleri deneyiminin ortaya koyduğu gibi, ulusal, siyasal ve anti-emperyalist birlik kavramının, derinliği, boyutları ve potansiyeli ile bağımsızlık kavramından daha içerikli olduğu görülüyor.

Ve bütün bunları dikkate alırsak, birçok ahvalde devlet-ulus'ların sağlamlaşır oturuşma derecesinin hâlâ düşük olduğunu gözönünde tutacak olursak, öznel açıdan kendilerini ulus sayan ve toprağıyla ayrılma hakkı arayan tek tek etnik grup veya halk gruplarının isteklerini nasıl karşılamak gerekecektir? Bana kalırsa, bu istekleri, sırf ulusal yazığıya buyrukluğun genel ilkesini kabul ettiğimiz için otomatik olarak desteklemek büsbütün hata olur. Bir kere, bu istekler belirli bir ülkenin tüm devrimci güçlerinin çıkarlarına yanıt veriyor mu? Bunlar bütün kıtada devrimci gelişmenin, dünya genel devrimci sürecinin çıkarlarına uymakta mıdır? Sonra, emperyalizmin bununla ilgili hesapları ve niyetleri nelerdir? Yerli gericilik bu istekler konusunda nasıl davranmaktadır? Bence, ancak bütün bu sorulara ve benzerlerine yanıt verdikten sonradır ki, uluslararası anlaşmazlıklara ilişkin her somut durum karşısında doğru bir konum alabiliriz.

Şimdi, biri kalkıp da, bizim bu görüşme ve tartışmamıza bakarak, ulusların kendi yazıklarına buyrukluğun hakkı konusuna aramızdan kimilerinin daha çok, kimilerinin de daha az ilgi gösterdiği yolu bir sonuç çıkaracak olursa, elbette büsbütün saçmalamış olur. Oysa hiç de öyle değil. Halkların bu ulusal hakkını bütün komünistler savunmuşlardır ve savunuyorlar. Ama komünist olduğumuz için de, sorunun sınıfsal yanını hiç bir ahvalde unutmamamız gerekiyor.

Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi sorumlu sekreteri *Pavel Auersperg* şunları söyledi: Bence, genellikle ulusal sorun, özel olarak da kendi yazısını özgürce belirleme hakkı sınıfsal ilişkiler anlamı dışında irdelenemez. Ve doğallıkla, bu konu üzerindeki görüşme ve tartışmalar da şu veya bu alıntılarla konuşmaya, soyut taslaklar meydana getirmeye indirgenemez. Ben konuşmayı somut tarihsel deneyime dayanarak sürdürmeyi yeğliyorum.

Ülkemin şöyle bir deneyimi var. Ulusların kendi yazıklarını kendileri belirleme hakkı sorunu eski Habsburg krallığı tarafından ilk defa ne zaman gündeme getirildi? 1918 yılı Ocak ayında ve Brest-Litovsk barış görüşmeleri münasebetiyle gündeme getirildi. Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi'nin üstün gelmesi, Viyana'da yapılan ve Çek topraklarında da geniş yankılar uyandıran genel grev gibi olaylar, Çekoslovakya'nın ulusal özerklik isteğinin arkasında geliyordu. Ama daha sonra K. Gottwald'ın dediği gibi, işçi sınıfı, aynı zamanda üç renkli Çekoslovak ulusal bayrağını da yükseltebileceği halde, yalnız kızıl bayrağın altında yürüyor, savaşım veriyordu. Kaldı ki, konferansımızın açış konuşmasını yaparken, Ovari yoldaş da iki bayrağa değindi. Ve gördüğünüz gibi, bu yalnız Macar formülü de değildir. Bu, olsa olsa, komünistlerin enter-nasyonal edinimi sayılabilir.

Şu var ki, biz, sosyalist devrimin utkusuna götüren yolda bu formülü benim-sedik ve her ahvalde başarıyla uyguladık. Ve bu, kendisine uygun terminolojide de yansısını buldu. Biz, Alman emperyalizminden kurtuluşu, ulusal-demokratik devrim olarak belirledik. Ulusal komiteler, ulusal cephe ve ulusal

kurtuluşlar bizim sosyalist devrimimizin dayanağı oldular. Ulusal yazgımıza buyrukluluk hakkımızın gerçekleşmesinde bütün bu kurumların devrimci bir sınıfsal içeriği vardı. Ya da, bir başka deyişle, Çekoslovakya işçi sınıfı, ulusun çıkarları ile kendi sınıfsal çıkarlarını ve sosyalizm perspektiflerini pratik olarak bir bütünde birleştirebildi.

Asıl söylemek istediğim, dedi P. Aversperg, Marksist-Leninist düşününde ulusal kavramının sınıfsallık dışında varolmadığı ve olmayacağıdır. Yaşamın kendisi bize bunu öğretiyor. Ve bundan ötürü, bizim teorimizde, ulusların kendi yazgılarına buyrukluluk hakkının güya sınıfsal ilişkilerin amansız mantığının üstünde bir yüksek kural olduğu yollu kanıyı destekleyecek fikirler ve hükümler arama yeltenişleri çok garip görünüyor.

(*) Bilimsel-teorik konferans materyallerini, dergimizin daha sonraki sayılarında izleyebilirsiniz.

Dış borçların yükü altında bağımlılık artıyor

Hugo Fazio

Şili Komünist Partisi MK üyesi

Latin Amerika'da Karayipler bölgesinde dünya kapitalist sistemine bağlı ülkelerin yaptıkları büyük borçlar, bu ülkelere geçirmekte oldukları bunalımın elle tutulur kanıtıdır. 1970 yılında 21,3 milyar dolar olan devlet borçları ⁽¹⁾ 1978 yılında 109,7 milyar ⁽²⁾ doları bulmuştur. Birleşmiş Milletler Latin Amerika Ekonomi Komisyonunun yaptığı değerlendirmelere göre, bölgemizde petrol dışsatımı yapmayan ülkelerin ⁽³⁾ 1979 yılı sonuna kadar yaptıkları borçlar, 143 milyar dolara ulaşmış, dışsatım mallarının değerinin iki katını bulmuştur. ⁽⁴⁾ Geçen yıl bu borçların 160 milyara yükselmesi gerekiyordu. Çünkü cari hesaplarla açık 22,9 milyardır, ödeme dengesindeki açık da 4 milyar dolardır. Eğer petrol dışsatımı yapan ülkeler de gözönüne alınırsa, resmi istatistiklerde her zaman belirtilmeyen devletin kefil oldukları dışında tüm borçların 200 milyarı bir hayli aştığı görülür. Fidel Castro yoldaşın deyimiyle burada «yıldan yıla dört nala yükselen» ve «pratikte taşınması olanak dışı olan» bir ekonomik yük söz konusudur. ⁽⁵⁾

Dış borçların artması ekonomik bağımlılığın güçlenmesini ve bu bağımlılık biçimindeki niteliksel değişimleri yansıtmaktadır. Bu borçun ölçüleri ise bir yandan dünya finans imparatorluğunun yayılmasının çapları ve yeni özellikleri, öte yandan da Latin Amerika'nın deforme olmuş gelişmesinin gereksinimleri tarafından belirlenmektedir.

Son on yıl içinde kapitalist dünyadaki en büyük özel bankalar, daha önce eşine rastlanmamış ölçüde büyük işler yaptılar, ve bunlara haklı olarak *transnasyonal (uluslarüstü) bankalar* adı verilmeye başlandı. ABD ile diğer emperyalist devletlerden önde gelen özel bankaları denetleyen güçlü finans grupları, bu bankalardan transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların yaygınlaşmasını desteklemek için geniş ölçüde yararlanmaktadırlar.

Bizim bölgemizde transnasyonal bankaların şube ve kollarından oluşan geniş bir ağ meydana gelmiştir. 70'li yılların ortalarına kadar sadece ABD

⁽¹⁾ Dünya Bankası'nın tarifine göre, devletin dış borçları devlet ile özel sektörün başka ülkelere, devlet garantisi altında, bir yıldan fazla bir süre için aldıkları borçtur.

⁽²⁾ Finanzas y desarrollo, Eylül 1980, s. 25.

⁽³⁾ Petrol ve petrol mamulleri dış satımı yapan ülkeler listesinde Venezuela, Ekvador, Trinidad ve Tobago, Bolivya aynı zamanda 70'li yılların sonundan başlayarak Meksika ve Peru'da yer almaktadır.

⁽⁴⁾ Notas Jobre la economia y el desarrollo d America Latina, Ocak 1981, Sayı 333, s. 5.

⁽⁵⁾ F. Castro'nun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 34. oturumunda bağımlısızlar hareketi adına yaptığı konuşmadan «Granma» 13 Ekim 1979.

bankaları buralarda sınır dışı şubelerinden % 56'nı meydana getirmişler ve aktiflerinin % 20'sini bu işe ayırmışlardır. (6)

Asya ve Afrika'da olduğu gibi Latin Amerika'da da, 1973 yılında petrol fiyatlarının artması üzerine, transnasyonal bankaların etkinliği önemli ölçüde artmıştır. Petrol dış alımı yapan bağımlı ülkelerin ödünç para alma gereksinimleri de bu sıralarda artmıştır. Bu isteğe ise, transnasyonal (uluslarüstü) bankalar yanıt vermiş ve borç miktarının artması sonucunda bunlar çok büyük kârların hemen hemen yarısını ele geçirmektedirler. Latin Amerika'ya büyük finans kaynaklarının yönelmesi apaçıktır ki, kâr haddinin yüksek olmasından ileri gelmektedir.

Transnasyonal bankaların yayılması özellikle Euro doların serbest pazarına yöneliktir. (7) 1975-1978 döneminde Latin Amerika ülkeleri Euro-kredilerin % 26,5'ini almışlardır. 1970 yılında bütün gelişme halindeki ülkelerin petrol dışsatımının toplamı dünya çapındaki dış satımın % 6,3'ünü geçmediğine göre, Latin Amerika ülkeleri son derece yüksek krediler elde etmişlerdir.

Günümüzde kredi kaynaklarının bileşimi büyük değişikliğe uğramıştır. Daha önce borç paraların büyük bir kısmı devlet, ya da uluslararası banka kurumları tarafından sağlandığı halde, şimdi bunların yerini transnasyonal (uluslarüstü) bankalar almıştır. 1966-1970 döneminde özel krediler dış finansmanın üçte birini oluştururken 1979'da bu oran % 75'i bulmuştur.

Şili'de transnasyonal bankaların kredileri 1978 yılında dış borçların yarısını aşmış ve daha sonra oran gitgide yükselmiştir. Bu kredilerin büyük bir kısmı, sayısı az olan bankalarca (bu da transnasyonal bankaların yayılmasının bir niteliğidir) sağlanmıştır. Aynı yılın sonlarına doğru Şili'nin borçlarının yaklaşık dörtte birini, başta New York'taki finans devleri olmak üzere, 14 bankaya olan borçlar oluşturuyordu. (8)

Borç yoluyla sağlanan sermaye transnasyonal bankaların Latin Amerika'daki büyük burjuvaziyle bağlarını güçlendiren bir kanaldır. Bazı yerli bankalar ve şirketler, finans kaynaklarının bir kısmının sağlanmasında aracılık yapmaktadırlar. Nitekim, Şili'deki birçok finans-endüstri gruplarının aktifleri, bu temele dayanarak yükselmektedir. Bunlar iç ve dış pazar faizlerinin normları arasındaki farklarından önemli kârlar sağlamaktadırlar. Böylelikle de emperyalist çevrelerin ulusal sermaye üzerindeki etkilerinin güçlenmesine olanak sağlayan ilişkiler meydana gelmektedir. Bu çevrelerin egemenliği, bağımlılığı koşullandırsa da, aynı zamanda ülkedeki borç alıcılara, yerli büyük burjuvaziye belirli olanaklar sağlamaktadır.

(6) Xabier Gorostiaga. Los Centros financieros Internacionales en los paises jubdesarrollados. Meksika, 1978, s. 37.

(7) ABD sınırları dışında bulunan banka hesaplarındaki dolara verilen ad. Bu dolarlar, Euro-Döviz adı verilen paraların büyük kısmını oluşturmaktadır. Euro-dolar, ait olduğu ülkenin dışında yatırılan paraların konvertibl döviz kaynağıdır. Euro-dövizle açılan kredilere Euro-dredi adı verilmektedir.

(8) Coleccion Estudios de Cieplan, Temmuz 1979, s. 123.

Bunun yanısıra, transnasyonal (uluslarüstü) bankaların yerli sermayeye sadece ikinci devreceden roller vererek, doğrudan doğruya kendi şubeleriyle etkinlikte buldukları ülkeler de vardır.

Günümüzde kredi açma ve borç para verme, Latin Amerika ülkelerine sermaye ihracının en başta gelen biçimleridir. Dolaysız yatırımlar, yabancı ülkelere gelen mali gelirlerin % 10'undan biraz daha fazlasını oluşturmaktadır. ⁽⁹⁾ Şurasını belirtmek gerekir ki, transnasyonal bankaların şubeleri, yerli birikimden yararlanamadıkları zamanlarda kendi gereksinimlerini yabancı kaynaklardan sağlanan borçlarla karşılamakta ve böylelikle ülkelerimizin borçlanmalarını artırmaktadırlar.

Bu durumda mali kaynakların değişimindeki asalak nitelik güçlenmekte, «kupon kesme» usulü gitgide daha büyük ölçüler almaktadır. Bu, Lenin'in deyimiyle «emperyalizmin ve emperyalist asalaklığın ta kendisidir» ⁽¹⁰⁾.

Transnasyonal bankaların taarruzu, emperyalizmin Latin Amerika'daki genel stratejisine sıkı sıkıya bağlıdır. Buna özellikle 1973 yılında ABD'ndeki mali sermayenin koruyuculuğu altında kurulan Üçlü Komisyon'un eylemleri tanıklık etmektedir. Bu, çağdaş kapitalizmin üç merkezi olan ABD, Batı Avrupa ve Japonya'nın çıkarlarını temsil etmektedir. ⁽¹¹⁾ Adı geçen komisyon, Şili gibi ülkelere karşı politikasında, neo-klasik teorinin kurallarından yararlanarak, üretimin ve uluslararası kapitalist emek bölüşümünün uğradığı büyük değişiklikleri gözönünde bulundurmaktadır.

Komisyon emperyalist merkezlerin «gelişmekte olan ülkelere hammadde kaynağı ve pazar olarak yararlanma gereksinimini duydukları ... ve bu ülkeleri yürürlükteki dünya politik ve ekonomik düzeninin sürdürülmesinde yapıcı partnör saydıkları» ⁽¹²⁾ görüşünden hareket etmektedir. Bu nedenle de «gelişmekte olan ülkelerdeki fiyatlar ve hammaddeler üzerindeki denetimini yeniden sağlamaya» olanak verecek önlemler alınmasından yanadır. Komisyon devletlerimizi «ekonomilerini, endüstrileşmiş ülkelerin çıkarlarına uygun olarak uluslararası endüstriyel üretimin yeniden bölüştürülmesini sağlamak için, dış alımın liberalleştirilmesi ve yabancı sermaye yatırımının kolaylaştırılması yoluyla ayarlamaları gerektiği» ⁽¹³⁾ ne inandırmaya çalışmaktadır.

Böyle bir politikanın anlamı şudur: Bağımlı ülkeler belirli dış satım mallarını üretmede (her şeyden önce hammaddeler ve basit bir işlem sonunda üretilen mallar) uzmanlaşmalıdırlar. Ve bu mallar Üçlü Komisyon üyesi devlet-

⁽⁹⁾ Revista De La Cepal, Nisan 1980, s. 53-54.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 398.

⁽¹¹⁾ Daha ayrıntılı bilgi için bak: John Pittman, ABD emperyalizminin stratejisinde yeni bir varyant-«üç merkez», Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 5, 1978.

⁽¹²⁾ R. N. Gardner, S. Okita Y B. J. Udink. A Turning Point in North-South Economic Relations. The Trilateral Commission. New York, 1974, s. 19.

⁽¹³⁾ «Comercio Exterior» Sayı 11, 1979, s. 1211.

lerce aranan mallardır. Öte yandan bağımlı ülkeler dışalım sınırlamalarını kaldırmalıdır. Durum böyle olunca bunların iç pazarları uluslarüstü korporasyonların üçüncü ülkedeki başlıca işletmelerinin veya şubelerinin ürettikleri mallarla dolup taşacaktır. Durumu, emperyalist merkezlerin uygulamakta oldukları proteksiyonizm (koruma) politikası daha da kötüleştirmektedir. Birleşmiş Milletler Latin Amerika Ekonomi Komisyonu Yürütme Sekreteri E. Iglesias'ın belirttiğine göre, bu politika, Latin Amerika ülkelerindeki imalât endüstrisi mallarının adı geçen pazarlara ulaşmasını güçleştirmekte, bu ülkelerin «ekonomileri için karmaşık sorunlar»⁽¹⁴⁾ yaratmaktadır. 70'li yılların ortalarında bölgemizde ABD'ye ve Batı Avrupa'ya satılan endüstri malları artışıındaki hızın azalması raslantı değildir.

Bütün bunlar ticaret bilançosunda sürekli pasife (açığa) yönelik eğilim yaratmaktadır. Bu ise cari hesaplarda açığın artmasına yol açıyor ve bunun kapatılabilmesi için de gitgide daha fazla para aranmasını gerektirmektedir. Buradan da dış finansman gereksinimleri artmaktadır. Bu, günümüzdeki biçimleriyle, ulusal ekonominin ilerlemesine yardım etmemekte, şimdi dış finansman her şeyden önce transnasyonal korporasyonlar için elverişli koşullar yaratmaktadır. Emperyalist propagandacıların bü tür finans kaynakları «akımı»nı «bölgenin gelişmesine» önemli bir katkı gibi göstermelerinin gerçekle hiçbir ilgisi yoktur.

Latin Amerika'ya yapılan sermaye ihracatını yabancı emperyalizmin egemenliği ve iç toplumsal çelişkilerin tümü koşullandırmaktadır. Aynı zamanda bu, bir bağımlı ekonominin işleminde zorunlu öge halini almaktadır.

Latin Amerika ülkelerinde cari hesaplardaki pasif süregelen bir hal almıştır. Son yıllarda olumsuz saldo hızlı tempolarla artmış ve 1980 yılında eş görülmedik bir düzeye yükselerek 25 milyar doları bulmuştur. Bu rakam, 1975 göstergelerinden 11 milyar dolar daha fazladır. Son altı yıl içinde cari hesaplardaki açıkların toplamı 95 milyar doları aştı. Bu rakam ise ağır ekonomik durumu yalınlanmaz bir biçimde yansıtmaktadır. Önemli bir nokta da, geçen yıl cari hesaplardaki açığın, dış satımın dışalığa kıyasla bir buçuk milyar dolar tutarında fazlalaşmasına karşın artmış olmasıdır. Cari hesaplardaki olumsuz saldo ticari değiş-tokuşun geliştirilmesi için yapılan masraflardan ve özellikle kârların ve faizlerin ülke dışına çıkarılmasının verdiği zararlardan ileri gelmektedir.

Görüldüğü gibi, açık vermekten, belirli ölçüde elverişli konjonktür koşullarında da kaçınma olanağı yoktur. Latin Amerika'nın cari hesaplarda açık vermekten yakın bir gelecekte de kurtulamıyacağını söyleyebiliriz. Şimdiye kadarki ekonomi politikası güdüldükçe yabancı finansman gereksinimleri de artacaktır.

Transnasyonal (uluslarüstü) bankalardan ve emperyalizmin diğer finans kaynaklarından sağlanan paralar, bölgede yürürlükte bulunan ekonomik stratejinin dış borçların durmaksızın artmasına yol açan doğrultusunun temeli

(14) «El Mercurio», 23 Aralık 1978.

haline gelmiştir. Borçlar bağımlılığı artırmakta, bu ise emperyalizme, ülkelerimizde «borçların yükselişi» politikasını yürüten dış tekellerle işbirliği yapan rejimler, Pinochet gibi diktatörler üzerindeki baskısını artırmaya olanak sağlamaktadır.

Bu politikanın sonucu nedir? Bunun yanıtını sermaye girişi çıkış bilançosunda sermaye çıkışının incelenmesi vermektedir. 1975-1980 döneminde sermaye kaybı 5,8 milyar dolardan 17,9 milyar dolara yükseldi. Bu dönem içinde Latin Amerika toplam olarak 60 milyar dolardan fazla kayba uğradı. Bu rakam bölgedeki yabancı yatırımların toplam hacmini aşmaktadır.

Sermaye kaybını belirleyen rakamlar, hiç kuşkusuz, Latin Amerika ekonomisine «akan kaynakları» kat kat aşmaktadır. Çünkü, ABD'li ekonomistler bile, transnasyonal korporasyonların Latin Amerika'da elde ettikleri kâr hadlerinin resmi belgelerde gösterilen yıllık %15 oranını üç kat aştığını gizlemektedirler.⁽¹⁵⁾ Sermaye kaybı ile «akan kaynaklar» arasındaki dengesizlik durmadan artmaktadır, çünkü transnasyonal bankalar yeni borçları başlıca kredi açanların devletler ve uluslararası bankalar olduğu döneme kıyasla daha ağır koşullarla vermektedirler. Böylelikle de ülkelerimizin yabancı sermaye tarafından sömürülmesi artmaktadır.

Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ülkelerinden sermaye çıkışının nedeni, emperyalist egemenliktir. Meydana gelen durum sermaye biriktirme ve üretime yatırma olanağını geniş ölçüde kısıtlamaktadır. Dolayısıyla ekonominin reel gelişmesini sağlamak için bu engelin ortadan kaldırılması gereklidir.

Yeni üretim birimlerinin yaratılmasına, borç alınan paralardan gitgide daha az bir kısmı ayrılmaktadır. Öyle bir kapalı daire meydana gelmiştir ki, bu ABD senatosu için hazırlanan bir raporda bile gizlenmemiştir. Bu belgede şunlar belirtilmektedir: «Hükümetlere verilen borçların çoğu üretim için yatırımlara ayrılacağı yerde, tüketimin belirli bir düzeyde tutulması yolunda harcanmaktadır. Bu durumda borç para alan ülkelerden bir çoğunun borç alınan parayı ödeyebilecekleri kuşku altına düşmektedir. Bunların faizlerini bile ödeyebilmeleri güç olacaktır». ⁽¹⁶⁾ Gerçekten de borç alınan paralar gitgide daha geniş ölçüde yabancı borçların ödenmesi ve cari hesaplardaki açıkların karşılanması için harcanmaktadır. Bu ise, dış borçların tekrar tekrar artmasına yol açmaktadır. Bu alanda Şili örneği dikkate değer bir nitelik taşımaktadır. Merkez Bankasının hesaplarına göre, 1981 yılında cari hesaplardaki açığın kapatılması ve borçların ödenebilmesi için 4 milyar dolara gereksinim vardır. Bu, 1981 yılı için tasarlanan dışsattım hacminin dörtte üçüne eşit değerdedir.

Bölgedeki birçok ülkeler borçlarını ödeyebilmek için dışsattımdan elde ettik-

⁽¹⁵⁾ Bkz, «Latin Amerika» dergisi Sayı 1, 1977, s. 25.

⁽¹⁶⁾ International Debt the Banks, and U.S. Foreign Policy. A Staff Report Prepared for the Use Of The Subcommittee in Foreign Economic Policy of the Committee on Foreign Relations, United States Senate, Foreword by Senator Frank Church. Washington, 1977, S. 5.

leri paranın büyük bir kısmını harcamak zorundadırlar. Birleşmiş Milletler Latin Amerika Ekonomi Komisyonu şu sonuca varmıştır: «Bölgenin birçok ülkelerinde dış borçlara ayrılan paralar dışsatımla ve hizmetlerle elde edilen dövizin % 40'ından fazlasını yutmaktadır. (17) Böyle bir temele dayanan ekonominin zayıf olması doğaldır.

Berkeley Üniversitesi (ABD) uzmanlarının hesaplarına göre, 1986 yılında, 1967-1974 döneminin eğilimleri değişmediği takdirde «bölgede yabancı yatırımlara faiz, amortisman ve kâr olarak ödenecek borçlar tüm dışsatımdan elde edilen kârın % 78'ini oluşturacak ve dış borçlar tutarı tüm Latin Amerika'nın brüt üretiminin % 61'ine eşit olacaktır.» (18) Şunu belirtmeliyiz ki, 1960 yılında yabancı borçlar toplamı, bölgenin (Venezuela'nın dışında) tüm brüt üretiminin % 6,3'ünü, 1975 yılında ise, % 13,1'ini oluşturmaktaydı. Bu iki rakamın kıyaslanması durumun ağırlığını, ekonomi politikasının hızla ve kökten değiştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ödeme dengesinde cari işlemlerdeki açıklar ve borçlar yabancı sermayenin «temiz» gelirleriyle, özellikle transnasyonal (uluslararası) bankalar aracılığıyla kapatılmaktadır. 1980 yılında bu gelirler 22,5 milyar dolar (1979'da 26,1; 1978'de 22,9 milyarı) olmuştur. Burada yıllık ortalamanın 13,7 milyar olduğu 3 yıl önceki duruma kıyasla bir sıçrama göze çarpmaktadır. Bu sermaye akımının ödeme dengesindeki aktif'ten ileri geldiğini belirtiyorlar. Birçok Latin Amerika ülkelerindeki resmi propaganda bunu büyük bir başarı sayarak döviz rezervlerinin «artışı» diye göstermekte ve bunların transnasyonal bankalardan alınan ek borçlara karşı garanti oluşturduklarını ileri sürmektedir. Oysa bu paralar genellikle Euro-döviz pazarına dönerek yeniden aynı transnasyonal bankaların eline geçmekte ve bu işlemde Latin Amerika ülkelerine en düşük faiz düşmektedir. Ve bankaların manevraları bu çerçevede içinde sürüp gitmektedir.

Geçen yılın verilerine göre, en büyük sermaye akını Brezilya, Meksika, Arjantin ve Şili'de görülmüş, bunlara, bölgeye verilen paraların % 90'ı düşmüştür. En büyük açıklar da bu ülkelerin cari hesaplarında görülmektedir ve anlaşılacağı üzere yabancı para akını olmadan bunların ekonomisi işleyecek durumda değildir. Daha az açığı olan diğer devletlerin birçoğunda da bu açıklar ekonomi bakımından aynı olumsuz rolü oynamaktadır.

Bu durumda ortaya şöyle bir soru çıkıyor: Borçlarını ödemedeki büyük güçlüklerle karşı karşıya kalan birçok ülkelerin borç alma sınırı nedir?

Bir yandan, emperyalizmin strateji uzmanları baskı aracı olarak parasal yaptırımlara baş vurabilirler ve vurmaktadırlar. Buna Şili'de Halk Birliği hükümeti yıllarında, Peru'da ise ülkeyi V. Alvarado'nun ilerici hükümeti yönettiği saralarda tanık olduk. Hoşa gitmeyen rejimlerin sarsılmasında parasal baskıya baş vurma geleneksel yöntemlerden biri olmuştur.

(17) Notas sobre la economia y de sarello de America Latina, Ocak 1980, Sayı 309/310, s. 6.

(18) Coleccion Estudios d Cieplan, Temmuz 1979, S. 107-108.

Öte yandan, kredi hareketi alanına çekilen kaynakların genel hacmi o kadar büyük ölçüler almıştır ki, borçların geri çevrilmesinden vazgeçme transnasional bankalar sistemini tehlikeye sokabilir. ABD’de bu sorun üzerinde ciddi olarak durulmaktadır. Amerikan Senatosuna verilen raporda, bir sıra devletin borçlarını ödemekten vazgeçmeleri halinde «domino etkisi»nin ortaya çıkması olanağı üzerinde durulmaktadır. ⁽¹⁹⁾ Belgede «en büyük borç altında kalan Brezilya veya Meksika gibi gelişme halindeki iki ülkede ortaya çıkacak ciddi bir parasal bunalımın Amerika Birleşik Devletleri bakımından, Latin Amerika’daki çıkarlarına yansımaları dolayısıyla, ağır sonuçlar vereceği» ⁽²⁰⁾ vurgulanmaktadır. Burada şunu belirtmeliyiz ki, 1980 yılına doğru Brezilya’nın dış devlet borçları 58 milyar doları aşmış, Meksika’nın borçları ise, yaklaşık 34 milyar doları bulmuştur.

Emperyalist finans merkezlerinde bu gerçek gözönüne alınarak, bundan böyle de kredi açmanın kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmaktadır. AET Komisyonu bu konuda şu görüşü ileri sürmektedir: «Günümüzde dünya ekonomisinin dengeli olması, petrolü bulunmayan gelişme halindeki ülkelere 1974’e kadarki döneme kıyasla görülmemiş ölçülerde özel sektörden krediler açılmasının sürdürülmesine bağlıdır, ve bu akımın durdurulması halinde sözkonusu denge bozulacaktır.» ⁽²¹⁾

Elbette ki, kapitalizmin merkezleri borç olarak yatırılan sermayenin Asya-Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin bağımlılığını artırdığını, bunun ise, emperyalistlere koşullarını dayatma ve daha büyük yararlar sağlama olanağını verdiğini gözden kaçırmıyorlar. Emperyalistler bu devletlerin borçlanmalarından, transnasyonal bankalara başvurma zorunluluğundan güçlü bir politik silah olarak yararlanmaktadırlar. Bu alanda Uluslararası Para Fonu’na önemli bir rol düşmektedir. ABD Senatosuna verilen raporun bir yerinde şunlar belirtilmiştir: «Özel bankalar yeni borç vermeyi, Uluslararası Para Fonu’nun koşullarının yerine getirilmesine bağlayarak, müşterileri olan hükümetlerden ancak adı geçen bankanın ekonomik reformlar paketini benimsedikten sonra kendilerinden yeni krediler isteyebileceklerini bildireceklerdir.» ⁽²²⁾

Uluslararası Para Fonu’nun koşulları, genel olarak emekçilerin reel ücretleri ile sosyal gereksinimler için harcamaların kısıtlanmasına, devlet memurlarından bir kısmının işine son verilmesine, ulusal paranın devalüasyonuna vb. yöneliktir. Bu politikanın ne kadar zararlı olduğunu, gerek Latin Amerika ülkeleri, gerekse diğer bağımlı devletler birçok kez deneyimleriyle öğrenmişlerdir. Örneğin Peru’da M. Bermudez hükümeti döneminde Uluslararası Para Fonu’nun «önerileri»nin gerçekleştirilmesi, geriye dönüş ve dolayısıyla 1968 yılında başlatılan ilerici değişikliklerin ortadan kaldırılmasına yol açmıştır. Uluslar-

⁽¹⁹⁾ International Debt, s. 5.

⁽²⁰⁾ Agy, s. 7.

⁽²¹⁾ «Granma», 13 Ekim 1979.

⁽²²⁾ International Debt ..., s. 6.

arası Para Fonu'nun koşullarına uymak, Jamaika'daki M. Menley başkanlığın-
daki demokratik hükümetin yıkılmasında uğursuz bir rol oynamıştır. ⁽²⁸⁾

Dış borçlar, ekonomik bağımlılığın en keskin, en belirgin çizgisidir ve emperyalistler bundan, en gerici politik rejimleri destekliyerek, bu bağımlılığı sürdürmek ve güçlendirmek için yararlanmaktadırlar. Emperyalizmin merkezlerinden gelen borçlar sürüp gitmekte, fakat her geçen gün emekçilerin sırtına yeni yeni yükler yüklemektedir. Bu durumda emperyalizmin finans egemenliğinden kurtulmak ve dış kredileri ulusal çıkarların hizmetine koşacak bağımsız bir ekonomi politikası gütmek Latin Amerika halklarının gitgide daha büyük güç kazanan istekleri haline gelmektedir.

⁽²⁸⁾ Daha ayrıntılı bilgi için bak: Rıyert Lewis, Gerilemeye hazır, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 6, 1981 (Not. Red.).

Devrimi savunurken

Politik reportaj

Aleksandır Suhostat

Yazışleri Kurulu yardımcısı

Nikaragua ... Dün dünyada adaletsizliğin ve aşırı gericiliğin simgesiydi, bugün ise ilerici Latin Amerika'nın gururudur. Bu ülkede gerçekleştirilen devrim Latin Amerika'da özgürlük uğrunda savaşım yürütenlerin azmini bilemiştir. Bu devrim, günümüzdeki uluslararası koşullarda, ABD emperyalizminin çoktandır babasının çiftliği ve en yakın cephe gerisi saydığı Latin Amerika'da da devrimin başarıyla sonuçlanabileceğini ortaya koymuştur.

Sandinist devrim, ulusal kurtuluş sürecinin birçok evrensel yasallığını doğrularken emperyalizmin ve oligarşinin ezgisinden kurtulmanın yeni yollarının aranması (ve bulunması!) gerektiğini bir kez daha anımsattı. Şimdi du devrim, esneklik ve uzakgörüşlülük isteyen birçok sorunlara yanıt verme durumundadır. Lenin'in «Devrim, ancak, kendini savunmayı başarabildiği zaman bir işe yarar»⁽¹⁾ sözleri herkesçe bilinmektedir. Bu görüş, Nikaragua'da şöyle yaşama geçirilebilir: Birincisi, devrimin ekonomik açıdan savunulması, yani yıkılan ekonomi düzene sokulmalı, bu amaçla Somoza diktatörlüğünün yıkılmasına katılan güçler (yurtsever burjuvazi dahil) seferber edilmelidir; ikincisi, devrimin politik açıdan savunulması, yani toplumsal değişimler sürecinin garanti altına alınması, yeni erkin sağlanması ve emekçi halkın öncü gücünün biçimlenmesi için gereken politik güvenceler sağlanmalıdır; üçüncüsü, devrimin askersel açıdan savunulması, yani iç ve dış gericiliğin silahlı kışkırtmalarına karşı savunulmasıdır.

Tarih, birçok halkların karşısına benzer ödevler çıkarmıştır. Bunların şimdi Nikaragua için güncel olduklarını dikkatli bir gözlemci uzaktan da izleyebilir. Ama ulusal özellikler içinde geneli görmek, ülkenin somut koşullarında ödevlerin nasıl yerine getirildiğini anlamak için, gerçekte dolaysız ilişki kurmak gereklidir.

EKONOMİ CEPHESİ

Başkent Managua'nın merkezinde Hükümet Konağı karşısında bir grup yapı işçisi yüksek sesle tartışıyor, hoşnutsuzluklarını dile getiriyordu. Acaba ne olmuştu? İşçiler birbirinin sözünü keserek sıralamaya başlıyorlar. Aldığımız ücret sadakadan farksız, birçok arkadaşlarımız işten atıldı, konut işine gelince, herhangi bir şey vadeden bile yok ...

Kentin her yerinde, 1972 yılında 10 bin insanın canına kıyan ve başkent

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 122.

büyük bir kısmını yerle bir eden depremin üstünkörü ortadan kaldırılmış yıkıntılarının izleri görülüyor. Yarıyariya ayakta kalmış katedralin camsız çerçevesiz pencere kovuklarında Augusto Cezar Sandino'nun büyük bez parçalarına çizilmiş resimleri görülüyor. Yüzyılımızın 20'li yıllarının sonunda ABD'li müdahalecilerin yerli uşaklarına karşı patlayan halk ayaklanmasının önderi olan bu ulusal kahramanın «Özgürlük Ya Da Ölüm!» sloganıyla karamız bayrağını, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (SUKC) savaşçıları teslim almış ve bu bayrak altında savaşarak iki yıl önce utkuya ulaşmışlardı.

Aynı akşam tanıdığım Sandinistlerden biri gündüzkü olayı şöyle yorumladı:

– Evet, yapı işçileri isteklerinde haklı, ama ne yapabiliriz? Hükümet bütün istekleri hemen karşılayacak durumda değildir ve bazı kimseler bunu anlamıyor. Onlar devrimin gerçekleşmesiyle hemen genlik, esenlik döneminin başlaması gerektiğini düşünüyorlar. Yapı işçilerinin önünde toplandıkları bina deprem sırasında yıkılanlardandır ve kısa bir sürede kullanılabilir duruma getirilebilir. Oysa Amerikan emperyalizminin isteği üzerine ülkeyi yaklaşık yarım yüzyıl boyunca yağma eden zorba Somoza tarafından yıkılan ülke ekonomisinin ayakları üstüne oturtulması o kadar kolay değil ...

Devrimci erk eski rejimin ağır mirasını teslim aldı. Burada sadece, sözcüğün tam anlamıyla, ekonomi sözkonusu değildir. Somoza diktatörlüğünün son yılı, halkımıza 50 bin ölü, 160 bin sakat, 40 bin öksüz çocuğa maloldu. Düşünün ki ülkenin tüm nüfusu olup olacağı 2 milyondur! Doğrudan doğruya ekonomik alandaki kayıplar ise, ölçüye sığmayacak kadar büyük. Yüzlerce işletme, ulaştırma aracı yerle bir edilmiş, birçok kentlerde koskoca semtler ortadan kaldırılmıştır. Bunun yanı sıra başlıca tarım ürünlerini sağlayan plântasyonların üçte biri işe yaramaz hale getirilmiştir. İşsizler ordusu hızla artmakta, beslenme koşulları akıl almayacak ölçülerde kötüleşmekteydi. En önemli verileri gözönünde bulundurursak, devrimin utkuya ulaştığı sıralarda ülke, yeniden 1962 dönemindeki düzeye dönmüş durumdaydı. Bugün devrimi ekonomik açıdan savunmada SUKC'ın baş ödevi, insanlara iş, yiyecek ve konut sağlamaktır. Bu alanda ilk önemli sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Nitekim, işletmelerle plântasyonların büyük bir kısmı ekonomi için kazanılmıştır. Ülkede küçük ve orta üreticileri birleştiren tarım kooperatifleri kurulmaktadır. Birbuçuk yıllık bir süre içinde 110 bini aşkın işyeri açılarak işsizlik yarı yarıya azaltılmıştır. Enflasyon tempoları ise dört kattan fazla azalmıştır.

Sandinistler bugünkü dönemde de «Üretim Ve Savunma» sloganını kıvaluz edinmişlerdir. Bu iki ögeli sloganın ilk kısmını gözönüne getirebilmek için biraz gerilere gitmek gerekecek.

Nikaragua'lı devrimciler nüfusun geniş çevrelerini en iyi biçimde hoşnut edebilecek bir toplumsal düzen arayışı içindedirler. Yani, Somoza zorbalığına karşı yürütülen savaşıma katılmış olanların tümünü hoşnut edecek bir düzen düşünüyorlar. Bu ise, sınıfsal ve politik güçlerin aynı türden olmamaları (ki bu nitelik zamanla daha da artmaktadır) nedeniyle son derece güç bir ödevdir.

Burada Georgi Dimitrov'un sözlerini anımsıyoruz. İspanya'daki iç savaşla ilgili bir demecinde şöyle demişti: «Bu savaş süreci içinde «kapitalist özel iyeliğin tümünü kaldırma» amacına yönelik olmayan, ama yine de «üretimin işçi sınıfının ve bağlaşıklarının katılması ve denetimi altında örgütlenmesi» formülüyle dile getirilen köklü değişiklikler yapacak yeni bir erk doğabilir»... Dimitrov biçimlenmekte olan bu erki, devrimin sosyalist aşamasına geçilmeden önceki geçici dönem saymaktaydı. (2)

Bugün Nikaragua'da buna benzer bir sürece tanık oluyoruz. Ülkede kapitalist iyeliğe zaman geçirilmeden elkonulması ve bunların kamulaştırılması sorunu ortaya atılmıyor. Devlet henüz üretimin yürütülmesini sağlayabilecek kadar ekonomik bakımdan güçlenmemiştir. Bugünkü koşullar içinde yerli burjuvaziyle emperyalist tekellere bağlı olmayan burjuva gruplarının olumlu ekonomik girişimlerinin devrimden yana kazanılması ekonominin kalkınmasına, yığınların maddesel durumlarının iyileşmesine yol açmaktadır. Bu nedenle yeni yönetim bir yandan kapitalistlerin araçlarından ve deneyimlerinden üretim güçlerinin gelişmesi için elden geldiği kadar yararlanmaya çalışırken, öte yandan özel sermayenin sömürü eğilimlerini en geniş ölçüde kısıtlamakta, işçilerin haklarını savunmakta ve genişletmektedir.

Nikaragua'daki küçük ve orta üreticilerin sayısı bir hayli kabarıktır. Hükümet, bunların çalışmalarını teşvik etmekle küçük endüstrinin yararlı işlevinin uzun zaman sürdürüleceğini gözönünde bulundurmaktadır. İyi çalışan küçük işletmeler, büyük sermaye yatırımını zorunlu kılan endüstri kollarının gelişmesindeki güçlüklerin karşılanmasına yardım etmekte, günlük yaşamda çok önemli yeri olan malları üretmekte ve hepsinden önemlisi işsizliğin azalmasına yardımcıda bulunmaktadır.

Sandinistler ülkenin egemenliğine, bağımsız ekonomik gelişmesine zarar vermemek koşuluyla yabancı sermayeye de olanak vermekten yanadırlar. Yabancı yatırımların düzenlenmesi için normlar kabul edilmiştir. Bunlar belirli oranda kâr sağlama olanağı vermektedir.

Ne var ki, devrimci güçler ancak ekonomide kilit noktalarını ele aldıkları, gerçek ekonomik güce sahip oldukları zaman kendilerine özgü «oyun kurallarını» saptayabilir ve bunlara uyulmasını güvence altına alabilirler. Nikaragua'da böyle bir temel vardır.

Somoza ile etrafındaki cellâtların iyeliğine elkonulmakla ülke çapındaki genel üretimin yaklaşık % 40'ını sağlayan büyük bir devlet sektörü meydana getirilmiştir. Ülkenin dış ticareti, bankaları, sigorta şirketleri, doğal kaynakları devletin denetimi altındadır. Nikaragua'yı ziyaretimden önce bu ülkenin içişleri bakanı Tomas Borge ile görüşmüştüm. SUKC'nin bugün hayatta kalan tek kurucu üyesi olan (3) Borge, ekonomik alanda burjuvaziyle barış içinde yanyana

(2) «SBKP Tarihi Sorunları», Sayı 3, 1969, sayfa 13.

(3) Geri kalan tüm kurucular ve bu arada SUKC'in herkesçe kabul edilen lideri Carlos Fonseca Amador ölmüştür. Bugün yeni Nikaragua'da varolan biricik nişana onun adı verilmiştir.

yaşamının olanaklı olup olmadığı sorusunu şöyle yanıtladı: «Söz konusu olan, sadece politik bakımdan barış içinde yanyana değil, özel, karma ve kamu iyeliğini bir araya getirecek ekonomidir. Devrimin pekişmesine, halk yığınlarının bilinçlerinin gelişmesine koşut olarak biz kamu iyeliğini genişletmeye çalışacağız, fakat burjuvazinin devrimci değişimleri kabul eden kısmıyla ilişkimizin gerginleşmesine meydan vermeyeceğiz.»

Nikaragua'daki küçük ve orta iyelik sahipleri üç sektörlü ekonomi sistemini benimsediği gibi bunu burjuvazi de kabul etmektedir. Nikaragua'da toplumsal ilişkiler bu temel üzerinde kurulmakta, ekonomik yaşam buna dayanılarak örgütlenmektedir. Bu üç iyelik biçimine dayanan devlet uluslararası ekonomik ilişkiler de kurmaktadır.

Hiç kuşku yok ki, devrimin bu cephede savunulması sadece iyelik ilişkilerinin saptanması ve iyeliklerin bir elden başka ele geçmesi ile sınırlandırılmaz. Bunun yanısıra emekçilerde yönetme alışkanlıklarının yaratılması, yönetim ve ekonomi kadroları yetiştirilmesi lâzımdır. Bu gereksinimi yöneticilerin yanısıra daha birçok insan anlıyor.

Orta Amerika'nın en büyük özel şeker işletmesi olan «San Antonio» fabrikasındaki «Ronaldo Altamirano» sendikasının yöneticilerinden Alberto Alvarez ve Rafael Santana ile görüşürken şöyle dedi:

– Demek, işçilerin ne düşündüklerini öğrenmek istiyorsun. Öyleyse gidelim.

Cip, şeker kamışı plântasyonu boyunca yükselen iki metrelik duvarın yanından ilerliyor. Tipik bir şeker kamışı plantasyonu. Adı «Adela Nueva». Bir aralık yarı çürük tahtalardan ve palmye yapraklarından yapılmış bir takım kulübelere varıyoruz. Bunların her birinde sekiz on kişi kalıyor. Kulübelerde ne elektrik var, ne de su. Çamaşır yıkamak için fabrika avlusundaki hendeklerden yararlanılmıyormuş.

İşçilerden biriyle ve sonra diğerleriyle konuşuyoruz ... Kolektif yanıt şu: Burjuvaziyle işbirliğinin tüm olanaklarından yararlanılmalı, işletme yöneticiliği alanında deneyim birikimi yapılmalı, halâ iyelik sahiplerinin peşinden yürüyen emekçiler onların etkilerinden kurtarılmalıdır ...

Bu iş ise, hiç te kolay değil. «San Antonio» işletmesi sahipleri, bundan kısa bir süre önce, çeşitli vaatlerde bulunarak ve tehdide başvurarak, beşyüz işçinin sendikadan çıkmasını sağlayabilmişler. İşletme sahipleri işçilerin daha geniş haklar elde etmelerini ve üretim sorunlarının görüşülmesine katılmalarını istemiyorlar. Ne var ki, «tabanın» baskısı altında kalan işletme sahipleri yeni gidişe alışmak zorundadırlar. Bunun ilk kanıtları ortadadır: Son zamanlarda daha adil kollektif sözleşmeler imzalanmıştır. Kulübede konuştuklarımızdan biri olan Nicolas Umana şöyle diyor:

– Burada ne koşullar altında yaşadığımızı gördün. Ne var ki, her şeyin bir gece içinde değiştirilemeyeceğini de biliyoruz. Biz sabırlı insanlarız. Eğer işletme sahipleri devrime saygı göstermeyi öğrenmez, bize karşı tutumlarını değiştirmezlerse, o zaman: Yeter! diyeceğiz ve tüm işçi denetimini uygulayacağız.

Bize bunu başaramayacağımızı söylüyorlar. Kendilerine, ne yapılması gerektiğini öğreneceğimizi, ve bunu bazı kimselerin düşündüğünden daha çabuk başaracağımızı söylüyoruz ...

Devrimci yığınların düşünce ve duyguları bunlar. Bütün bunları gözönünde bulunduran SUKC, elbette ki duygusallığı kılavuz edinmemekte, geleceği politik açıdan gözönüne almaktadır. Örgütün liderleri, devrim sürecinde aceleciliğin bilinçli olarak karşısındadırlar.

Sandinist sloganlar, devrimin çıkarlarının korunması için üretimin arttırılması ve aynı zamanda güçlüklerin olduğu gibi kabul edilmesi, gereksinimlerin bilinçli olarak kısıtlanması çağrılarını içermektedir. Ne var ki, gereksinimlerin kısıtlanması sadece işçilerin «kemer sıkmalarını» istemek gibi ikiyüzlü bir vaaz karakterini taşımamaktadır. Ülkenin hemen yarın bir cennete döneceğini kimse vaatetmiyor. Devrim pembe hayaller kurma gereğini duymuyor. O, halka en önemli olan şeyi verdi, onu onuruna kavuşturdu. Bu, seferber edici gücü büyük olan bir etkidir.

V. İ. Lenin ekonomi alanında «gelişigüzel davranmanın» ne kadar tehlikeli olduğunu defalarca belirtmiş, ekonominin üretimde devamlı başarıya gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Bu açıdan burjuvaziyle yapılan işbirliği, bu sınıf savaşımını dışlamadığı, tam tersine onu karmaşık bir hale getirdiği, onu ekonomik alana çektiği halde, yine de yapıcı sonuç verebilir. Lenin bir zamanlar Rusya emekçilerini burjuvaziyle yarışmaya çağırırken: «Bu ciddi bir sınavdır ... Biz, ya özel sermayeyle giriştiğimiz bu yarışmayı kazanacağız, ya da tam başarı-sızlığa uğrayacağız» (4) demişti.

Nikaragua'nın koşullarında ekonominin kalkınması özel sektör için de önem taşımaktadır. Ülkede pratik olarak iç savaşın yıkıcı sonuçlarından, Somoza çetesinin açgözlülüğü ve ekonomiye karşı barbarca tutumu yüzünden toplumun fakirleşmiş olmasından zarar görmeyen sasyal katman yoktur. Burjuvazinin ülkede kalan kısmı şunu görüyor: Kendi ekonomik durumlarının düzene girmesinin biricik yolu, iş hayatına etkin olarak katılmaktır. Öte yandan burjuvazi şunu da anlıyor: Halk egemenliğinin küçük ve orta kapitalistlerle işbirliği politikası uzun süreli bir programa dayanmaktadır.

Hiç kuşku yok ki, böyle bir işbirliğinin süresi ve biçimleri sorunu son derece somuttur. Eninde sonunda perspektif nedir? Nikaragua'lı devrimcilere göre yeğlenecek olan çatışma değil, özel işletmelerin kamu ekonomik sistemiyle organik olarak bütünleşmeleridir. Bu iki sektörün birbirine yaklaşması ve kaynaşması, tüm halkın malı olan sektörün durmadan güçlenmesi, devletin tüm ekonomik etkinliklerinin yetkinleşmesi ve özel sermayenin işlevlerinin denetim altında bulundurulması yoluyla gerçekleştirilebilir. İşte devrimin ekonomik cephede korunmasının en önemli koşulu budur.

Elbette ki, bu ödevlerin çözümüne katılan güçler arasında karşılıklı yardım-

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 83.

laşmanın sağlanması zamana bağlıdır. Birçok sorunlar SUKC'nin diğer politik gruplarla ilişkilerini nasıl biçimlendireceğine, Sandinistlerin aşağıda belirtilecek olan sürece egemen olup olmayacaklarına bağlıdır.

DEVİRİMİN POLİTİK AÇIDAN SAĞLAMLAŞTIRILMASI

Başkent Managua'da ve diğer kentlerde asılı sayısız pankartlar göze çarpıyor. Sandinistlerinki şöyle: «Dün Sandino, bugün Sandino, her zaman Sandino!» Onun karşısında Hristiyan-Sosyal Parti'nin pankartında şunlar yazılı: «Dün İsa, bugün İsa, her zaman İsa! ...» Demir bir levhada dile getirilen başka bir görüş de şu: «Nikaragua'nın biricik umudu, Muhafazakâr Demokratik Parti'dir!» Burjuvazinin gerici çevrelerinin en etkin politik örgütü olan Nikaragua Demokratik Hareketi bu tür belgileri sık sık ortaya atıyor. Biraz ötede bir ses işitiliyor: «Nikaragua'ya tanrı, düzenli toplum ve adalet gereklidir».

Pankartlar arasındaki bu savaşım SUKC'nin garanti ettiği politik çoğulcu- luğa tanıklık ediyor. Ülkede görüşlerini ortaya koymaları yasaklananlar sadece Somoza yandaşlarıdır. Yeni yönetim, toplumsal eylemleri yasaların çerçevesi içine yerleştirmeye, politik bakımdan istikrar sağlamaya çalışıyor, çünkü bu, kökten değişiklikler için başta gelen koşuldur. Devrimin politik açıdan savunul- ması karşı-devrimcilerin eylemlerinin engellenmesi, sağcı burjuva partilerinin tarafsızlaştırılması, sağlam güçlerin devrimden yana kazanılması, solcu çevreler arasında birlik sağlanması ve hepsinden önemlisi, SUKC temelinde halkın tek politik öncüsünün kurulmasıdır. Devrimin bu cephede sağlanmasının karmasıklığının nedeni de Somoza'nın devrilmesine katılanların tutucu burju- vaziden, solcu harekete kadar çok çeşitli olmasıdır. Sağcı partiler beklenmedik bir biçimde gelişen olaylar nedeniyle bir şaşkınlık dönemi ⁽⁵⁾ geçirdilerse de, gerçek duruma ayak uydurmakta gecikmediler. Sandinistlerin utkusu üzerine bunlar halk hareketini parçalamak ve hükümetin saygınlığını sarsmak için eyleme geçtiler. Devrim düşmanları hükümetin kararlarını gerçeğe uymayan bir ışık altında göstermekte, bu kararların gerçekleştirilmesini engellemeye çalışmaktadırlar. Bu eylemde sık sık, gericiliğin denenmiş silâhlarından olan sosyal demagojiden yararlanılmakta ve bu, hâlâ az bilinçlenmiş kimseler ara- sında etkili olabilmektedir.

Nikaragua'daki gericiler, Şili'deki darbecilerin deneyimlerinden ders alarak küçük ve orta iyelik sahiplerinin çıkarlarını savunur gibi görünmekte, ve demok- rasinin temelini özel iyeliğin oluşturduğunu söyleyerek, genelde sömürünün temellerini savunmaktadırlar. Bu güçler burjuvaziyi, «ekonomide totaliter- lik»le, «komünist rejim»i yerleştirmeye çalışmaktadırlar. İzlenen bu taktikle öç alma amacı güdülmekte, bu yapılmadığı takdirde ise ülkede

(5) Sağcı güçler son ana kadar, ikide birde burjuvaziyi de ezgi altında tutan Somoza ile çetesi dışında eski sistemin korunabileceği umudunu beslemiş- lerdir.

gelişmekte olan sürecin burjuva reformizmi raylarına oturtulması düşünülmektedir.

Sağcılar provokasyonlardan olduğu kadar, sabotajlardan da geri kalmıyorlar. Emekçilerin sık sık bazı bakanlıkların memurlarından yakındıklarına tanık oldum. Diyorlar ki: Bir iş için gidiyorsun, memur görmezlikten geliyor, başka yan işlerle uğraşıyor ... Doktora başvuruyorsun reçete yazıyor, kentin her yanına koşuyorsun, hiçbir eczanede ilâcı bulamıyorsun. Tekrar doktora gidiyorsun ve kendisinden şu yanıtı alıyorsun: İşte sizin devriminiz, eskiden her şey bulunurdu.

Hükümet Konseyi Koordinatörü Moises Hassan televizyonun «Halk İle Yüzyüze» programında yaptığı bir konuşmada şunları belirtmiştir: «Devrim, birçok Somoza yandaşına, yolsuzluklar bataklığına batmış bazı kimselere karşı yüce gönüllülük gösterdi, kendilerini dürüst emekle affettirmeleri için olanaklar tanıdı. Ama, görülüyor ki, bazı kimseler bizim bu tutumumuzu bir zayıflık olarak kabul ediyor ve bu durumdan karşı-devrimci amaçları için yararlanmaya kalkışıyorlar. Onlar, herhangi bir şeye canı sıkılan, örneğin, şu veya bu yetkilinin kendisine karşı kaba davranmasından alınan bir kimsenin, demek ki devrim buymuş, diye düşüneceğini hesaplamaktadırlar. Son zamanlarda başta Nikaragua Demokratik Hareketi, Muhafazakâr Demokratik Parti ve Hristiyan-Sosyal Parti olmak üzere burjuvazinin gerici grupları etkinliklerini gitgide daha sıkı bir biçimde uyumlaştırmaktadırlar. Buna, ülkenin başlıca sorunlarıyla ilgili olarak ortak bildiriler yayınlamaları, ülkenin en yüksek organı olan devlet konseyini boykot etmeleri tanıklık etmektedir. Büyük paralara sahip olan ve dışardan gelen yardımlara güvenen bu çevreler, yığınsal iletişim araçlarından yararlanarak Nikaragua halkına, toplumun uçurumun kenarına geldiği kanısını aşılama, SUKC'ne karşı güvensizlik uyandırmaya, onun ulusal birlik uğrundaki politikasına çamur atmaya çalışıyorlar.

Sandinistlerin burjuva partilerine karşı politik tutumları açıktır. Bir yandan bu partilerdeki kundakçıları cezasız bırakmamak, öte yandan da bu partilerin eylemlerini legale yöneltmek, bunların gerçekçi temsilcileriyle diyalog kurmak istemektedir. Bu politika meyvelerini vermeye başlamıştır. Bu yılın Nisan ayında kamuoyunun baskısı sonucunda sağcılar, SUKC ile görüşmeye yanaşmak ve bugünkü koşullar içinde dışarıdan bir silâhlı müdahalenin önlenmesi için savaşım yürütülmesi gerektiğini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu tutumlarının bir manevra olup olmadığını zaman gösterecektir.

Sözkonusu partilerden Muhafazakâr Demokratik Parti'nin Yürütme Kurulu üyelerinden R. Cordova Rivas hükümetin yönetim konseyine de üyedir. O, tutumunu şöyle açıklamıştır: «Eğer gerçek bir politik güç olmak istiyorsak, ülkede ve genel olarak Orta Amerika'da görülen değişimlerin karşısında gözlerimizi kapamamalıyız. Bizim SUKC ile anlaşmazlığa düşerek yalıtılmaktan çekinmemiz ulusal birliğin güçlenmesine yardım etmemiz gereklidir.»

Bugün böyle düşünenler sadece ayrı ayrı şahıslar değildir. Nikaragua'da

burjuvazi arasında devrimci sürecin dönüşsüz niteliğini anlayan ve benimseyen gruplar bulunuyor. Nitekim bağımsız Liberal Parti ve Halkçı Hristiyan-Sosyal Parti bunlardandır. Bu partiler, bundan bir yıl önce SUKC yönetimi altında kurulan Devrim Yurtsever Cephesi'ne (DYC) ilk girenler arasında yer almışlardır. Üstelik ülkede kökten değişimler gereksiniminden söz edenler sadece bu partiler değildir. Onların bu tutumu küçük burjuvazinin ideolojik anlayışındaki değişiklikleri açıkça ortaya koymakta, bu ise, devrimin politik açıdan savunulmasında ek bir öğeyi oluşturmaktadır.

Yurtsever Cephe'nin safalarında birkaç solcu örgüt de yer almıştır. Cephenin kuruluş bildirgesinde baş ödevin, devrimi savunmak, pekiştirmek ve geliştirmek olduğu ilân ediliyor. Kuruluş belgesini imzalayan bütün partiler SUKC'nin devrim sürecindeki öncü rolünü kabul ediyorlar.

Sandinistlerin kendileri de, devrimin politik açıdan sağlamlaşmasının askerel-politik hareketlerini partiye dönüştürmelerine sıkı sıkıya bağlı olduğunu anlamaktadırlar. Şimdilik SUKC'nin belirli bir yapısı yoktur ve organları arasında örgütlü hareket birliği kurulamamıştır. Oysa, bütünleşmeyi, ⁽⁶⁾ ancak ideolojik bakımdan bir bütün oluşturduklarını düşünen ve savaşımın perspektif ve amaçlarını uyanıklıkla değerlendirenler gerçekleştirebilir. Böyle bir süreçte politik ve ideolojik plâtformun açıkça ortaya konması büyük bir önem taşımaktadır. Bu sorunlar SUKC'nin en bilinçli üyelerini ve yöneticilerini uzun zamandan beri düşündürmektedir.

Tomas Borge, şunu belirtiyor: «Cephe'miz zorbalığa karşı girilen savaşım sıralarında gerilla ve başkaldırma savaşımında zengin deneyimler edindi. Utkudan sonra herşeyden önce devlet kuruculuğu işlerine sarıldık. Bugün ise, emekçilerin, bilimsel temele dayanacak, toplumda oynayacağı yönetici rolü kavrayacak yüksek bir morale ve açık politik stratejiye sahip olacak politik örgütlerinin temelini atma gereksinimi bütün ciddiyetiyle ortaya çıkmaktadır. En önemlisi, partinin sağlam olarak kurulmasıdır. Hiç kuşku yok ki bu çok karmaşık bir ödevdir, çünkü hepimiz politik bakımdan iyi yetişmiş durumda değiliz ve örgüt işlerindeki deneyimlerimiz yetersizdir.»

Bu plânların pratikte gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak SUKC yöneticilerinden Komendate Markos Somarriba şunları söyledi: SUKC'nin parti haline dönüştürülmesiyle ilgili ilk adımlar atılmış bulunuyor. Bir yıl önce cephe yöneticilerinden ve militanlarından 67 kişiyi, demokratik temele dayanarak birleştiren Sandinist Assamble dediğimiz danışma organı meydana getirildi. Assamble'nin kurulacak olan partinin program ve tüzüğünü hazırlaması gerekiyor. Yaptığı toplantılarda dış politika, ekonomi, devrimin savunulması, yığınlar arasında örgütsel çalışmalar, kadroların yetiştirilmesi sorunları inceleniyor. Ayrıca, SUKC'nin ulusal yönetimine bağlı bir Politik Komisyon da kurulmuş, parti yapısı biçimlenmeye başlamıştır. Ülkenin 16 ilinde de Cephe'nin yönetici komiteleri etkinlik yürütmektedir. Başkent Managua'da toplanan

(6) Bütünleşme görüşünü öne süren SUKC'dir.

solcu partiler temsilcileri tüm devrimci güçlerin sıkı bir örgütsel birlik meydana getirmeleri gereksinimini az veya çok kabul ediyorlar. Böyle olsa da, kendilerine bazen, Nikaragua Sosyalist Partisi'nin (bu parti geçen yılın sonunda SUKC'ne girmiştir) eski lideri Alvaro Ramirez'in dediği gibi, kişisel ihtirasları ve «Sandinistlerin ideolojik ve politik yeteneklerini küçümsemeleri» engel olmaktadır. Bir zamanlar Nikaragua Birleşik Sosyalist Partisi'nin ve parti gençlik örgütünün üyesi olan solcular arasında çıkan anlaşmazlıkları geçmişin bazı olayları keskinleştirmektedir. O dönemde çeşitli konularda yer alanların «bir zamanki kişisel gerçeklerinin» üzerine çıkarak biraz daha uzağa bakmaları kolay bir şey değil. Oysa yaşam, ve her şeyden önce iç ve dış gericiğin etkinliklerini artırması, devrimin tek öncüsünün biçimlenmesini dayatmaktadır.

Sandinistler diğer solcu güçleri güvenilir yol arkadaşı sayıyorlar. Ülkede olayların gelişmesi ve devrimin politik açıdan savunulması gereksinimi özellikle devrimcileri yeni ödevlerle karşı karşıya getiriyor, en küçük çapta da olsa, ileri adımlar atmaya zorlamaktadır. Pratik, politik programlarda düzeltmeler gerektirmektedir. İnsanlar ve örgütler sosyalist değişimler sürecine girdikten sonra onun nesnel yasalarına uymaktadırlar. Devrimin ilerlemesi sırasında geri kalanlar ve kenara atılanlar, partiler ve gruplar değil, tarihin mantığına karşı gelme denemelerini yapan parti üyeleri veya yöneticileridir. Sandinistler gerçeğin ilk adımdan sonuncusuna kadar kendilerinden yana olduğu kanısını beslemiyorlar. Onlar her anın kendilerinden istediğini öğrenmeye hazırırlar ve devrimin kendilerini yetiştirdiğine inanıyorlar. Onların yanısıra birlikte savaşım verdikleri bağlaşıkları da öğreniyorlar. Gerçeği bulma uğrundaki içtenlikli arzu bölünmeye değil, birliğin sağlanmasına yol açacaktır.

Nikaragua'daki «politik çoğulculuk» koşulları içinde öncü bir parti yaratılması yığınları kazanmak için savaşım yürütülmesini, devrimin sosyal temelini genişletilmesini gerektirmektedir. Bu alanda da ileri adımlar atılmıştır. Managua gibi, çoğu kez şu veya bu kurumu bulmanın kolay olmadığı bir kentte Sandinist Savunma Komiteleri (SSK) Ulusal Yönetimi'nin adresini derhal öğrenebilirsiniz. SSK Merkezini herkes bilmekte, bu tek katlı yapının kapıları gece gündüz açık bulunmaktadır. İnsanlar buraya sorunlarını çözüme bağlamak, yardım ve önerilerde bulunmak için gelmektedirler. Bunların çoğu gençlerdir. Örgütün genel sekreteri Bayan Patricia Roco da genç bir militandır.

Patricia Roco, örgütle ilgili olarak şunları anlatıyor: «Örgütümüz, SUKC ile birlikte zorba rejime karşı savaşıma katılmış partilerin girişimiyle, devrimin utkuya erişmesinden bir yıl önce kuruldu. O zaman Yurttaşları Koruma Komiteleri adı altında çalışıyor ve başta gelen ödevi yığınları diktatorlüğe karşı direnişe seferber etmektir. Bu komiteler, devrimci savaşımın sertleştiği yerlerde kuruluyor ve gerillalara tüfekçi, sağlıkçı, aşçı gibi meskek sahipleri gönderiyor, yurttaşlara bombardımanlardan ve top atışlarından korunmayı öğretiyordu. Aralarından birçokları da doğrudan doğruya çarpışmalara katılıyordu. Doğal

olarak devrimin utkuya ulaşmasından sonra komitelerin eylemlerinin niteliği değişti. Şimdi, SSK üyelerinin sayısı yarım milyon dolayındadır ve taban örgütleri 15 bin dolayındadır. Bu örgütler, yığınlara devrimin amaçlarını, ve ulusal ekonominin ödevlerini açıklamakta, hükümet direktifleri ile Sandinist Cephe'nin kararlarının yerine getirilmesini izlemektedirler. Bizim başlıca ödevimiz, devrimi savunmaktır ve bunun için canlarımızı vermeye hazırız.

SSK'nın uluslararası ilişkiler sekreteri olan Varonica Roliga şunları ekliyor:

Komiteler, devrimin öncü partisinin kurulması temellerini hazırlayan güçlerin yardımcısı haline gelmişlerdir. Bu yüzden düşmanların gözüne diken gibi batmaktadırlar. O kadar, ki, bazen militanlar arasında öldürülenler olmaktadır. Ama ne de olsa bizi kolay kolay korkutamazlar. (?) Eğer SSK üyeleriyle yakından tanışmak istiyorsanız başkent merkez kesiminde bulunan taban komiteleri assamblesine gidelim.

Dört yanı açık, tek katlı bir okulda, taban örgütlerinde sekreterlik yapan 30 kişi toplanmıştı. Çalışmalara başlamadan önce ulusal marş ile Sandinistlerin marşını söylediler. Sonra, komitelerin yeni koşullara uymalarıyla ilgili sorunların incelenmesine geçildi. Yurttaşlara SUKC'nin burjuvaziye karşı politikasının ne olduğunu, bazı devlet kurumlarında çalışmalarda görülen aksaklıkların nedenlerinin, devrimin bir öncü güce niçin gereksinim duyduğunu açıklamaları gerekiyordu. Tek sözle, toplantı yapıcı bir hava içinde geçti, her şey açıkça ortaya kondu ve geleceğe karşı duyulan sorumluluk dile getirildi.

Sandinistler, başta sendikaların çalışmaları olmak üzere diğer yığınsal örgütlerin eylemlerinde de birlik ve beraberlik sağlamaya önem veriyorlar. Günümüzde 220 bin üyesi olan bir sendikal merkez kurulmuş ve 7 büyük sendikal birliği biraraya getiren Sendikalar Koordinasyon Komitesi meydana getirilmiştir. Böylelikle devrimin politik açıdan savunulmasının yığınsal temeli de pekiştirilmiştir.

Sandinistlerin ekonomi ve politika alanlarındaki çabaları gericiliğe karşı silâhlı direnişin örgütlenmesiyle ilgili üçüncü sorunun başarıyla çözülmesi kolaylaştırmaktadır. Şili'nin geçirdiği trajik deneyim, silâhlı birlikler kurmanın devrimin ilerlemesini sağlamakta, onun yaratıcı plânlarının gerçekleştirilmesinde en önemli koşullardan biri olduğunu vurgulayan Marksist-Leninist tezi bir kez daha doğrulanmıştır, çünkü yeni düzen kendisini ancak böyle savunabilir.

(?) Ülkedeki gerici basın organları SSK'ya sık sık saldırmakta, hattâ provokasyonlara girişmektedir. Örneğin, 21 Aralık 1980'de «La Prensa» gazetesi, başkent bölgelerinden birinde nüfus sayımında kullanılacak formüllerin dağıtımıyla ilgili bir haber yayınladı. Bu haberde «formüllerin doldurulması yurttaşın SSK üyesi sayılması ve Sandinistlerin politikasını desteklemesi anlamını taşıyacağı» ileri sürülüyordu. Bu kaba kışkırtma, yurttaşları ancak güldürmeye yaradı. Ne var ki, bazı kimseler yalanın «iz bırakacağı» ve devrim davasını sarsacağı kanısıyla avunuyorlar.

SİLAHLI HALKIN OLUŞTURDUĞU GÜÇ

SUKC uzun süre devam eden gerilla savaşı sıralarında küçük, fakat etkili bir askersel aygıt kurmuş, bu da, kısa bir süre içinde yeni tip bir ordunun kurulmasını kolaylaştırmıştır.

Sandinist subaylar bu konuda şunları anlatıyorlar:

– Devrimin ilk günlerinde erlerimizi görmeliydiniz. O zamanın çeşit çeşit giysileri içinde, traş olmamış, saçları kesilmemiş gençleriyle şimdiki askerleri yanyana getirmek olanağı yoktur. Bugün büyük çoğunluğu derlitoplu ve düzenli olmanın ve disiplinin örneğidirler ...

Dıştan gelebilecek bir saldırı tehlikesi sürüp gittiğinden birkaç ay içinde, normal koşullarda yıllarca süren bir yolun aşılması gerekmiştir. Gece gündüz eğitim gören ve hemen hemen her gün komşu Honduras'a yerleşmiş olan Somoza yandaşlarıyla yapılan çatışmalar, halk ordusunu çelikleştirilmektedir. Acaba bu ordu saldırıyı püskürtecek güce sahip midir?

Komandant Dora Maria Tellez şöyle diyor:

– Ordu, yurdun savunmasını tek başına sağlayacak durumda değildir. Ama biz Orta Amerika'nın en büyük ordusuna sahip olmayı düşünmüyoruz. Ülkenin dış tehlikeden başka biçimde korunma olanağı da vardır ki, o da, tüm halkı devrimi savunmaya seferber etmektir.

Bu yılın Şubat ayında gönüllülük temelinde yığınsal bir örgüt olan Sandinist Halk Milisi (SHM) kuruldu. Şimdi ülkede en yaygın belgi şudur: «Her bilinçli yurttaş SHM üyesi olmalıdır!» Gönüllüler için yaş kaydı yoktur. Milis birliklerinden birinde 30'lu yıllarda Sandino ile omuz omuza çarpışmış olan Julian Canalis ile 13 yaşındaki oğlu Marcos'a rastladık. Her ikisi de iyi silâh kullanmasını biliyor. Niçin gönüllü yazıldıklarını sorduğumuzda baba şunları söyledi: «Hepsi de inanmış Sandinist olan 25 çocuğumdan geriye kalmak istemiyorum; askerlerimize yardım etmeliyiz ...» Marcos'un yanıtı bir yankı gibi oldu: «Devrime yardım etmek istiyorum ...» Bir büyük ailenin tüm üyelerinin devrimin savunulmasında yer almaları kuşkusuz bir istisnadır. Böyle olsa da kuşaklar arasındaki bu birlik, devrimin niteliklerinden biridir. Genç veya yaşlı birçok emekçi, silâh elde, devrimi düşmanlara karşı savunmaya hazırdır.

SUKC Ulusal Yönetim üyelerinden olan savunma bakanı Humberto Ortega bu konuda şunları söylüyor:

– Nikaragua'da ordu, halk milisi, güvenlik güçleri ve polis birleşmiş bir örgüt olarak eylem yürütmektedir. Bir yıldan biraz fazla bir süre içinde hepsinin ortak çabalarıyla 30'dan fazla karşı-devrimci grup ile eşkiya çetesi meydana çıkarıldı ve zararsız hale getirildi; birçok suikast ortaya çıkarıldı. Aralarında ödevlerini yerine getirirken canlarını verenlerin sayısı hiç te az değildir.

Savunma Bakanının güvenlik güçlerini hemen ordudan ve milisten sonra

sayması bir rastlantı değildir. Düşmanların arsız arasız provokasyonları karşısında güvenlik güçlerine düşen rol son derece büyüktür. Bu örgütün başında bulunan komutanın adı Lenin Cerna'dır.

Komendante Cerna, kendisiyle yaptığım konuşma sırasında şunları belirtti:

– Babam, Nikaragua'ya yerleşmiş Salvador'lu bir işçiydi. Ailemizde Lenin, daima saygıyla anılıyor, Ekim Devrimi tarihi çok iyi biliniyordu. Kardeşlerimden birinin adı Krupskaya'dır. Benim illegal çalışma adım ise Feliks idi ... Komendante Lenin Cerna gülerek: «Besbelli ki, bugünkü göreve atanmamda Feliks adı rol oynamıştır» dedikten sonra konuşmasını şöyle sürdürdü:

– Etkinliklerimiz tamamıyla yığınların yardımına bağlı. Biz ellerimizi kirletmeden çalışıyoruz ve olanak bulduğumuz zaman aleni davranıyoruz. Sandinistlerin mahkemeleri kapalı kapılar ardında çalışmıyor ve en önemli davalar radyo ve televizyonla yayınlanıyor. Sanıklara, yazgılarının sadece suçlarının ağırlığına değil, aynı zamanda devrime karşı düşmanca tutumlarını sürdürme ya da pişman olma durumundan birini seçmelerine bağlı olduğu açık-seçik anlatılmaktadır. Basın, adalet ve kamuoyu temsilcileri tutuklananları dört-beş gün içinde görebilmekte ve böylelikle kendilerine karşı şiddet kullanılmadığına tanık olabilmektedirler. Bu çokyanlı, karmaşık işin başlıca amacı halkın güvenlik kuvvetlerine karşı tutumunu değiştirmektir. Biz, dürüst insanların bizden korkmalarını değil, bize karşı saygı duymalarını istiyoruz. Bizden yalnız ve yalnız düşmanlar korkmalıdır!

Komendante Cerna konuşmasının sonunda şunları belirtti:

– Devrimin bu insancıl tutumu son derece nazik bir silâhtir. Bazen şu veya bu suçlunun serbest bırakılmasını doğru bulmadığımız olsa da, güvenlik kuvvetlerinin devrim yönetiminin emrinde bir politik araç olduğunu hiç bir zaman unutmuyoruz. Bundan bir süre önce Somoza'nın muhafız kutasında görev almış olanlardan 500'den fazlası affa uğradı. Bir kısmını hasta, bazılarını çok yaşlı oldukları, diğer bir kısmını da başka nedenler dolayısıyla serbest bıraktık. Aralarından çoğunun artık pek öyle tehlikeli olamayacakları meydana olsa da, kimilerinin devrime zararlı işlere karışmaları beklenebilir. Böyle olsa da biz bu rizikoyu göze alıyoruz, çünkü güvenliğin çıkarlarını arka planda bırakmakla politik açıdan kazançlı çıkıyoruz... Devrim öz alma peşinde olmadığını, yüksek düzeyde hümanizm anlayışını kılavuz edindiğini açık-seçik ortaya koyuyor, insana inandığı için yanlış adım atmış olanlara olduğu kadar, düşmanlarına da el uzatıyor.

Sandinist polis örgütü, güvenlik örgütü ile sıkı bir işbirliği halinde çalışmaktadır. Polis örgütü yöneticisi Rene Vivas Ludo⁽⁸⁾ Somoza rejimine karşı kazanılan utkudan sonra ne gibi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını şöyle anlattı:

(8) R. V. Ludo bugün İçişleri Bakan Yardımcısıdır.

– Sadece örgütün kurulması değil, güvenlik örgütü ile polis örgütünün görevlerini sınırlandırma işi son derece karmaşıktı. Birçok kez sıradan suçlularla karşı-devrimcileri birbirinden ayrı düşünmek güç oluyordu, çünkü insan öldürmekte, soygunlar yapmakta birbirinden farkları yoktu. Görevimizi, deneyimsiz oluşumuz da güçleştiriyordu. Polis örgütünde eski gerilla savaşçıları ve illegal çalışmış kimseler görev aldı. Bu nedenle başlangıçta acemilik gösterilmesi doğaldı. Ama kendi kendimizi yetiştirmekte gecikmedik ve işimizi yeniden örgütledik. Şimdi Sandinist polis örgütü suç işleyenlere, özellikle «yeni tür» suç işleyenlere karşı daha etkili bir savaşım yürütebiliriz.

«Yeni tür» deyimini kavrayamadığımı sezen R. N. Ludo şu açıklamayı yapmayı gerekli buldu:

– Somoza zamanında durum neydi! İster trafik suçu olsun, isterse cinayet işlensin yasalar göz göre göre çiğneniyordu. Yolsuzluk alıp yürümüştü. Birçok suçsuz insan, sırf rüşvet karşılığında serbest bırakılmak üzere hapse atılırken gardiyana, jandarma komutanına, ya da yargıca para yediren katiller serbestçe dolaşıyorlardı. Eskinin bazı kötülükleri öyle derin kökler salmıştır ki, bunlar kınanması akla bile gelmiyor. Örneğin kaçakçılık ülkemizde her zaman doğal bir şey sayılmıştır. Bu alanda savaşıma giriştiğimizde karşımızda sadece sabıkalıları değil, «ufak tefek şey için» cezalandırılmanın nedenini anlayamayan sıradan yurttaşları da bulduk. Bana göre diktatörlüğün halka yaptığı fenalıkların başında ulusun bir kısmının ahlakının sarsılmış olması gelmektedir. İşte «yeni tür» suçlar bu sarsıntının sonucudur ve biz buna karşı savaşıma tüm halkın katılmasından yanayız.

Nikaragua devrimi Küba halkının utkusundan sonra ABD emperyalizmine, onun Latin Amerika'daki ekonomik egemenliğine vurulan en ağır darbedir. Nikaragua halkı içtenlikle barış yanlısıdır, ABD dahil tüm ülkelerle normal bağlar kurulmasını istemektedir. İnsanın Washington tarafından SUKC'a karşı ileri sürülen suçlamaların ne kadar uydurma olduğunu anlaması için Nikaragua'yu bir kez bile görmesi yeterlidir. Nikaragua'nın Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'ndaki temsilcisi, J. Alanis, Washington'un bu tutumunun doğal olduğunu söyleyerek, şunları belirtmiştir: «Dünyanın neresinde olursa olsun bir ülkenin halkı kurtuluş savaşına girişti mi, ABD hemen «yabancı müdahale»den söz etmekte, «uluslararası terörizm» gürültüleri koparmaktadır.

ABD, Latin Amerika'ya «komünizm salgınının» sızmasının önlenmesi için çağrılarda bulunarak, Sandinist devriminin boğazını sıkıma hazırlıklarını yoğunlaştırmaktadır. Bu amaçla Honduras'ın dağlık bölgelerinde Nikaragua'ya saldırı için silâhlı birlikler eğitilmektedir. Bunların arasında Miami ve Guatemala'dan getirilmiş paralı askerler de bulunmaktadır. Karşı-devrimci çetecilerin arasında binlerce katil bulunmaktadır ve bunlar sadece Washington'un yeşil ışık yakmasını beklemektedirler.

Honduras gazetelerinden birinde adının J. Carlos olduğunu bildiren ve

kendisini «Nikaragua Kurtuluş Ordusu» yöneticisi diye tanıtan birinin Sandinistleri devirip ülkede «demokratik ve cumhuriyetçi düzenin utkusunu» sağlayacağını vadeden para karşılığı beslenmiş bir ilânını gördüm. Sözkonusu «ordu» son zamanlara kadar Nikaragua Devlet Konseyinde özel sektörün temsilcisi olarak bulunmuş olan J. Cardenal'ın yönetimindeki «Nikaragua Demokratik Birliği» örgütüyle sıkı bağlar kurmuştur. J. Cardinal Somozacılardan yana olduğunu açıkça ilân etmekte ve ülkede ayaklanma düzenleyeceklerine yardıma hazır olduğunu bildirmektedir ... Gericiler güçlerini bir araya getirmeye çalışırken Honduras radyosu «Sandinist vebaya» karşı tek cephe kurulması çağrılarında bulunmaktadır ...

Nikaragua'lılar bu tehditlere saflarını sıklaştırmak, uyanıklılığı artırmak, bütün halkın milis örgütüne gönüllü yazılmasını sağlamakla yanıt vermektedirler ve dünyadaki tüm ilerici, barışçı güçlerin yanbaşılarında olduğunu bildirmektedirler. Gericilik devrimi gafil avlayamayacaktır, çünkü bütün güçlülere karşı saflarını sıklaştırmakta, kendi kendini yetiştirmekte, kendini silah elde savunmaya hazırlanmaktadır.

Bugünkü Nikaragua'nın bir sorunlar yumağı olduğu söylenebilir. Gerçek başarıları olduğu gibi, zayıflıkları da meydandadır. İnsan bu ülkenin yaşamını tanıdıktan sonra başlıca şu sonuçlara varmaktadır:

Devrim kendini ekonomik açıdan savunabilmek için yeni düzeni pekiştirmeli, demokrasiyi geliştirmeli, yığınların toplumun yönetimine katılma olanaklarını genişletmeli ve tüm yurtsever güçlerin olumlu eylemlerinden yararlanmalıdır.

Devrim kendini politik açıdan savunabilmek için tek bir politik öncü yaratmalı ve sosyal değişimlerden yana olanların tümünü onun etrafında birleştirmelidir.

Devrim gericilere ve emperyalist saldırganlara karşı silâhli direnişi sağlamak için orduyu ve halk gönüllüleri örgütünü güçlendirmeli ve uluslararası dayanışmaya güvenmelidir.

Nikaragua'nın devrim yolunda dönüşsüz yürüyüşünün güvencesi budur.

Managua-Prag

Neo-faşizm – reel bir tehlikedir

Dergimizde yayınlanan faşizmin hortlaması tehlikesiyle (1) ilgili yazıları okurularımız ilgiyle izlediler.

Örneğin Arjantin’li okurlarımızdan A. Gomez şunları yazdı: «Kapitalist ülkelerdeki tutuculuğa ve gericiliğe yönelik genel politika ve emperyalist çevrelerin dünyayı yeniden «soğuk savaş»a, ekonomik bunalıma, işsizliğe, enflasyona ve pahalılığa itme denemeleri faşist tehlikenin tekrar ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aşırı sağcıların terörist eylemleri bunu doğrulamıyor mu?» ... Okurumuz bu konuyu bir kez daha ele almamızı ve aşırı sağcı örgütlerin eylemlerinin ayrıntıları üzerinde durmamızı istiyor. İspanya’dan J. P. Sanches, Kanada’dan J. Cotret ve daha bazı okurlarımız dergimize yazdıkları mektuplarda benzer istekte bulunuyorlar. Aralarından bir çoğu, artmakta olan faşizm tehlikesini, doğrudan doğruya ABD yönetiminin «sert politikasına», uluslararası alandaki gerici eylemlerine bağlıyorlar.

Aşağıdaki yazıyı bu mektuplara yanıt olarak yayınlıyoruz.

Yazıda neo-faşizmin hortlamasının nedenleri üzerinde değil, onun Batı Avrupa’da bugünkü somut belirtileri, ulusal ve uluslararası çaptaki çeşitli örgütsel biçimleri üzerinde durulmaktadır.

«KAHVERENGİ» ÖRÜMCEK

Okurlarımız, Hitler, Musolini, Franco, Salazar dönemlerinden söz edildiği zaman ister istemez şöyle bir soru sormaktan kendilerini alamazlar: Eski faşist ülkelerde faşizm halen yaşıyor mu? Bunun yanıtı kuşkusuz: Evet, yaşıyor, olacaktır.

FAC’ni ele alalım. Bu devletin içişleri bakanlığının verilerine göre (ki içişleri bakanlığının abartmalara başvurduğu söylenemez) bugün ülkede 19,800 kişiyi kapsayan 75 neo-faşist örgütün etkinlikte bulunması bile «kahverengi» örümceğin varlığını kanıtlamaya yeterlidir. Bunlardan başka 2 bin kadar «örgütsüz savaşçı» da vardır. Nazi idelerini yayan yayınevlerinin sayısı ise 34’tür. (2)

Federal Almanya Cumhuriyeti’ndeki demokratik güçlerin verilerine göre, bu ülkede toplam 300 neo-faşist ve militarist örgüt bulunmakta ve Batı Alman basınında işaret edildiği gibi bunların sayısı durmadan artmaktadır. Sadece geçen yıl yeniden iki neo-faşist parti kurulmuştur: Nasyonal Sosyalist Demokratik İşçi Partisi) (NSDİP) ve «Almanya Halkçı Sosyalist Hareketi»-«Emek Partisi».

Faşizmin diğer «eski yurtluklarına» gelince, İtalya’da 20’den fazla, İspanya’da

(1) «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 4, 5, 8, 12/1978.

(2) Bak: «Jugendpolitische Blätter», Nr. 4, 1980.

ise 100 dolayında sağcı radikal (neo-faşist) örgüt eylem yürütmektedir. Portekiz'de de, elbette Salazarcılığın devamçıları örgütlenmiş durumdadır.

Fakat bugün neo-faşizm sadece tarihlerinde faşist diktatörlük faciasının izleri bulunan ülkelerde etkinlik göstermiyor. Bugün «kahverengi» örümcek, sosyalist dünya dışında 60 kadar ülkede varlığını sürdürmekte, ama faşist doğrultuda en aktif biçimde gelişen parti ve guruplar Batı Avrupa'da bulunmaktadır.

Bunun en inandırıcı örneği, savaş sonrası yıllarda 200 (!) kadar neo-faşist örgüt ve grubun türediği Büyük Britanya'dır. Bunların içinde en büyükleri, 1967 yılında «Britanya Ulusal Partisi» ile «Emperyalizm Yandaşları Birliği»nin birleşmesi sonucunda ortaya çıkan «Britanya Hareketi» ve «Halk Cephesi»dir. Üye sayısı az ve pek tanınmayan bir örgüt olan, «Ulusal Cephe»ye bağlı bulunan ve «Nasyonal Sosyalizmin etkinliklerinin olumlu yanlarını» propaganda eden «League St. Georgi» de bunlar arasındadır. Bunların yanısıra İngiltere'de bir birleşmiş nasyonal sosyalist partisinin kurulması isteğini öne süren ve askersel bir biçimde örgütlenen «Kolonne-88» örgütü de vardır. «SS Wotan-18» adı altında bir araya gelmiş olan nazizme hevesli neo-faşistler ilerici kitaplar satan kitapevlerine patlayıcı maddeler postalamakla ün yapmışlardır. Bunlara benzer daha birçok örgüt sayılabilir.

Hiç kuşku yok ki, «eski» faşizmin politik ve ideolojik devamçıları olan günümüzün aşırı sağcılarının güçlerini ve olanaklarını gözlerimizde büyütmemek gerekir. Böyle olsa da, kapitalist ve sömürü dünyasındaki ekonomik ve sosyal bunalımın, uluslararası gerginliğin yumuşamasına, barış ve ilerleme davasına karşı koyan en gerici emperyalist çevrelerin saldırı politikasının yeni nazizmin başkıldırmasına katkıda bulunduğunu görmezlikten gelmek büyük bir yanlışlık olur.

AŞIRI SAĞCILAR BİRLEŞİYOR

Neo-faşist örgütlerin en çok dikkati çeken niteliklerinden biri, uluslararası çaptaki eylemlerini uyumlaştırmalarıdır. Örneğin, Batı Almanya'daki aşırı sağcılar yakın ülkelerde olduğu gibi, Okyanus aşırı devletlerdeki «savaş arkadaşları»na birçok bağlarla bağlıdırlar. FAC İçişleri Bakanı Baum, parlamentoda bu konuda sorulan bir soruyu yanıtladığı sırada «yeni nazi gurupların, özellikle Nasyonal Demokrat Parti'nin (NDP) ve buna bağlı gençlik örgütünün, başta Belçika, Brezilya, Danimarka, Fransa, Büyük Britanya, İsviçre, İspanya ve ABD olmak üzere çeşitli yabancı ülkelerdeki oydaşlarıyla ilişkilerde bulduklarını»⁽³⁾ açıklamak zorunda kalmıştır.

Yabancı ülkelerle bağlar, Batı Alman yetkililerinin izniyle resmen etkinlikte bulunan ve 300 bin üyeye sahip olan «SS Birliklerindeki Eski Askerlerin Karşılıklı Yardım Derneği» aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu örgüt FAC'de olduğu

(3) «Süddeutsche Zeitung», 14 Ekim 1978.

gibi (bu ülkede 120 il ve ilçe derneğine sahiptir), diğer birçok kapitalist ülkelerdeki örgütler ağına dayanmaktadır. Eski SS birlikleri üyelerinin elden geldiğince daha fazlasını kanadı altına alabilmek için bu derneğin «izleme servisi» adı verilen sınır dışı bir bürosu vardır ve bunun yöneticileri arasında azılı Hitlercilerin adlarına rastlamaktadır. Örneğin, İtalya'da bu yöneticilerden biri, geçmişte SS yöneticilerinden ve Hitler'in yaverlerinden biri olan R. Schulze Kossens'dir.

Uluslararası çaptaki neo-faşist örgütler arasında «Avrupa Düzeni», «Avrupa Ulusal Partisi», «Nasyonal Sosyalistler Dünya Birliği» ve 1950 yılında Roma'da gizli olarak kurulan «Kara Enternasyonal» yer almaktadır. Günümüzde nazi hareketinin ideolojik merkezi FAC'nin Coburg kentinde çıkan «Nation Europa» adlı aylık dergidir. Bunun başında Nasyonal Demokrat Parti yönetim üyelerinden P. Dehoust bulunmaktadır ve kendisi Güney Afrika'daki oydaşlarına sıkı bağlarla bağlıdır.

Batı Avrupa'daki aşırı sağcı güçlerin yöneticilerinden bazılarını yetiştiren merkezlerden biri de ABD'nin Lincoln kentinde bulunmaktadır. Buradan, neo-faşist G. Lauck'un Nasyonal Sosyalist Demokrat İşçi Partisi'nin sınır dışındaki örgütlerine çok sayıda propaganda materyalleri gönderilmektedir. «G. Lauck ,Alman başbuğları' da denetliyor. Amerikalı nazi FAC'de tek nasyonal sosyalist örgüt kurulması isteğini beslese de şimdilik daha sıkı bir birleşmenin intihar anlamına geleceğini belirtmektedir.»⁽⁵⁾

Neo-faşistler karşılıklı bağları sürdürmeye ve güçlendirmeye önem verirken, eylemlerini diğer sağcı partilerle uyumlaştırmaya çalışmaktadırlar. «Movimiento Sociale Italiano» («İtalyan Sosyal Hareketi (İSH)⁽⁶⁾», Fransa'daki «Parti des Forces Nouvelles» («Yeni Güçler Partisi»), İspanya'daki «Fuerza Nueva» («Yeni Güçler») grubu Federal Almanya'daki Hristiyan-Demokrat/Hristiyan-Sosyal Birliği ile sıkı ilişkiler kurmuşlardır. İSH'nin aracılığıyla «Avrupa Sağcıları», eski Alman imparatorluğu hanedanından, Avrupa Parlamentosu üyelerinden olan Otto von Habsburg tarafından kurulan aşırı tutucu, yarı-faşist «Pan Avrupa Birliği» ve İngiltere'deki neo-faşist «Ulusal Cephe» bir yana, Britanya Muhafazakâr Partisi'nin sağ kanadıyla da ilişkiler kurmuştur. «Ulusal Cephe»nin de çeşitli Avrupa ülkelerinde ve ABD'ndeki aşırı sağcı parti ve örgütlerle bağları vardır.

Neo-faşistler özellikle Avrupa Parlamentosu seçim hazırlıkları sırasında geniş eylemler yürüttüler. Aralarında Fransa, Belçika ve Hollanda da olmak üzere, Ortak Pazar ülkelerinden çoğunda bunlar başarısızlığa uğradılar.

⁽⁵⁾ «Stern», 27 Aralık 1979, S. 133.

⁽⁶⁾ İSH şefi Almirante, Roma'da 1978 Nisanında resmen kurulan bu birliği «çok daha geniş bir politik birliğin çekirdiği» olarak nitelemiştir. 1978 Kasımında «Avrupalı sağcılar» «genç sağcılar Hartası» yayınladılar. Bunda Marksizm ya da liberalizm gibi materyalist ideolojilerden, ... ateist komünizmden azat bir Avrupa kurulması, «sınıf savaşımı kanser urunun koparılıp atıldığı bir Avrupa kurulması çağrısı yer almaktadır.»

Ama «Avrupa Sağcıları»nın İtalya'daki fraksiyonu, yani İSH oyların yüzde 5,4'ünü elde ederek, sözkonusu parlamentoya dört temsilci gönderdi, böylelikle de örgütün uluslararası çapta yasal konumlar elde etmesini sağladı. Aşırı sağcılar şimdi bu statüden Batı Avrupa'daki neo-faşist örgüt ve grupları daha sıkı surette birleştirmek için yararlanma yollarını aramaktadırlar.

TERÖR VE PROVOKASYON YOLU

«Kahverengi» örümcek eylemlerini nasıl yürütüyor?

Günümüzün faşistlerince uygulanan yöntemleri 20'li ve 30'lu yıllardaki ağababaları da geniş ölçüde kullanıyorlardı. Bunların başında terör, provokasyon, yıldırma eylemleri yer almaktadır. Neo-faşistlerin elebaşlarına göre bunların uygulanmasıyla toplumda umutsuzluk ve acz yaratılmalı, geleneksel burjuva kurumlarının yarattığı düşkünlüğü körüklenmeli ve böylelikle askersel dikatorluk için zemin hazırlanmalıdır. Bu nedenle son yıllarda büyük kapitalist ülkelerin hemen hemen tümünde bombalı saldırılar, solcu örgütlerin merkezlerine baskınlar, demokratik görüşlü kimselere karşı saldırılar vb. gibi provokasyonlar nerdeyse günlük olaylar haline gelmiştir.

Terörizm Batı Avrupa'da en çok İtalya'da yaygınlaştı. Son yıllarda bu ülkedeki burjuva yığınsal iletişim araçlarının kasıtlı olarak sadece goşist illegal grupların eylemlerini açıklamaya önem verdikleri neo-faşistlerin terörist eylemleri ikinci plana bıraktıkları söylenebilir. Bu da kamuoyunu ve adalet görevlilerini belirli bir yönde etkilemektedir. «Paese Sera» gazetesi, yetkililerin faşist eylemler karşısında göz yummalarını büyük bir yanlışlık olarak nitelemiştir. Aynı şeyi İKP'nin senato grubu başkanı E. Perna da söz konusu ederek 4 Ağustos 1980 günkü olağanüstü oturumda, yetkililerin sağcı terörü önemsememe yanlışlığını sürdürdüklerini belirtmiştir. Yukarıda sözü edilen olağanüstü oturumda İtalya'daki neo-faşistlerin Bologna garında bombalarla işledikleri korkunç cinayet görüşülmüştü.

İtalya'da Musolini'nin yandaşları böyle tüyler ürpertici cinayetler işliyorlar, çünkü onlar ya genellikle cezalandırılmıyor, ya da cezalandırılmaları geciktiriliyor. Örneğin 1974 yılının «İtalicus» treninin havaya uçurulmasıyla ilgili dava, suçluları kısa bir sürede saptandığı halde, altı yıl (!) boyunca sürüp gitmiştir. Bu duruşmada Bologna garındaki bombalamanın «İtalicus» davasının karara bağlanmasından bir gün sonra gerçekleştirilmesi rastgele olmasa gerek.

Bununla ilgili olarak şunu da vurgulamak gerekiyor: İtalyan basını ülkedeki terörist eylemleri sansasyon olarak yansıtmaktadır; cinayetleri işleyenleri anlaşılmasız, ruhlarının derinliklerine inilmez kahramanlar gibi bir ışık altında göstererek ilginç kişiler haline getirmektedir. Bunun yanısıra teröristlerin eylemleri bazı tutucu politikacılar tarafından dolaysız olarak teşvik edilmektedir. Hristiyan-Demokrat Partisinin ileri gelenlerinden Donat Cattin'in,

memleketin «güçlü bir geriri havaya» (7) gereksinim duyduğunu söylemesi başkaca nasıl yorumlanabilir?

Neo-faşistler, yetkililerin kendilerine karşı çoğu kez akla sığmaz bir «hoş-görü» gösterdikleri Federal Almanya'da da eşkiyaca eylemlerde bulunmaktadır. Örnek olarak, sağcı teröristlerin yeni sayılabilecek kanlı saldırılarından birini alalım. Geçen yılın Eylül sonlarında «Hofmann Askersel-Sportif Grubu» adındaki neo-faşist örgüt Münih'te bombalı bir eylem gerçekleştirerek 12 kişinin ölümüne ve 215 kişinin yaralanmasına neden oldu. Suçlular tutuklandı ve Batı Alman Federal Mahkemesi Savcılığı harekete geçti. Ne var ki olaylar birdenbire inanılmayacak bir yön aldı: Polis «Askersel-Sportif Grup»un elebaşısı K. G. Hoffmann ile beş suç ortağını serbest bıraktı. Neden mi? Savcılığın bir temsilcisine göre «Hoffmann ile suç arkadaşlarının patlama ile ilişkileri olup olmadığını açıklayacak açık kanıtlar bulunmamıştı».

FAC İşçileri Bakanlığının 1980 yılıyla ilgili tam olmayan verilerine göre ülkede neo-faşistler tarafından işlenen suçların sayısı 1.500'den fazladır (1978'de 922 suç işlenmişti). Bunlardan 104'nünde «zora başvurma» vardır (1978'de 52). Son iki yıl içinde neo-faşistlerin, aynı verilere göre, 500 kadar ateşli silâhına elkonulmuştur.

Bütün bunlar «rekör» sayılamaz. Batı Alman meclisi «iç güvenlik» uzmanlarından Sosyal-Demokrat Parti üyesi H. Pensky 1978 Ağustos'unda verdiği bir demeçte şunları belirtmiştir: «FAC'ndeki neo-faşistler depolarında pek az kişinin aklından geçebilecek ölçüde silâh yığınağı yapmaktadır. Bunu yalanlanamayacak kanıtlar ortaya koymaktadır. Polis ile devlet güvenlik servisi sağcı radikallerin depolarında o kadar silâha elkoymuşlardır ki, bunlarla bir iç savaş yürütebilecek bir orduyu silâhlandırmak olanaklıdır... Bilindiği gibi yeni naziler zor kullanmaya hazırlanmaktadır ve bugün savurdıkları tehditler her dakika açık teröre dönüşebilir. Bomba üretkenler, bunları bir gün ateşleyebilecekleri düşüncesiyle yaşarlar.» (8)

Aşırı sağcıların anti-faşist anıtları yıkma, solcu örgütlerin merkezlerine saldırma vb. gibi terörist eylemlerine Fransa'da da tanık oluyoruz. «Henri Curiel» adlı kurumun verilerine göre 1979 yılı Haziran ayından, 1980 Eylülüne kadar neo-faşistler bu ülkede 159 terörist eylem örgütlemişlerdir. Fransız Sosyalist Partisi'nin parlamentodaki temsilcilerinden J. P. Chevenement bununla ilgili bir demecinde «aşırı sağcı» neo-nazi ve neo-faşist grupların eylemleri zamanla ülkedeki politik yaşamın günlük olaylarından biri haline gelmektedir» demiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki, bugünkü ABD yönetiminin, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkeleri «uluslararası terörizmde» parmakları olmakla suçlanması aşırılar cephesini son derece sevindirmiş ve sadece Avrupa'da değil, dünyanın her yerinde yeni yeni terörist eylemlerin gerçekleşmesine yol açmıştır.

(7) Bak: «L'Unita», 5 Mayıs 1980.

(8) «Sozialdemokratischer Pressedienst», 22 Ağustos 1979.

Durum böyle olunca, bugün faşizm tehlikesi olup olmadığı sorusuna verilecek tek yanıt: Evet'tir.

Batı Avrupa ülkelerindeki demokratik kamuoyu neo-faşistlerin eylemlerine kesinlikle karşı koymakta ve bu direnişin başında komünistler yer almaktadır. Avrupa'daki 29 komünist ve işçi partisinin 1976 yılındaki konferansında «Demokrasi ve Sosyal ilerleme için, karşılıklı güven ve dostça işbirliğine dayanan barışın ve uluslararası ilişkilerin korunması için faşizmin kökünü kazımak, onun açık ve kapalı biçimlerde belirmesini önlemek, faşist ve neo-faşist terörist örgüt ve grupların örgütlenmesine ve çalışmalarına karşı konulması gerektiği ...»⁽⁹⁾ önemle vurgulanmıştır.

Avrupa'daki komünist ve işçi partilerinin bu konumu bugün de yürürlüktedir ve komünistler neo-faşizm tehlikesine karşı savaşımın bütün anti-faşistlerle, barış ve demokrasiden yana olan tüm güçlerin yapacakları sıkı işbirliği ölçüsünde başarılı olacağı kanısını beslemektedirler.

Bu yazı Demokratik Almanya Cumhuriyeti Uluslararası Politika ve Ekonomi Enstitüsü bilim işçilerinden Siegfried Ullrich ile dergimizin Enformasyon Şubesi tarafından hazırlanmıştır.

⁽⁹⁾ «Avrupa'da Barış, Güvenlik, İşbirliği ve Sosyal İlerleme İçin». Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı Sonuçları. Moskova, 1976, s. 39. «Yeni Çağ», Sayı 8/1976, sayfa 664.

Pekin'in ele geçirmek istediği topraklar

Burjuva basın ve radyoları son zamanlarda Çin'in dış politikasında «olumlu değişiklikler» olduğundan ve Pekin'in barış sevgisinden söz ediyorlar. Bunlara göre, Mao'nun ölümünden sonra güya Çin «barış için tehlikeli bir politika gütmekten vazgeçmiş», sadece ulusal güvenliğine karşı yasal bir özen göstermekle yetinmektedir.

Bu gibi haber ve yorumlar, Mao'nun «savaş kaçınılmazdır» biçimindeki sloganını yumuşatmaya çalışın yüksek düzeydeki Çin politikacılarının demeçlerinden kaynaklanmaktadır. Pekin'deki yöneticiler, dünya kamuoyunun tutumunu gözönünde bulundurarak, manevra yapıyorlar. Onlar şimdi yeni bir dünya savaşının ertelenebileceği görüşünü sık sık ortaya atıyorlar. Böyle olsa da, Pekin'in güttüğü politikadaki bazı yeni belirtiler, ne yazık ki, Mao'nun devamcılarının eski hegemonyacıllı politikasından, komşu devletlerden toprak istemlerinde bulunmalardan ve dünya egemenliğine yönelik saldırı plânlarından vazgeçmediklerini ortaya koymaktadır.

Aşağıdaki notlar bu konuyu aydınlatma amacı gütmektedir.

Baştan tarihe kısaca bir göz atalım. Çin'de çok eski zamanlardan beri şöyle bir görüş vardır: En iyi devlet adamı, ülkesine en çok yabancı toprak ekleyendir. M. Ö. 214 yılında «tüm yeryüzünün» ilk imparatoru Tsın Şihuang bugünkü Vietnam'lıların dedelerinin devleti olan Au Lac'a saldırmıştır. Çin tarihi, yakın ve uzak komşulara karşı girişilen saldırı seferleriyle doludur.

13. yüzyılda Çin'in Moğol kökenli imparatoru Kubilay Japonya'yı, Vietnam ve Birmanya'yı ele geçirme denemelerinde bulunmuştur.

17. yüzyılda Mançurya kökenli Çin imparatorları ise, Güney ve Kuzey Moğolistan'ı ve Kore'yi, 18. yüzyılda Türkistan (Sintsiyan) ile Tibet'i istila etmişler, bu arada Birmanya, Vietnam, Laos, Komboç, Nepal ve bugünkü Hindistan'ın bir kısmını ele geçirmeye kalkışmışlar, Amur nehri boyundaki Rus yerleşim merkezlerini yağmalamışlardır.

Bu soyguncu politikayı haklı göstermek için özel bir ideoloji oluşturulmuştur. «Gökyüzü imparatoru»nun devleti, kendini evrenin merkezi (Orta Hanlık adı burdan gelmektedir) sayıyor ve tüm insanlığın kendisinin karşısında diz çökmesini istiyordu. Bu tutum 19. yüzyılın 40'lı yıllarında Avrupa devletlerinin sömürgecilik politikası ile çatışmaya kadar sürüp gitmiştir.

Ne var ki, Çin'in merkez olduğu görüşü hiçbir zaman gündemden düşmemiştir. Bunu, 1949 yılına kadar ülkede egemen olan Çin burjuvazisinin partisi Gomindang'ın sağ kanadı hortlatmaya çalışmıştır. Nitekim 1932 yılında Şanghai'da Hua Tsiyun imzası altında «Çin'in Sınırları» başlıklı bir kitap yayınlanmıştır. Çan Kayşek dönemine rastlayan bu kitapta, yayınlanan haritalardan birinde 1840 yılından önceki «eski sınırlar» tek noktalı işaretlerle, Çin'in, haritanın çizildiği sıraladaki sınırları ise çift noktalı işaretlerle belirtilmiş ve bunlara «kaybedilen topraklarımız» adı verilmiştir. İşte bu kaybedilen topraklar arasında Kore, Riuki adası ve o sıralarda Japonya'nın işgali altında bu-

lunan Tayvan, Annam (şimdiki Vietnam), Birmanya, Butan, Nepal, Hindistan topraklarından bir kısmı ve Sovyetler Birliği'nden geniş bölgeler (Kazakistan ve Orta Asya, Primorye, Amur kıyısı ve Sahalin) bulunuyordu. Moğolistan Halk Cumhuriyeti toprakları, en küçük bir açıklama yapılmadan, her ne kadar adı geçen kitabın çıktığı sıralarda Moğolistan emekçilerinin bağımsız devleti 12 yıllık bir tarihe sahip olsa da, Çin topraklarına katılmış durumdaydı.

«Gökyüzü imparatorları»nın ve Çan Kayşek'çilerin idelerini Mao Tse tung ile çevresindekiler de benimsemişlerdir.

1939 yılında Mao «Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi» başlıklı kitabında şöyle diyordu: «Emperyalist devletler Çin'i askersel bakımdan bozguna uğrattıktan sonra Çin devletine bağlı birçok topraklara ve Çin'in bir kısım öz toprağına el koymuşlardır. Japonya, Kore, Tayvan, Riukiu, Penhu adalarıyla Port Artur'u; İngiltere Birmanya, Butan, Nepal ve Honghong'u; Fransa Annam'ı; ve Portekiz gibi küçük bir ülke bizim Macao'muzu ele geçirdiler.» (1) Görüldüğü gibi, Mao'nun «listesi» Hua-Tsiyunu «Kaybedilmiş Topraklar» listesine hemen hemen tümüyle uygundur.

Mao, düşüncelerini yönetimi ele aldıktan sonra daha da açık olarak ortaya koymaya başlamıştır. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'in 1959 Eylülündeki bir toplantısında Mao Tse tung şöyle demiştir: «Biz, bütün dünyayı ele geçirmeliyiz. Amacımız dünyanın tümünde güçlü bir devlet kurmaktır. Bu yönde kararlı tutumu mutlaka benimsemeliyiz.» (2)

Görüldüğü gibi Çin yöneticileri ne eksik ne fazla dünyanın tümünü istiyorlar. Gerçi bu azami ödevdir, çünkü Çinli strateji uzmanları işe Asya ile başlamak istiyorlar. Mao, ÇKP MK Politik Bürosu'nun 1965 Ağustosundaki toplantısında şunları ileri sürdü: «Bütün araçlardan yararlanarak Güney-Doğu Asya'yı, bu arada Güney Vietnam, Tayland, Birmanya, Malaizya ve Singapur'u ele geçirmeliyiz. Bu bölgeler hammadde bakımından çok zengindir ve ele geçirilmesi hesaplı bir iştir ... Doğu Asya'yı ele geçirdikten sonra bu bölgedeki gücümüzü iyice sağlamlaştırabiliriz.» (3)

1953 yılında Pekin'de «Çağdaş Çin'in Kısa Tarihi» adlı bir ders kitabı yayımlandı. Bu kitapta «emperyalistlerin kopardıkları topraklar» bölümünde şunlar yer alıyordu: «Kazakistan ve Orta Asya topraklarının bir kısmı, Afganistan'ın bir kısmı, Nepal ve Butan, Hindistan topraklarının bir kısmı, Birmanya, Andaman adaları, Batı Malaziya, Tayland, Çin-Hindi ülkerleri, Tayvan ve Peskador adaları, Sulu adlı Filipin Takım adaları, Japonya'nın Riukiu adaları, Kore, Sovyet topraklarından Primorye, Amur kıyıları ve Sahalin. Moğolistan Halk Cumhuriyeti toprakları, bu kez de, herhangi bir açıklama yapılmadan Çin toprakları arasında gösteriliyordu. Ve her ne kadar «Jenmin Jibao» gazetesi,

(1) Mao Tse tung siyu ansi, Donglei Şudian, 1948.

(2) Mao Tse tung Sisian vansiu. Pekin, 1967.

(3) Bkz. «Son otuz yılda Vietnam-Çin İlişkileriyle İlgili Gerçekler» Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. Hanoy 1979, s. 12.

Vietnam'lı yoldaşların eleştirilerine yanıt verirken 1953'te çıkan ders kitabının bir özel yayınevi tarafından, hükümetin fikri alınmadan yayımlandığını ileri sürmüş olsa da, toprak iddiaları kitaptan çıkarılmamıştır. ⁽¹⁾ Bunun kanıtını ise rastgele bir özel yayınevi değil, «Jenmin Jibao» ortaya koymaktadır. Bu gazete 1966 yılının Kasım ayında yayınladığı bir yazıda: «Çin halkı bir zamanlar yurdumuzun parçaları olan kaydebilmiş toprakların geri alınması için savaşım yürütmeye tinsel bakımdan hazırdır» ⁽²⁾ diye yazmıştır.

Bu türden demeçlerden sonra Çin açık saldırılara geçerek, 50'li yılların ortalarında komşu ülkelere karşı silâhli kışkırtmalara koyuldu.

1956. Çin, Birmanya topraklarının dörtte birini oluşturan 170 bin kilometre kare toprağı zora başvurarak koparma denemesinde bulundu.

1959. Çin askersel birlikleri Hindistan silâhli güçlerinin Longjiu bölgesi ile Kongka bölgesinin batı kesimindeki birliklerine saldırdı. Saldırının amacı, 130 bin kilometre kare yabancı toprağı ele geçirmektir.

1962. Himalaya dağlarında, Hindistan sınırlarında askersel operasyonlar düzenlendi. Çin birlikleri birçok bölgelerde güneye doğru 80–100 kilometre ilerlediler.

1969. Mart ayında pusuya yatan Çin askerleri Usuri Irmağında bulunan Damanski adasındaki Sovyet sınır askerlerinden bir birliğe ateş açtılar. Daha sonra topçu ateşleriyle desteklenen Çin birlikleri Damanski'deki Sovyet birliklerine saldırdılar. Ağustos ayında ÇHC'nin bazı askersel birlikleri Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Semipalatinsk bölgesine girdiler. «Jenmin Jibao» gazetesinin daha sonra (1974'ün Temmuz ayında) belirttiğı gibi, ÇHC, okullarında 1969 yılından beri politik bilgi, tarih, coğrafya ve hattâ Çin dili ve aritmetik dersleri «Damanski adası olaylarıyla ilgili materyallere göre «hazırlanan özel ders programlarına uyularak verilmiştir. ⁽³⁾

1974. Çin askersel birlikleri, Vietnam'ın kendi topraklarının bölünmez parçası saydığı Parasel adalarını işgal etti.

1969–1978 yılları arasında ÇHC askersel birlikleri Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin sınırlarına 400 kez saldırıp, zamam zaman 15–20 kilometre içerlere sokuldu.

1975 yılının başı ve sonu, 1976 yılının Mart yayı, 1978 yılının Şubat-Mart ayları. Pekin yanlısı bazı guruplar Birmanya topraklarında hükümet silâhli birliklerine karşı savaşa girişti. Bu savaşlara Çin askerleri de katıldı.

1978. Nisan ayında Çin'e ait gemiler Japon adalarından Senkaku'nun karasularına sokuldular. 1979 baharında bu bölgedeki kışkırtmalar yineleni.

1979. Şubat ayında Çin, «ders vermek» amacıyla, Vietnam'a saldırdı. Saldırıya 600 bin Çin askeri ve subayı katıldı; yüzlerce tank ve zırhlı araç ve binlerce

⁽¹⁾ «Jenmin Jibao», 31 Ekim 1978.

⁽²⁾ Agy. 5 Kasım 1966.

⁽³⁾ «Jenmin Jibao», 24 Temmuz 1974.

top kullanıldı. Saldırganlar 4 kenti, 320 köyü yakıp yıktılar; 735 okulu, 428 hastahaneyi, binlerce konut ve resmi daireyi ateşe verdiler.

İki tabur Çin askeri Laos'un Luong Nam Tha eyaletine saldırdı. Laos-Çin sınırı yakınlarında yedi Çin tümeni yığınak yaptı.

1980. ÇHC sınırı yakınlarındaki Badahşan adlı Afgan eyaletine sistemli olarak eşkiya çeteleri sızdırıldı. Bunların arasında Çinli danışmanların yer aldığı ortaya çıktı.

Çin topçu birlikleri Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin sınır bölgesindeki altı eyaletini belirli sürelerle düzenli olarak top ateşine tutuyor. ÇHC askersel birlikleri Vietnam topraklarına saldırılar düzenliyor, Çin gemileri ve uçakları VSC'nin karasularını ve hava sınırlarını ihlâl ediyor.

1981. Çin'in Vietnam, Laos, Afganistan, Hindistan ve diğer devletlerin sınırlarındaki silahlı kışkırtmaları sürüyor. Pekin'deki yöneticiler Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne «ikinci dersi vereceklerini» ilân ediyorlar. Bu yılın Mayıs ayında Çin'in VSC'nin kuzey sınırlarındaki silahlı provokasyonları, Vietnam gazetelerinin belirttiklerine göre, son iki yıllık gerginliğin tepe noktasını oluşturuyordu.

Çin, Hindistan'a yeniden saldırmak amacıyla geniş ölçüde hazırlanmaktadır. Son zamanlarda Pekin, Tibet bölgesinde, Çin-Hindistan sınırındaki silahlı birliklerinin sayısını önemli ölçüde artırdı, memleket içinden çeşitli birlikleri bu bölgeye gönderdi. Özerk Tibet eyaletinde 40 tümen askerin yerleşmesine elverişli askersel kamplar hazırlandı. Bu kamplarda akar-yakıt, yiyecek ve silâh rezervleri meydana getirildi. Tibet ile Çin'in iç bölgelerini birbirine bağlayacak olan demiryolunun kurulması hızlandırılmış tempolarla sürdürülüyor. Son zamanlarda Çin'in askersel uçakları Hindistan toprakları üzerindeki uçuşlarını sıklaştırdı. Günümüzde Hindistan topraklarından 36 bin kilometre karelik bir kesim Çin işgali altındadır.

İşte Mao ile adamlarının güttükleri saldırı politikasının özeti bu. Burada görüldüğü gibi, «yüce dümenci»nin ölümünden sonra da eski plânda hiçbir şey değişmemiştir. Hegemonya hırsı, soygun ve yağma istekleri bugünkü yöneticiler için de geçerlidir. Buna, 1978 yılında Pekin'de lise son sınıfları için hazırlanan «Çin Tarihi» adlı ders kitabı da tanıklık ediyor. Bu kitapta yer alan bir haritada (Gomindang'çıların yaptıkları bile gölgede bırakılarak, «öz topraklarımız» adı altında sadece Baykal'a ve Balhaş'a kadar değil, Aral gölüne kadar uzanan Sovyet toprakları yer almıştır.

Çin yöneticileri öğrencilere büyük devlet hırsını ve salgıncılık idelerini aşılamakla gerçek tarihi öğrenmelerine engel oluyorlar. Pekin, yetişmekte olan kuşaklara Çin'e komşu devletlerden geniş toprak parçaları eklenmesi yoluyla «tarihsel bir haksızlığın» giderileceği fikrini aşılamaaktadır. Çin'e eklenmesi istenen bu topraklar on milyon kilometre kareyi bulmaktadır. Bunlar bugünkü Çin topraklarından hemen hemen bir milyon kilometre kare daha fazladır. Pekin, bu kara parçalarından başka Güney Çin Denizi sularının beşte dördün-

den fazlası üzerinde hak iddia etmekte, diğer kıyı devletlerinin karasularının ancak 12 mil olması gerektiğini ileri sürmektedir.

Pekin'in birçok politik konumunu toprak istemleri plânlarıyla aydınlatılabılıriz. Çin sınırların dokunulmazlığı ilkelerini tanımamakta inat etmekte ve uluslararası ilişkilerde zora başvurmaktan, ya da zora başvurmak tehdidinde bulunmaktan vazgeçmeye yanaşmamakta, böylelikle Asya halklarının dünyanın bu bölgesinde güvenliği ortak çabalarla sağlama isteklerini hiçe saymaktadır. Tsin-Şihuang'dan Mao'ya kadar, geçmişteki yöneticilerin soygunculuk geleneklerini sürdüren bugünkü Pekin yöneticileri bütün dünyanın önüne uluslararası eşkiyalığın ve salıncılığın temsilcileri olarak çıkmaktadırlar.

*Sein Maung
Birmanya*

Güney Afrika halkının kurtuluşu uğrunda

Güney Afrika komünistleri 30 Temmuz 1981 günü, komünist partilerinin kuruluşunun 60'ıncı yıldönümünü kutladılar. Afrika'nın en eski partisi olan ve 1921'de birkaç Marksist gurubun birleşmesi sonucunda meydana gelen parti, Güney Afrika'nın Komünist Partisi (GAKP) adını almıştı.

Her ne kadar kuruluşunun ilk adımlarında GAKP yöneticileri bazı yanlış anlayışlara (her şeyden önce beyaz işçilerin haklarını savunmak, «renkli» işçi sınıfının rolünü ve ulusal kurtuluş uğrundaki savaşımı küçümsemek) kapılmış olsa da, bunlar böyle bir partinin kurulmuş olması gibi bir olguya gölge düşürmez. Partinin ilk dönemlerinde yönetimde, aralarında uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin temsilcilerinden D. İ. Jones de bulunmak üzere, değerli militanlar yer almıştır.

Güney Afrika'lı komünistlerin arsız arasız ağır baskılar altında, özverili savaşım yürütmesi partinin saygınlığını arttırmış, 20'li yıllarda üye sayısı hızla artmıştır. 1927'de 200 üyesi varken, bunların sayısı 1928'de 1.700'ü buluyordu ve 1.600'ünü yerliler oluşturuyordu. Böylelikle Afrika'lı ilk komünistler kuşağı Güney Afrika'da meydana gelmiştir.

Komünist Partisinin önünde daha başlangıçta son derece karmaşık ve zaman zaman çelişkili bir ödev, yani acımasız bir ırkçı toplum koşulları içinde ulusal ve sınıfsal sorunları çözüme bağlama ödevi yer aldı. Ve bu Güney Afrika Cumhuriyeti'nin kapitalizmin tekeli gelişme aşamasına girmesinden sonra daha da çetin bir hal aldı. 1929-1934 döneminde aşırı solcu sekterlerin etkinliği sonucunda GAKP büsbütün dağılma eşiğine geldi. Parti yönetiminin, Komintern tarafından «Kara Cumhuriyet» belgisi ile ilgili alınan kararı yanlış değerlendirmesi sonucunda bazı sorunlar ortaya çıktı. Oysa, sözkonusu karar da, yerli halkın Güney Afrika toplumunun en çok baskı altında bulunan katmanları olarak oynayacakları role doğru bir değer biçilmiş, ulusal kurtuluş savaşımına ise, sosyalizme yol açacak bir aşama gözüyle bakılmıştır.

Ne var ki, partinin varlığı için çok ağır olan bu dönemde de komünistler işçi sınıfının davası uğrundaki savaşımın ön sıralarında yer aldılar, sendikalar kurdular, proletaryayı sermayenin saldırısı karşısında seferber ettiler ve korudular. Parti militanları halkın çıkarları için, ırkçılığa, sefalete, ulusal ve sınıfsal baskıya karşı ardıcıl olarak savaşım yürüttüler. Parti yönetiminin değişmesi ve G. Dimitrov'un Komintern'in VII. Kongresinde okuduğu rapordan çıkarılan teorik ve pratik sonuçlar GAKP'nin aşırı solcu sekterlerce ortaya atılan görüşleri yenmesine olanak sağladı.

Her ne kadar parti, varlığının ilk otuz yılı boyunca legal sayılmış olsa da, bu yasallık sadece görünürdeydi. Çünkü, gerek parti üyeleri, gerekse yandaşları en ağır polis baskısına karşı koymak zorunda bulunuyordu. 1950 yılında ırkçı yönetim GAKP'nin eylemlerini yasakladı, komünist idelerin propagandasını

ise yasaya aykırı ilân etti. Bu dönemde burjuvazinin liberal kanadı bile, «komünizm davasına hizmet» gerekçesiyle cezalandırılmaya başlandı.

Bu koşullarda Güney Afrika'nın Komünist Partisi dağıldı. Ama eski yöneticilerinin çoğu, M. Kotane'nin liderliği altında ve illegal koşullarda partinin yeniden kurulması hazırlıklarını yürütmeye başladılar. 1953 yılında komünistlerin düzenledikleri gizli konferansta Merkez Komitesi seçildi ve partinin adı Güney Afrika Komünist Partisi oldu.

1961 yılında Güney Afrika'daki devrimci hareketlerin temsilcileri ırkçı rejime karşı silâhlı savaşıma geçmenin zorunlu olduğu sonucuna vardılar.

1962'de ağır baskılar altında kalan GAKP «Güney Afrika'nın Kurtuluş Yolu» Programı'nı kabul etti. Bu programda, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde sömürgecilerle sömürge altında bulunanların yanyana yaşadıkları «kendine özgü bir sömürgecilik» uygulamasının olduğu belirtiliyordu. Programda ayrıca, partinin başlıca ödevinin Afrika halkının ulusal kurtuluşuna katılmak olduğu, bunun sosyalizme geçişin önkoşulu olacağı belirtiliyor, bu arada Ulusal Kurtuluş Birliği'nde yönetici politik örgüt olan Afrika Ulusal Kongresi'nin oynadığı paha biçilmez rol vurgulanıyordu.

Partimiz derin bir illegal yaşam sürdürdüğü halde etkin eylemler yürüten bir aygıtı sahiptir. GAKP «Unkhonto ve Sizwe» («Ulusun Süngüsü») adlı askersel örgütte yer almakta, «The African Communist» adlı üç aylık bir teorik dergi dahil, birçok gizli materyaller yayınlamaktadır. GAKP'ye göre, partinin başta gelen ödevi, ulusal kurtuluş hareketini desteklemek, Marksizm-Leninizm ideallerini yaymak ve yığınları sosyalist gelecek uğrunda savaşımda seferber etmektir. Parti 60 yıllık savaşımı boyunca A. Nzula, Y. Nkosi, M. Kotane, J. Marks, B. Ficher, Y. Dadoo ve M. Mabhida gibi emekçilerin çıkarı uğrunda savaşım yürüten seçkin devrimciler yetiştirmiştir.

Güney Afrika'lı komünistler daha başlangıçta proletarya enternasyonalizminin ardıcıl savunucuları olmuşlardır. Parti, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de yığınların bilincinin artması, onlarda enternasyonalist görüşlerin oluşması, sosyalist ülkelerdeki emekçilerle, diğer halkların sömürgecilğe, emperyalizme karşı savaşımlarıyla dayanışma duygularının geliştirilmesi uğrunda çabalar harcamaktadır. Partiye göre, proletarya enternasyonalizmi dayanışması iki yanlı bir süreçtir. GAKP sosyalist topluluktan çokyanlı, karşılıksız yardım görmektedir. Güney Afrika'lı komünistlerin proletarya enternasyonalizminin önemli bir ölçütü, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle olan ilişkileridir. GAKP, dünya komünist hareketinin birliği ve beraberliği uğrunda savaşım yürütmekte ve bunun pekişmesi için her türlü çabayı harcamaktadır.

Parti 60 yıl boyunca gitgide daha çetin bir hal alan ve daha fazla kurban isteyen ulusal ve toplumsal kurtuluş uğrunda şanlı bir savaşım vermiştir. Sınıfsal savaşım ateşi içinde çelikleşen parti, komünist adını taşımayı hak ettiğini kanıtlamıştır. GAKP Merkez Komitesi'nin son bildirilerinden birinde belirtildiği gibi, komünist partisi «Afrika Ulusal Kongresi'nin yönetimi altında

ulusal kurtuluş uğrunda oluşturulan devrimci birliğin öğelerinden biridir. Partinin çıkarları birlik üyesi olan diğer güçlerin çıkarlarından farklı değildir ve biz, bunların pekişmesi için eskiden olduğu gibi şimdi de savaşım yürütüyoruz ... Parti olarak ve devrimci güçler birliğinin bir ögesi olarak 80'li yıllar dönemine ağır sorumluluklar taşıdığımız bilinciyle ayak basıyoruz ve davamızın doğruluğuna tamamiyle inanıyoruz. Biz, halkımızın ırkçı zorbaları devireceğine, halk egemenliğinin kurulacağına ve Güney Afrika'da sosyalizm kuruculuğuna başlanacağına inanıyoruz.

Essop Pahad
Güney Afrikalı gazeteci

TÜSTAV

Dergimiz nasıl hazırlanıyor?

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Kurulu, dergide temsil edilen birçok partilerle birlikte, okurlar arasında, dergiyle ilgili görüşlerini ve gelişmesi konusundaki önerilerini öğrenmek üzere bir soruşturma düzenledi. Son zamanlarda dünyanın çeşitli bölgelerinden gönderdiğimiz anket kâğıtları gelmekte, bunlara büyük bir iyi niyet ve ilgiyle yazılmış eleştiri ve temennileri içeren mektuplar eklenmektedir. Bu arada derginin hazırlanması ve çalışmalarının örgütsel yanları ile ilgili mektuplar da bulunmaktadır.

Örneğin, Stokholm'den Aarne ve Kersti Eriksson çifti şunları yazıyorlar: «Derginiz, bize çağımızın sorun ve olaylarını anlamakta büyük yardımlarda bulunmaktadır. Bizi çoktandır ilgilendiren bir konu da şudur: Dergide Yazı Kuruluyla Yazı Konseyinde birçok partilerin temsil edildiği belirtilmektedir. Bu ise görülmemiş bir şeydir. Acaba bu insanlar nasıl çalışıyor, karar alırken nasıl oybirliğine varıyorlar? Öyle sanıyoruz ki, çeşitli görüşler ortaya atılıyor, hattâ anlaşmazlıklar çıkıyor. Bu gibi durumlarda görüş birliğine nasıl varılıyor? Bilindiği gibi, uluslararası komünist hareketinde yönetici, ya da düzenleyici bir merkez yoktur. Derginin çalışmalarına kim yön veriyor, dergiyle partiler arasında ve Yazı Kurulu içindeki karşılıklı ilişkiler normlarını kim saptıyor?»

Okurlar Yazı Kurulunun diğer örgütsel sorunları üzerinde örneğin, materyal seçmede ve bunları işlemedeki ilkeler, yayınsal eylemler örgütlemeye yöntemler, derginin birçok dillerde çıkarılmasının tekniği vb. üzerinde de durmaktadır. Dergimiz Yazı Kurulu Sekreterliği hazırladığı aşağıdaki materyalin dünyanın her yerindeki okurlarımızın ilgi duydukları bu sorulara yanıt vereceğini umut etmektedir.

KOMÜNİSTLERİN ORTAK YAPITI

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin doğuşu 1958 baharına rastlamıştır. O dönemde 20 partinin temsilcileri (bunlar kurucularıdır) kolektif olarak bir dergi yayınlama isteğini incelemek üzere Prag'da bir araya geldiler. Böyle bir dergiye gereksinim duyulduğu, 1957 Kasımında Moskova'da yapılan Danışma Toplantısı'nda birçok komünist ve işçi partilerinin temsilcileri tarafından dile getirilmişti. İstenen, komünistler için ortak bir teori forumu, fikir, deneyim ve enformasyon değiş-tokuşu alanı olabilecek, tamamiyle yeni tipten bir dergi idi. Böyle bir dergi, hangi ilkeler temelinde etkinlik yürütme-lydi?

Prag'daki toplantınınin belgelerinden anlaşılacağı üzere, kurucu partilerin gözönüne aldıkları ana görüş şuydu: Dergi işlerini öyle yürütmeliydi ki, çeşitli ülkeler komünistleri arasındaki karşılıklı ilişkiler normlarını, yani hak eşitliği, işbirliği, karşılıklı saygı ve partilerin içişlerine karışmama ilkelerini

çığnemesin. Bu ilkeler komünist ve işçi partilerinin daha sonraki toplantılarında da onaylandılar.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin kuruluşu sırasında, derginin hazırlanmasına ne biçimde olursa olsun, istekli olan bütün kardeş partilerin katılabileceği kararlaştırıldı. Derginin çalışma ilkeleri ve pratikteki tutumu bu partilerin sayısının durmadan artmasına olanak sağladı. Derginin kuruluşuna 20 partinin temsilcisi katılmışken 1969'da dergi etrafında toplanan partilerin sayısı 36'ya, 1975'te ise 51'e yükseldi. Şimdi Yazı Kurulunda ve Yazı Konseyinde 63 partinin temsilcisi bulunmaktadır. Bunlardan başka 20 komünist ve işçi partisi, 30 devrimci-demokratik ve ulusal kurtuluş örgütü ve partisi Yazı Kuruluyla çeşitli biçimlerde ilişki kurmuş bulunmaktadır.

Doğal olarak işlerin gelişmesi ve zengin deneyimlerin birikmesi sonucunda «BSS'nin çalışmalarındaki temel ilkeler somutlaşmaya ve derinleşmeye başlamış, bu ise, derginin yetkinleşmesine etkide bulunmuştur. Bu sorunlar, kardeş partiler temsilcilerinin toplantılarında görüşülmektedir. Şimdiye kadar, kuruluş toplantısı hesaba katılmazsa, bu konuda beş danışma toplantısı yapılmış, ilkinde 36 parti temsil edilmişken sonucunda bunların sayısı 75'i bulmuştur.

ORTAK SORUMLULUK

«Barış ve Sosyalizm Sorunları'nın çıkarılması ve temel ödevleri belgesinde» dergi, işçi ve komünist partileri Merkez Komiteleri'nin ortak yayınıdır» denilmekte ve kurucu partiler derginin yönetim organları sisteminde yer almış bulunmaktadır. Böylelikle derginin sadece etkinlik programının değil, aynı zamanda günlük çalışmalarının kolektif olarak saptanması, ortaya çıkan sorunların hep birlikte, eşit haklılık ilkeleri çerçevesi içinde çözüme bağlanması sağlanıyordu. Pratik o zamana kadar böyle bir şey görmemişti. Derginin aşılmamış bir yoldan yürümesi gerekiyordu ve doğal olarak bugünkü yönetim yapısı derhal meydana getirilemedi, yılların geçmesiyle, denetimden geçerek, bugünkü biçimine erişti.

Daha başlangıçta gerekli olunca çalışmalarla ilgili sorunların gözden geçirilip karara bağlanması için, örneğin yılda bir kez dergiyi çıkaran partilerin temsilcilerini kapsayan Yazı Konseyinin toplanması kararlaştırılmıştı. Derginin günlük çalışmalarını yönetmek için, kuruluş kararının alındığı toplantıya katılan parti temsilcilerinden oluşan bir Yazışları Kurulu meydana getirildi. Dergi etrafında toplanan diğer partiler ise, muhabirler tarafından temsil edildiler. 1969 yılında kardeş partiler bir *daimi Yazı Kurulu* meydana getirilmesini kararlaştırdılar. Bu kurulda, derginin yayınlanmasına ve dağıtılmasına katılan bütün partilerin temsilcileri yer alacaktı. Bu arada Yazı Kurulunun ödevleri de saptandı. Bunların en önemlileri: Perspektif plânlarını hazırlamak ve onaylamak, yayınlanması kararlaştırılan materyalleri gözden geçirmek, her sayıya girecek materyalleri onaylamak, araştırma

ve teorik çalışmalar gibi işleri örgütlemek ve derginin etkinliğini gözden geçirmek için parti temsilcilerini toplantıya çağırarak.

O zamandan bu yana Yazı Kurulu toplantıları, ayda en az iki kez yapılmaktadır. Bu uygulama sayesinde her parti, temsilcisi aracılığıyla, dergiyle ilgili çalışmaların günlük yönetimine reel olarak ve eşit haklarla katılmaktadır. Bu arada şunu belirtmeliyiz ki, derginin yayına hazırlanmasında bölgelere göre kurulan komisyonlar ile sorunlar komisyonları büyük bir rol oynamaktadır. Bunların üyeleri, ilgi duydukları sorunlar gözönünde bulundurulurken, Yazı Kurulu üyeleri arasından seçilmektedir. Sayıları 10' u bulan bu komisyonlar şunlardır: Genel teorik sorunlar komisyonu; parti çalışmalarında deneyim değiş-tokuşu komisyonu; sosyalizm kuruculuğu sorunları komisyonu; kapitalist ülkelerde sınıf savaşımı komisyonu; Asya ve Afrika, Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi ülkeleri ulusal kurtuluş hareketleri komisyonları; barış ve demokratik hareket sorunları komisyonu; bilim ve kültür sorunları komisyonu; komünist basın, eleştiri ve bibliyografya komisyonu; bilimsel enformasyon ve dokümantasyon komisyonu. Bu komisyonlar, gelecekte düzenlenecek olan teorik konferans ve toplantıların konularını, perspektif plânları ve tasarıları, diğer materyalleri incelemektedir.

Derginin çalışmalarıyla ilgili danışma toplantılarında varılan anlaşmaya göre, dünyanın çeşitli bölgelerinden 15 parti temsilcisinden oluşan Yazı Konseyi sürekli eylem yürütmektedir. Bu kollektif organ, günlük konular üzerine eğilmekte, yazışmaları ve yayınevi aygıtındaki çalışmaları denetlemekte, derginin kardeş partilerle ilişkilerini gerçekleştirmektedir.

Bütün periyodik yayınlarda olduğu gibi, Yazı Kurulunun çalışma organları arasında Sekreterlik yer almaktadır. Onun ödevi, plânları hazırlamak, derginin yayınlanmasını örgütlemek, Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi tarafından onaylanacak materyalleri hazırlamak ve önerilerde bulunmaktır.

Görüldüğü gibi, komünist ve işçi partilerinin ortak teorik ve enformasyon dergisinin kendine özgü karakterine uygun organlar meydana getirilmiştir.

Bir kez daha derginin kardeş partiler tarafından yönetilmesiyle ilgili soruna dönelim. Yukarıda zaman zaman derginin çalışmalarıyla ilgili olarak komünist ve işçi partileri temsilcileriyle danışma toplantıları örgütlendiği belirtildi. Bu toplantılarda Yazı Kurulu ile Yazı Konseyi bir önceki toplantıda yapılan tavsiyelerle ilgili raporlar sunmaktadır. Görüşmeler sırasında derginin çalışmalarına değer biçilmekte ve ilerdeki çalışmaların başlıca yönleri ve ödevleri saptanmaktadır.

Bu söylenenlerden anlaşıldığı gibi, dergimiz, «uluslararası komünizmin direktif organı» ya da, burjuva basının gerçekleri kasıtlı tersyüz ederek ikide birde ileri sürdüğü gibi, herhangi bir partinin «borazanı» değil, hazırlanmasına katılan kardeş partilerin gerçekten kollektif dergisidir.

Bunu «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin dağılımıyla ilgili veriler de kanıtlamaktadır. Başlangıçta dergi 19 dilde basılıyor ve 80 ülkede dağıtılı-

yordu. Bugün 37 dilde basılan dergi, 145 ülkede okunmaktadır. Kardeş partiler derginin kendi ülkelerinde basılması yolunda önemli adımlar atmışlardır. 1958'de bu gibi yayınlar ağı 22 ülkeden oluşuyordu. 1970'te ise 31'e çıkmıştı. Şimdi bunların sayısı 70'e yaklaşmıştır. Derginin toplam tirajı, yarım milyondan fazladır ve başlangıçta bunların % 85'i sosyalist ülkelere satılırken, şimdi yarısı dünyanın kapitalist ülkelerine gönderilmektedir.

GÖRÜŞBİRLİĞİNE DAYALI KOLLEKTİF ÇALIŞMA

Kardeş partilerin yoldaşça işbirliği, kolektif çalışma ve eşit haklılık ilkeleri derginin tüm eylem alanlarında gerçekleştirilmekte, bunlar bütün temel sorunların çözüme bağlanmasının yol ve yöntemini belirlemektedir. Uluslararası devrimci süreç, karmaşık ve çok yanlı bir olgudur; partilerin deneyimleri ise, birbirinden farklıdır. Durum böyle olunca, Yazı Kurulu üyelerinin zaman zaman şu veya bu sorun, ya da herhangi bir materyal üzerinde görüş ayrılığına düşmeleri olağandır. Böylesi, üzerinde görüş birliğine varılamayan bir yazının basılmaması anlamına gelir mi? Ya da, bunun tam tersi, parti temsilcilerinin görüşü hesaba katılmadan olduğu gibi basılır mı? Hayır. Derginin yayınlanmasına katılan partilerin kanısına göre, gerek birinci, gerekse ikinci çözüm yolu çalışmaların sağlıklı olmasına yardım edemez.

Derginin kurucularının daha başlangıçtaki kararı gereğince, Yazı Kurulu her sorunda görüşünü belirtmek ve böylelikle yazının içeriğini etkilemek hakkına sahiptir. Bir benzetme yaparsak, dergi sadece materyal teslim alan ve hiçbir görüş ortaya koymayan posta kutusu değildir.

Böyle olsa da, derginin kendisine özgü görüşe sahip olması hakkı, sorunun sadece bir yanıdır. Diğer yanı şudur: Yazının basılmasında son söz, materyali gönderen partiye ve yazıyı yazana aittir. Soruna karşı birbirinden bu kadar farklı iki görüşü birleştirmek nasıl mümkün oluyor?

Bunun yanıtını uygulamada görüyoruz. Bunlardan birincisi, yukarıda da belirtildiği gibi, dergide yoldaşça tartışmaların gelenek haline gelmiş olmasıdır. Bu tartışmalar sırasında tam eşitlik koşulları içinde görüşler ve konular açıkça belirtilmektedir. Komünist ve işçi partilerinin 1974 yılında derginin çalışmalarını incelemek amacıyla yaptıkları Danışma Toplantısında alınan kararda şunlar belirtildi: «Danışma'ya katılanlar, dergide yazıların incelenmesi ve yayınlanmasıyla ilgili kararların alınması konusundaki yaklaşım normlarının yetkinleştirilmesini tavsiye eder. Bunun yanısıra Yazı Kurulu ve Yazı Konseyinin ele aldıkları sorunların kolektif olarak çözüme bağlanması anlayışına daha fazla önem vermeleri ve çıkabilecek anlaşmazlıkları Marksizm-Leninizm ruhunda, demokratik yolla, yoldaşça tartışarak, eşit haklılık ve tüm kardeş partiler temsilcilerinin görüşlerine dikkatle ve en yüksek anlayışla yanaşma yoluyla karara bağlanmasını arzu ederler.»

İkincisi. Tartışmalar sırasında partilerin temsilcileri görüşlerini ortaya

koymakta ve bu görüşler, materyalleri yazanlara kardeş partilerin dergideki temsilcilerinin aracılığıyla ulaştırılmaktadır. Bu gibi hallerde öneriler, iyi niyetle incelenmekte ve genellikle gözönüne alınmaktadır. Bir kez daha vurgulamalıyız, son söz yazıyı dergiye gönderen partinin ve yazarındır.

Burada belirtilmesi gereken bir nokta da şu: Yazışmaları çalışmalarındaki iç mekanizma Yazı Kurulunun tüm üyelerine yayına hazırlanan materyalleri okuma olanağını sağlamaktadır. Bu materyaller derhal çalışmalarda geçerli olan dillere çevrilmekte ve böylelikle görüşlerin ve tavsiyelerin zamanında yapılması olanağı verilmektedir. Bu alandaki önerilerin uygulanması konusunda bir yöntem hazırlanmıştır. Yazı Kuruluna incelenmek üzere gönderilen materyaller (genel olarak bunlar teorik, ya da geniş politik karakter taşıyan materyallerdir) hakkında her partinin temsilcisi konumunu açıkça ortaya koyabilir.

Bu tür çalışmanın niteliği, kararlar alınmasında demokratik yönetimin uygulanmasını, derginin biçimlenmesine yaratıcı katkıda bulunulmasını ve yayınlanmasına katılan partilerin başınabuyrukluluğunu sağlamaktadır. Her materyal için oybirliğinin zorunlu olması, ya da başka bir deyişle, «veto» hakkının kullanılması sorununa gelince, böylesi, derginin demokratik ilkelere yanıt veremez, onu, bir tek parti temsilcisinin bile arzusuna uyararak bir materyalin yayınlanmasından vazgeçme hakkına sahip bir direktifler organı haline getirir.

«BSS» dergisini komünistlerin enternasyonal kürsüsü haline getiren etmenler, kardeş partilerin görüşüne beslenen derin saygı, bu görüşlere en büyük ölçüde uyulması, açık ve özgür tartışmalar, kollektif çalışma, hak eşitliği, yoldaşça destek ve karşılıklı yardım vb. dir.

PARTİLERİN ÇALIŞMALARA KATKISI

Kardeş partilerin teorik ve enformasyon organı olan dergi, yazı ve diğer materyallerde bütün dikkatini Marks-Engels ve Lenin öğretisinin geliştirilmesine, toplumun yaşamındaki yeni süreç ve olguların teorik olarak yorumlanmasına yöneltmekte, teorinin toplumu öğrenme ve değiştirmede oynadığı silâh rolünü, komünist bilim cephesinin etkinliğini ortaya koymakta, burjuva teorilerini, sağ ve «sol» oportünizmi eleştirmektedir. «BSS» dergisinde uluslararası komünist ve işçi hareketinin sorunları, partilerin yaşamı ve çağdaş devrim sürecinin yasaları ve özellikleri geniş ölçüde incelenmektedir. Bu arada sosyalist sistemin gelişmesiyle ilgili güncel sorunlara, ulusal kurtuluş hareketine, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketine, halkların barış ve toplumsal ilerleme uğrunda anti-emperyalist savaşımına özel bir önem verilmektedir.

Dergi bu kadar karmaşık ve çok yanlı sorunları aydınlatabilmek için doğal olarak, partilerin ve onların çerçevesindeki teorik alanda çalışan kollektiflerin en etkin katkısına başvurmaktadır. Yeri gelmişken, dergimizin benzeri bulun-

mayan bir kadroya sahip olduğunu abartmadan söyleyebiliriz. Bilindiği üzere, her sayıya komünist partileri merkez komitelerinin genel sekreterleri ve sekreterleri, diğer parti yöneticileri, Marksist bilim adamları ve dünyanın her yerinden tanınmış kişiler yazı yazmaktadır. Bu arada kolektif olarak hazırlanan materyallere geniş bir yer verilmektedir. Komünist ve işçi partilerinin teorik düşüncesinin gelişmesine katkıda bulunmayı amaç edinen dergi, görüş değiş-tokuşunun çeşitli biçimlerinden yararlanmakta, teorik konferanslar, sempozyumlar, seminerler düzenlemekte, isteyen her partinin temsilci gönderebileceği uluslararası araştırma grupları örgütlemetedir. Bu gibi çalışmaların sonuçları ve kardeş partilerin daveti üzerine Yazı Kurulu üyelerinin çeşitli ülkeleri ziyaret ederek yürütülen çalışmalar üzerindeki kolektif incelemeleri dergi sayfalarında düzenli olarak yayınlanmaktadır.

Yaşam, derginin karşısına yeni sorunlar, yeni istemler çıkarmaktadır. Yazı Kurulu'nun 1980 yılı Şubatında komünist ve işçi partilerinin bir önceki Danışma Toplantısında (Nisan 1977) derginin çalışmalarının incelenmesiyle ilgili tavsiyelerini gözden geçirmek üzere yaptığı genişletilmiş toplantıda söz alanların kanısına göre, partilerin ve okuyucu yığınlarının artan istemleri ve aynı zamanda keskinleşen ideolojik savaşım koşulları gözönünde bulundurulurken derginin çalışma ilkelerinin yetkinleştirilmesi için daha yapılacak birçok işler vardır. Fakat en önemli olanı, derginin geçmişte olduğu gibi şimdi de çabalarını Lenin'in aşağıdaki tavsiyelerini gerçekleştirmeye yöneltmiş olmasıdır: «... çağımızın tarihini yazalım. Ve öyle yazmaya çalışalım ki, kaleme aldıklarımız, gücü yettiğince harekete dolaysız olarak katılanlara ve proleter kahramanlara eylemde buldukları yerlerde yardım edebilsin. Öyle yazalım ki, hareketin genişlemesine, savaşım araçlarının biçim ve yöntemlerinin bilinçli olarak seçilmesine katkıda bulunabilsin ...» (!) Bu, partilerin, dergi kadrolarının, tüm enternasyonal kolektifinin yardımıyla, kardeş partilerin derginin çalışmalarıyla ilgili danışma toplantıları tavsiyelerinin daha başarılı biçimde gerçekleştirilmesi demektir. Böylelikle içeriğinin, materyallerinin teorik anlamının daha da derinleşmesi sağlanabilir ve enformatif yanı barış, ve toplumsal ilerleme davaları bakımından daha doyurucu hale gelebilir.

(!) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 9, s. 208.

Açıklama

TKP MK Plenumu toplandı. Plenum, uluslararası durumu, 12 Eylül askersel devriminden bu yana ülkemizdeki politik gelişmeleri görüştü. Politbüro'nun raporunu, partinin politikasını onayladı. Gericici askersel diktatörlüğe karşı savaşımın ivedi görevlerini saptadı. Partinin bugün karşı karşıya olduğu saldırı koşullarında kadroları koruma önlemlerini gözden geçirdi. Gündemdeki tüm sorunlara ilişkin kararlar oy birliğiyle onaylandı.

MK'nin derin gizlilik ve yoğun tutuklamalar altında Plenumu toplaması, anti-komünist saldırıya Türkiye işçi sınıfının devrimci yanıtıdır. Merkez Komitesi'nin Leninci birliği her zamankinden daha çok güçlendi. Plenum, parti sıralarında birliğin daha da pekişmesini parti üyelerinin devrimci iyimserlikle gözlerini geriye değil, ileriye çevirmelerini sağlayacaktır. Plenum, partimizin, uğranılan tüm kayıplara karşın, ileriye doğru yeni ve güçlü bir atılım yapabileceğini vurguladı. Parti yönetimini güçlendirdi. Plenum, TKP'nin bu zor koşullarda da Kongre toplayabileceğini kanıtladı. Politbüro'yu 5. Kongre hazırlıklarını tamamlamakla görevlendirdi.

MK Plenumu, dünyanın yaşadığı çok kritik bir dönemde toplandı. İnsanlık, barış mı savaş mı sorunuyla yüzyüzedir. Barış ve silahsızlanma için savaşımın başını Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler topluluğu çekiyor. MK Plenumu, SBKP'nin 26. Kongresi'nin somut barış önerilerinin Türkiye halkının çıkarlarını da yansıttığını açıkladı. Bunun karşısında nükleer silahlanmaya hız veren emperyalizm, özellikle yeni atom roketleri, Nötron bombası üretimine geçen Amerikan emperyalistleri, Reagan Hükümeti yer alıyor. Bu güçler uluslararası durumu sertleştiriyor. Bir termonükleer savaş tüm insanlığı yok edecektir. Türkiye de bunun dışında kalmayacaktır. Halkımız daha şimdiden NATO'ya bağımlılığın yükünü acı bir biçimde ödüyor. İşsizlik, yoksulluk, zorbalık en başta ABD emperyalizmine bağımlılığın, NATO'culuğun sonuçlarıdır. Barış için savaşım, genel ulusal çıkarlar için savaşım, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşım, sıkı sıkıya bağlıdır. Plenum en geniş çevreleri barış hareketine kazanma görevini partinin önüne koydu.

MK Plenumu, sağcı askersel diktatörlüğün ilerici güçler üstündeki baskılarını olağanüstü sertleştirdiği koşullarda toplandı. Bir yıla yakın süre içinde, cunta, hiçbir ulusal sorunu çözemedi. Egemen güçlerin, bunalımdan süngü zoruyla da kıyamadıkları her geçen gün daha iyi anlaşılıyor. Cuntanın tutumu temel doğrultusu bakımından emperyalizm ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin çıkarlarını yansıtıyor. Bu politika bir yandan milyonlarca emekçi için, orta

katmanlar, tekelci olmayan kapitalistler için ağır sonuçlar doğuruyor. Öte yandan bu politika, yerli-yabancı tekellere büyük vurgunlar sağlıyor. Bu politika cuntanın içindeki ve dışındaki en gerici, en militarist ve Amerikancı ögelerin konumlarını güçlendiriyor.

Ekonomik bunalım sürüyor. Emperyalistlerin, başta ABD'nin ülkemiz üstündeki baskıları daha da artıyor. NATO'nun yeni gerginlik stratejisi çerçevesinde topraklarımızı Amerikan «çevik kuvvetleri» için kullanma yönünde dayatmalar sürüyor.

Emperyalizmin ve en gerici, işbirlikçi tekelci çevrelerin kışkırttığı terörizm kuşkusuz bugün geniş ölçüde önlenmiş bulunuyor. Ne ki, cunta ilerici güçler üstündeki baskıları giderek, yoğunlaştırıyor. Bu güçlere karşı işkence, yığınsal tutuklamalar, faşizme özgü yöntemler kullanılıyor. MK Plenumu, TİP, TSİP gibi işçi partilerine, CHP'ye, Kürt demokrat örgütlerine, DİSK, TÖBDER, KÖY-KOOP gibi işçi, köylü ve öğretmen örgütlerine, İGD, Genç-Öncü, İKD gibi gençlik ve kadın örgütlerine yönelik saldırıları sert bir biçimde kınadı. Bu yurtsever örgütlerin ve partilerin terörizmle hiçbir ilgisi olmadığını kamuoyu iyi biliyor. Plenum, cuntanın çağırıldığı sözde «Kurucu Meclis»in demokratik bir meclis olmadığını saptadı. Cunta, gerçekte kurduğu gerici diktatörlüğü sözde «yasallaştırma», parlamenter bir örtüyle gizleme çabasıdır.

Emperyalistlerin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin dayatmaları, cunta ve çevresinde ayrılıklar yaratıyor. Cuntanın en gerici ögeleri, onların destekçileri ülkemizi Amerikan emperyalizminin güdümünde serüvenlere itmek istiyor. Gerici çevreler anti-komünizmi, anti-Sovyetizmi yoğunlaştırıyor. Bir avuç tekeli vurguncunun çıkarları adına halkımızın derin yoksulluğunu koyulaştırmak yolunda çabalarını arttırıyor. Binlerce yurttaşın kanına giren ve ülkeyi faşizmin karanlığında boğmak için erki ele geçirmeye yeltenen faşist MHP, gerici basında savunuluyor. Kimi konularda cunta ve çevresindeki belirli kesimler ABD emperyalizminin, işbirlikçi tekellerin dayatmalarını tümüyle uygulamıyor, gericilikle liberal burjuvazi arasında sallantılı bir tutum izliyor. Bu durum cuntanın çelişkili, «dengeci» politikasında yansıyor.

Askersel diktatörlük koşullarında da savaşımdan bir gün bile geri durmayan TKP, gericiliğin yeni bir saldırısına uğradı. Plenum, partinin uygulamalarında görülen eksikleri ve yanlışları ele aldı, eleştirdi. Bunları ortadan kaldırma yollarını belirledi. Parti örgütlerimiz yaralar aldı. İlegal çalışma ilkelerini her zaman eksiksiz uygulayamamak polisin saldırısını kolaylaştırdı. Partiye saldıran «sol» oportünist «İşçinin Sesi» gurubu da tutuklamalara ortam hazırladı. Bu gurubun başındakiler öteden beri parti gizliliğini açığa vurarak partiye hıyanet etti. Binlerce ilerici insana ağır işkenceler altında TKP üyeliği kabul ettirilerek isteniyor. Kaba anti-komünist kışkırtmalarla yurtseverler faşist nitelikli 141. ve 142. maddelere göre yargılanmak isteniyor. Burjuva basınına sızdırılan çoğu kez yalana dayalı haberler, yalnızca parti üyelerini şaşkırtmak ve inançlarını sarsmak amacını güdüyor. Ne

ki, cunta TKP'ye karşı giriştiği saldırıda amacına ulaşamamıştır. Partinin yönetici kadrolarını ve sağlam çekirdeğini yokedememiştir. TKP, gericiliğin en barbarca saldırısına karşı yaşıyor. Hiçbir güç Türkiye proletaryasına canıyla, kaniyla bağlı TKP'yi yok edemez. Hiçbir güç ulusal çıkarların en tutarlı savunucusu TKP'yi çökertemez.

MK Plenumu, tüm ulusal demokratik güçlerin birleşmesiyle, cunta rejimine son verilebileceğini vurguladı. Ulusal, demokratik geçici devrimci bir hükümet kurmanın, devleti demokratikleştirmenin, anti-emperyalist, anti-tekel dönüşümleri gerçekleştirme zorunluğunu belirtti. Demokratik Kurucu Meclis için seçimlere böyle bir hükümetle gidilebileceğini açıkladı.

Plenum tüm parti kadrolarının dikkatini her şeyden önce, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekelci, anti-şövenist güçlerin tek cephesini gerçekleştirme sorunlarına çevirdi. İşçi sınıfının, emekçilerin, tüm halkımızın önünde duran ertelenmez temel görev, en geniş ulusal ve demokratik güçleri birleştirmektir. Daha bugünden emperyalist baskılara, tekellerin amansız sömürsüne, cuntanın baskılarına karşı, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşıma yetenekli önemli güçler ortaya çıkıyor. Yığınlarda 12 Eylül devrimi karşısında desteğin yerini ikircim, ikircimin yerini hoşnutsuzluk alıyor.

Plenum, cuntanın demokratik hak ve özgürlüklere yönelik saldırısına karşı koymakta ikircim gösteren çevrelere uyarıda bulundu. Öte yandan bugünkü askersel diktatörlüğü faşist olarak niteleyen, ya da cunta içinde ve çevresindeki çelişkilerden yararlanmayı yadsıyan, bu çelişkileri önemsiz sayan görüşleri de eleştirdi.

Bugün cunta karşısında ikircimli tutum alan Atatürkçü güçlerle, reformist çevrelerle, dinsel anti-emperyalist kesimlerle eylem birliği olanakları vardır. Kürt ulusal hareketinin belirli bölümlerini eylem birliğine kazanmak olanaklıdır. Plenum, cephe sorunlarını ele alırken, partimizin Kemalizm, ordu ve dinsel çevreler üstüne görüşlerini geliştirdi. Yurtsever subaylarla halk hareketinin bağlaşmasının önemini vurguladı.

Plenum, özellikle işçi partileriyle eylem birliğini güçlendirme ve politik birlik perspektifinde kalcılaştırma istemini belirtti. DİSK ve Türk-İş üyeleri arasında birlik sendikal hareketin gündeminde baş yeri alıyor.

Anti-emperyalist demokratik geniş bir gençlik hareketi yaratmak görevi özveriyle direnen ilerici gençlerin önünde duruyor.

TKP, ABD'nin «çevik kuvvet» planını, NATO'nun roket politikasını başa çıkartmak, NATO'dan çıkmak, topraklarımızdaki atom yığınaklarını, emperyalist saldırı üslerini kaldırmak için savaşımlara destek veriyor. TKP, bir avuç işbirlikçi tekelin, birbiriyle kaynaşan yerli-yabancı endüstri ve banka sermayesinin tüm devlete sınırsız egemen olmasını önlemek, emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirmek için savaşımlarla omuz omuzadır. Cuntanın ilerici güçler üstündeki baskılarını geriletme, kapatılan sendikaların açılması, faşizme karşı tüm politik partilerin üstündeki yasakların kaldırılması,

yurtsever, demokrat tutukluların serbest bırakılması, gerçek bir demokrasi için savaşılan herkese TKP elini uzatıyor, onlarla birlikte savaşıyor.

MK Plenumu, partinin durumunu inceledi. Herşeyden önce, örgüt ve kadroları korumak, yeni koşullara uygun savaş araçlarını, biçimlerini, yöntemlerini geliştirmek için gereken önlemleri aldı. Parti yaşamından «sol» sekterliğin tüm izlerini silmek, komünistlerin yığınlar arasında çalışma stilini düzeltmek, yığınların olduğu her yerde, en gerici yığın örgütlerinde bile çalışmak, burarlarda yığınları örgütlemek için atılması gereken adımlar saptandı. İlkesel ama esnek ve ayırımımlı bir politika, en geniş bağlaşıklık sistemi, yığınlar arasında doğru bir çalışma stili, örgüt ve kadroların korunması, tartışmaların ağırlık noktalarını oluşturdu. Plenum tüm ajitasyon, propaganda organlarımızı MK'nin bu çizgisini daha başarılı, daha aktif biçimde yığınlara, kadrolara benimsetmekle görevlendirdi.

TKP MK Plenumu, zindanlarda, işkence altında, partimizin Türkiye işçi sınıfının onurunu dimdik ayakta tutan yoldaşlarımızı, komünist partisi üyeliğiyle suçlanan binlerce yurtsever ilerici dostlarımızı ateşli komünist duygularla selâmladı. Halkımızın bu en yiğit evlatlarıyla dayanışma içinde olan tüm kardeş komünist partilerine, tüm uluslararası ilerici güçlere teşekkürlerini iletti.

TKP MK Plenumu, dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini savundu. Kardeş komünist ve işçi partilerinin genel bir forumunun toplanmasının, uluslararası gelişmelerin bugünkü evresinde taşıdığı büyük önemi bir kez daha vurguladı.

12 Ağustos 1981

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Bildiri

ABD hükümeti Batı Avrupa'ya yeni nükleer füzeler yerleştirme girişiminden sonra, nötron bombası yapma kararı aldı. Böylece, silahlanma yarışını kamçılıyor, nükleer bir savaşın patlak verme tehlikesini artırıyor. Bu yolda yeni adımlar atıyor. Amerikan emperyalistleri bu kararı Hiroşima'yı yokeden bombanın atılmasının yıldönümünde aldılar. Onlar, tüm dünya kamuoyuna küstahça meydan okuyorlar. Güç gösterileriyle, baskı ve kışkırtmalarla yalnızca uluslararası ortamı zehirlemekle kalmıyorlar, dünya barışını da torpilliyorlar.

Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler topluluğu yapıcı barış ve yumuşama politikalarıyla tüm insanlığı söndürülemez bir ateşe boğacak bu büyük tehlikenin karşısındaki en temel güvenceyi oluşturuyor. Sovyet hükümeti ABD kükümetine şimdide dek, en az beş kez, karşılıklı nötron bombası yapımından vazgeçmeyi önerdi. Reagan hükümetinin son kararından sonra da bu önerisini yineledi.

TKP, Sovyetler Birliği'nin tüm insanlığın en temel özlemini dile getiren bu barışçı politikasını yürekten destekliyor. SBKP'nin 26. Kongre'de yaptığı somut barış önerileri Türkiye halkının çıkarlarını da yansıtır. Ülkemiz Türkiye bu dünyanın, varolan tehlikenin dışında değildir. Tersine, ülkemiz, NATO üyeliği ve topraklarımızdaki atom füzeli ABD ve NATO üsleri ile bu tehlikenin tam göbeğindedir. ABD emperyalizmi nötron bombasını sosyalist ülkelere karşı saldırılarında kullanmak için, bu amaçla Avrupa'ya yerleştirmek için yapıyor.

Cunta hükümeti, ABD'nin nötron bombası yapma kararı karşısında seyirci kalıyor, açık bir tutum almıyor. Oysa Evren, daha geçenlerde Atatürk'ün dünyada barış ilkesine bağlı olduklarını yineledi. Dünyada barıştan yana olmak, dünya barışına katkıda bulunmak, bugün yalnızca ABD'nin tırmandırdığı silahlanma yarışına, yani atom füzelerine, nötron bombasına karşı çıkmayı gerektiriyor. Oysa Ulusu, nötron bombasının ABD'nin iç işi olduğunu söylemekle Reagan'ın sahte gerekçesini yineliyor. NATO genel sekreteri Luns ise çok önceden bu bombanın Türkiye'ye de yerleştirilmesinden söz etti. Ulusu'nun son basın toplantısında söylediği gibi, eğer gerçekten Sovyetler Birliği ile karşılıklı yarar sağlayan ilişkilerin geliştirilmesi isteniyorsa, ülkemizin ABD ve NATO'nun Sovyetler Birliği'ne yönelik bir füze rampası olmasına nasıl izin verilebilir? Savaş ve barış sorununda açık tutum almak zorunluktur.

Cunta yönetimi ülkemizde barışsever güçlere, örgütlere saldırıyor. O, ulusal çıkarları savunanları tutukluyor, işkenceler uyguluyor, bunları yoğun baskılar altında tutuyor. Bu tutum yalnızca en gerici, Amerikan'cı çevrelerin, barış düşmanlarının işine yapıyor.

Ülkemizin, halkımızın nükleer silahlara değil, barışa ve tüm komşularıyla dostluğa, karşılıklı yararlı işbirliğine gereksinimi vardır. Bu gerçekleri gören-

lerin sayısı artıyor. Basında ve kamuoyunda ABD'nin nötron bombalarına karşı çeşitli çevrelerden yükselen tepkiler bunu gösteriyor.

TKP barış ve yumuşamadan, silahsızlanmadan yana her çıkışa büyük değer biçiyor. Bu yolda her çabayı sonuna kadar destekliyor. Barış ancak bu uğurda savaşla korunabilir. Tehlike ancak savaşla, ABD emperyalistlerinin dayatmalarına karşı çıkan herkesin, tüm ulusal, demokratik güçlerin ortak savaşıyla geri püskürtülebilir. TKP nükleer bir savaşta yokolmak istemeyen herkesi, ölüme karşı yaşamı seçen her yurttaşı barış için çabaları birleştirmeye, omuz omuza savaşıma çağırıyor.

Nötron bombasına hayır!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

21 Ağustos 1981

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Bulgaristan Komünist Partisi'nin 90. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selâmlarını gönderir.

90 yıl boyunca Bulgaristan komünistleri, Bulgaristan emekçilerini ve halkını bugüne getiren şanlı, çetin savaşlara öncülük etti. Bugün Bulgar halkı, Dimiter Blagoyev'lerin, Georgi Dimitrof'ların ide ve ülkülerini vargücüyle yaşama geçiriyor. Ülkemiz işçi sınıfı, barış ve demokrasi güçleri, komşu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Balkanlarda ve Avrupa'da barış, uluslararası güvenlik ve işbirliği alanındaki girişimlerine büyük bir değer biçiyor. TKP, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki dostluk ve işbirliği ilişkilerinin gelişmesine büyük bir önem veriyor.

Türkiye Komünist Partisi ile kardeş Bulgaristan Komünist Partisi arasındaki bağlar, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde gelişiyor.

Bulgaristan Komünist Partisi'nin 90. yıldönümünde, barış ve sosyalizm davasında, gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunda yeni yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

2 Ağustos 1981

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,- DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. I. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,- DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,- DM
6. Lenin (biografisi) 5,- DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,- DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,- DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,- DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,- DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,- DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları – 1973» 1,- DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,- DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,- DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,- DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,- DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku
Praha 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

**«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Ezekias Papaioannou</i> Uluslararası ve ulusal çapta «sınıflar üstü» birleşme sorunu üstüne . . .	745
<i>Gerd Deumlich</i> Komünistler ve yığınsal iletişim araçları	756
xx: İşçi hareketinde ulusal ve uluslararası etkenler	763
<i>Hugo Fazio</i> Dış borçların yükü altında bağımlılık artıyor.	798
<i>Aleksandır Suhostat</i> Devrimi savunurken	806
<i>Siegfried Ullrich</i> Neofaşizm gerçek tehlikedir	820
<i>Lein Maung</i> Pekin'in ele geçirmek istediği topraklar	826
xx: Güney Afrika halkının kurtuluşu uğrunda	831
xx: Dergimiz nasıl hazırlanıyor	834

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	840
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	844
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP MK'ne mesajı	846